SOZD ZDRUŽENA PODJETJA STROJEGRADNJE ZPS

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE TITOVI ZAVODI LITOSTROJ LJUBLJANA

LETO XVIII. MAREC 1977 ŠT. 3

O PRIPRAVAH NA OBLETNICO

V trideseto leto

Leto 1977 bo v znamenju tridesetletnice Litostroja. Prav je, da pričnemo z vrsto akcij, s katerimi bomo proslavili to obletnico, že takoj v začetku leta. Pri tem si moramo začrtati nekakšno idejno zamisel, ki nas bo vodila pri načrtovanju teh akcij ter nam služila kot izhodišče pri iskanju ter določanju vsebine in notranje osmislitve naših razmišljanj ob tej pomembni obletnici.

Ne samo pogled v preteklost

Nedvomno bo to primeren čas, da se bomo ozirali na preteklost, na prehojeno pot. Ob tej priliki bomo izrekali priznanje tistim našim sodelavcem, ki so se v tem času izredno izkazali, katerih vložek truda je presegel običajno mero ali pa je imel nepričakovano velik odmev ali uspeh. Lahko bomo izmerili vse dimenzije rezultatov našega dela. Postavili jih bomo v luč primerjave z drugimi podjetji doma in v svetu, s katerimi se srečujemo bodisi kot sodelavci, bodisi kot konkurenti. Ta način primerjanja bo vsekakor zelo koristen, saj se ne bomo slavili morebiti s pretiravanjem, temveč z realnimi merili, na osnovi konkretne primerjave ter bomo lahko ugotovili, da smo ustvarili tradicijo mnogo hitreje, v nekajkrat krajšem času, kot je to pri podobnih podjetjih v svetu, industrijskih velikanih našega časa.

Vizija prihodnosti

Po drugi strani pa lahko rečemo, da bo to leto še nekaj več. Obletnica Litostroja pada v čas, ko so dozoreli načrti, ki so se snovali in dozorevali že nekaj let — načrti o izgradnji Litostroja v nekajkrat večje podjetje, v moderno podjetje slovenske strojegradnje.

To leto zaradi tega ne bo samo leto oživljanja preteklosti, temveč predvsem leto **snovanja prihodnosti.** To bo leto, v katerem bomo odkrili sebi in slovenski javnosti vizijo našega razvoja, ko bomo začrtali pot, po kateri bomo hodili do velikega cilja, in določili tempo, s katerim se mu bomo približevali, s katerim bomo načrtovali etape pri izgradnji ter ga končno tudi uresničili. To bo leto, v katerem bomo pretehtali vsa dejstva, ki nas lahko pri tem ovirajo ali ki nam bodo lahko v pomoč.

1947 1977 30

V tem letu bomo zastavili lopato za gradnjo prvega objekta in prvemu bodo sledili naslednji. **Razvili se bomo v nekajkrat večje podjetje,** v delovno organizacijo, v kateri bo delovalo več popolnoma zaokroženih in v sebi zaključenih tovarn, obratov oziroma tozdov.

Prenehali bomo s sedanjim načinom, ko smo izdelovali pod isto streho najrazličnejšo opremo od največjih proizvodov za energetsko in procesno opremo, kot so velike hidroturbine ali največji cementni mlini s težami sto in še več ton, pa vse do malih hidravličnih stiskalnic, ki imajo komaj nekaj sto kilogramov. V takšni pestrosti, lahko rečemo tudi zmešnjavi, je bila naravnost vratolomna umetnost, kako vzdrževati nek red pri usklajevanju izdelavnih in montažnih rokov. Vsa ta raznolika in pisana množica proizvodov se bo razdelila po svoji namembnosti v več specializiranih obratov, ki bodo tudi krajevno ločeni ter bodo na ta način omogočili urejeno in strogo krmiljeno sodobno proizvodnjo, katere končni cilj bo doseči nizko ceno in s tem konkurenčnost na domačem, zlasti pa na tujih trgih.

Litostroj se bo razvil v veliko podjetje, po svoji notranji lokacijski organizaciji in zaokroženosti eno edinstvenih v Jugoslaviji. Imel bo v svojem osrčju **obrat za proizvodnjo energetske, procesne in transportne opreme,** ki bo izdeloval hidroturbine do največjih dimenzij, ki se danes v svetu razvijajo in grade, cementarne in surovinske mlinice za cementarne in ostalo prosesno industrijo z dimenzijami in težami, ki bodo lahko mnogo večje kot danes in bodo tako vsekakor na konici svetovnih zmožnosti, ter dvigala največjih nosilnosti, zlasti za nuklearno energetiko ter za metalurgijo.

Okrog tega osrčja bosta razmeščena dva druga specializirana obrata, ki se bosta med seboj po značaju in organiziranosti močno ločila. Prvi bo **obrat za industrijska vozila,** ki bo proizvajal viličarje, avtodvigala in mobilna dvigala, bagre in vlačilce, in sicer na serijski način z vso organizacijo in razmestitvijo strojev in montažnih linij, kot je značilno za proizvodnjo strojev v večjih serijah.

Drugi bo **obrat za preoblikovalno tehniko,** v katerem bomo proizvajali celotne preoblikovalne linije za proizvodnjo raznih polizdelkov ali končnih izdelkov od potrošnih predmetov (kuhinjska korita, posoda, kadi), pa vse do delov za belo tehniko in avtomobile.

Takšna preoblikovalna linija vsebuje stroje za vse posamezne faze: od priprave materiala, ravnanja in rezanja pločevine, do same stiskalnice ter transportnih naprav za izdelke in odpadke. Naročnikom bomo dobavljali celotno tehnologijo do končnega proizvoda.

V tem primeru bomo morali dobaviti tudi orodje, ki bo že preizkušeno v vseh pogledih. Zaradi tega bo ta obrat opremljen s specialnimi stroji za obdelavo orodij, za preoblikovalne stroje, orodij iz visokolegiranih jekel, za katere že obstoji usposobljena livarna.

(Nadalj. na 3. str.)

— 14. MARCA nas je obiskala sovjetska delegacija ministrstva energetske strojegradnje ZSSR, ki jo je vodil minister tovariš Lobanov, član delegacije pa je bil tudi generalni direktor LMZ iz Leningrada tovariš Šišov. Po ogledu tovarne so se predstavniki sovjetske in naše delovne organizacije pogovarjali o sodelovanju na področju energetske strojegradnje, med drugim tudi o nakupu dokumentacije za cevne turbine za HE Djerdap II in HE Čakovec ter o poglobitvi sodelovanja med LMZ in Litostrojem.

IZ VSEBINE:

- Kako smo poslovali v letu 1976
- Študij ob delu
- Računski center in njegovo delo
- Montirali bomo v Iraku
- 3. Zimske športne igre

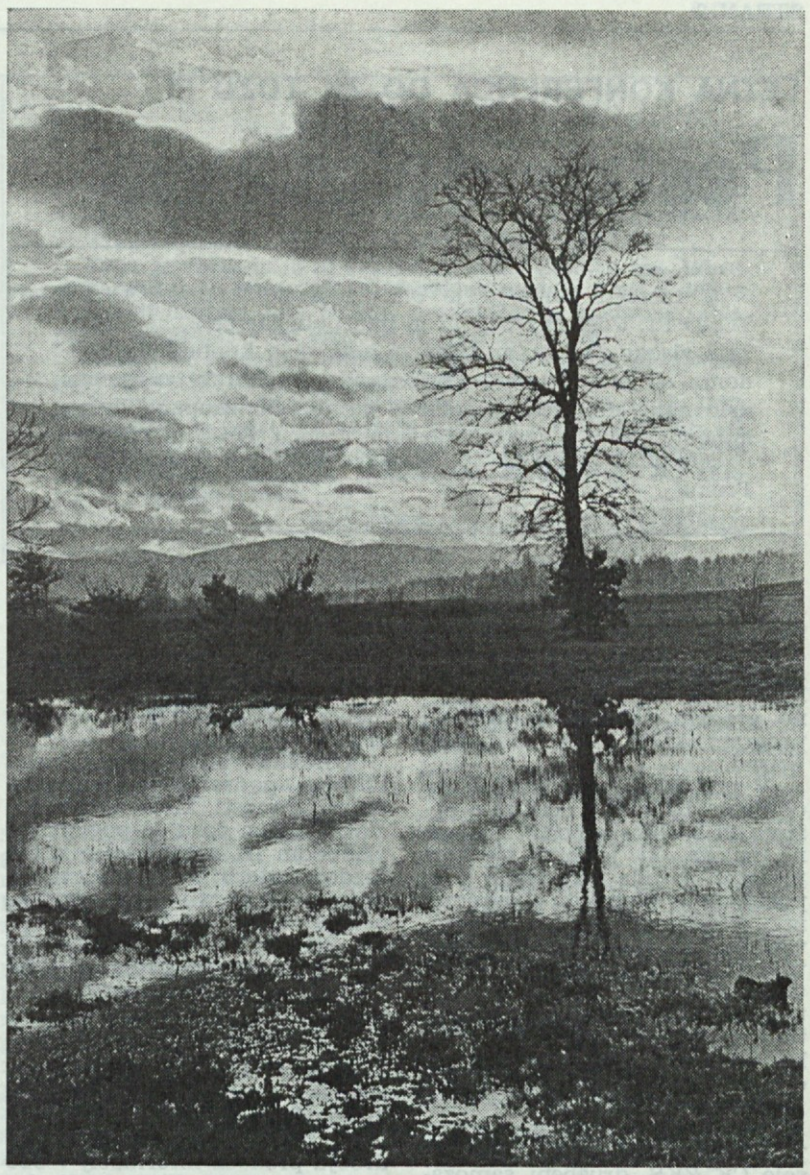

Foto P. Poženel: ODSEV

Pred samoupravnimi spremembami

Če bi še naprej čakali, da bomo pripravili »vse potrebno« in šele potem pričeli z nadaljnjo samoupravno reorganizacijo ter z vzpostavitvijo vsestranskih dohodkovnih odnosov, bi se kaj kmalu znašli na repu ali celo izven vseh družbenoekonomskih dogajanj in sprememb, ki se danes odvijajo v jugoslovanski družbi. Tega se delovni ljudje Litostroja dobro zavedamo in odločno zahtevamo, da prve spremembe izvršimo že do 1. 7. 1977.

In kaj bomo spremenili? Kdo je o tem odločil?

Takšna in podobna vprašanja so možna, čeprav vsestranske priprave in razprave tečejo že več kot leto dni. Na kratko odgovorimo na gornji vprašanji, najprej na drugo.

Prav ničesar še ni odločeno. Odločati bodo pričeli delavci na zborih delavcev tistega dela delovne organizacije, za katerega bodo ocenili, da so podani pogoji za organiziranje temeljne organizacije po določilih Zakona o združenem delu.

Odgovor na prvo vprašanje pa mora biti nekoliko širši, žal pa v tem trenutku tudi nekoliko pogojen z odločitvijo delavcev na njihovih zborih. Odgovor na vprašanje »Kaj bomo spremenili?« se nanaša na dve bistveni stvari:

- **na samoupravno organiziranje združenega dela in**
- **na družbenoekonomske odnose v združenem delu.**

V skoraj preveč poenostavljeni obliki bi lahko tudi rekli, da prvi odgovor zajema število temeljnih organizacij, drugi pa dohodkovne odnose.

Verjetno ni potreben celoten kronološki pregled predlogov in pobud, ki so izoblikovali današnji predlog o številu temeljnih organizacij, vseeno pa omenimo predvse mnaslednje:

- zbore delovnih ljudi v marcu 1976,
- Zakon o združenem delu in razpravo v zvezi z njegovim osnutkom,
- srednjeročni načrt razvoja delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj za obdobje 1976—1980.

Tako obstaja danes predlog za naslednje spremembe:

- **TOZD FI se razdruži v 4 nove tozde (proizvodnja obdelancev, montaža, proizvodnja TTS in proizvodnja PS),**
- **TOZD PI se razdruži v 2 nova tozda (proizvodnja ulitkov, proizvodnja zvarjencev in odkovkov),**
- **iz DS SSP se izločita in organizirata kot tozd prodaja in nabava,**
- **TOZD LINT se redno likvidira,**
- **nespremenjeni ostanejo TOZD IRRP, IVET, SE, ZSE, IC,**
- **v DS SSP pa ostanejo sektorji POAE, KSS in FPR.**

Prav gotovo so možne še drugačne rešitve. In ravno preko velikega števila možnosti smo prišli do navedenega predloga. Mnogo, mnogo pomembnejši od števila temeljnih vrganizacij so novi družbenoekonomski odnosi v združenem delu. Spreminjanje, vzpostavljanje, utrjevanje in izboljševanje teh odnosov pa predstavlja dolgotrajen proces, ki se sicer prične pri in med delavci v temeljni organizaciji in nadaljuje v delovni organizaciji, nikjer in nikoli pa ne konča. To je namreč proces, ki nam ga nakazuje razvoj družbe.

Na del vprašanja torej nismo popolnoma odgovorili — odgovarjali bomo vsi in sproti, ko bomo vnašali vsebino Zakona o združenem delu v naše vsakdanje življenje.

V. Nolimal, dipl. ing.

LETNA KONFERENCA OO ZK TOZD FI

Pestro delovanje

V mesecu januarju je bila letna konferenca OO ZK TOZD FI. Udeležba članov je bila polnoštevilna, kar dokazuje visoko zrelost in zanimanje za delo konference. Uvodoma so bili izvoljeni vsi organi, potrebni za nemoteno delovanje konference, vodstvo pa je bilo zaupano dolgoletnemu članu tovarišu Marjanu Trobcu. Obširno poročilo o celotnem delu OO ZK je podal sekretar tovariš Miha Premk.

Iz poročila tovariša sekretarja je bilo razvidno, da je bilo delovanje članov zelo razgibano glede na obširen program in visoko število sestankov tako OO kakor tudi sekretariata. Osnovno gradivo za delo je izdelan program, ki je bil v celoti realiziran.

V preteklem mandatnem obdobju je bil obseg dela zelo obširen in vsebinsko bogat. Primarna naloga, ki je bila vseskozi prisotna, je bila usmerjena k izpolnjevanju planskih obveznosti in stabilizacijskim ukrepom, vzpodbujala je tudi aktivno soustvarjalnost po načelih novih ustavnih določil. OO ZK je prav tako uspešno reševala problematiko s področja zunanje politike, varnosti, izobraževanja kadrovske politike in kulturne dejavnosti.

Nekaj sej je bilo namensko posvečenih obravnavi gradiva 5. seje CK ZKS, družbeni samozaščiti, posojilu za izgradnjo cest, II. samoprispevku in izhodiščem za novo samoupravno organiziranost novih tozdov.

Aktivnost članstva se je kazala predvsem v delovanju v raznih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organov. V poročilu je bilo posebno poudarjeno, da mora aktivnost, ki vlada pri večini članov, zajeti tudi še preostale, ki se do sedaj niso dovolj vključevali v družbenopolitično dejavnost. Prav tako je bilo poudarjeno, da se zahteva od slehernega člana ZK, kakor tudi od vodilnega in vodstvenega kadra, vključevanje v razne akcije tako na strokovnem kot na družbenopolitičnem področju.

Gospodarjenje v preteklem letu ni bilo lahko. Nanj so vplivali razni družbeni ukrepi, ki niso bili vedno pozitivni za poslovanje. Pridobivanje novih naročil na domačem področju je bilo prešibko. Tudi notranji odnosi niso bili povsem zadovoljivi. Nezadostno usklajene materialne dobave, kakor tudi ne v zadostni meri izkoriščene notranje zmogljivosti naj bi se vnaprej izboljšale in tako pripomogle k boljšemu rezultatu našega poslovanja.

Poročilo sekretarja posega tudi na področje samoupravne organiziranosti, ki jo moramo v čim krajšem času še poglobiti s prihodom na organizacijo novih tozdov, katerih naj bi delavci še lažje uresničevali svoje družbenoekonomske in druge pravice. OO ZK FI, seje v ta namen že kadrovsko organizirala v tako imenovane oddelčne organizacije, ki sedaj delujejo v sklopu OO ZK TOZD FI.

Informiranost in delo delegatskega sistema je sicer doseglo določen nivo, ki ga bo potrebon še izboljšati predvsem na področju prenosa informacij v obe smeri. To je še najbolj široko področje, ki ga moramo z ustreznim izobraževanjem dvigniti.

Delegati, ki so delovali izven delovne organizacije, so svoje delo opravljali veliko bolj konstruktivno kakor delegati znotraj organizacije. Dogajalo se je, da delegati niso bili vedno dovolj pripravljeni, tudi gradivo ni bilo vedno najbolj uporabno, v veliki večini preobširno.

Število komunistov v našem tozdu se je v preteklem letu povečalo za 21 članov. Na novo je bilo sprejetih 10 članov, ostali pa so iz drugih organizacij. Kadrovsko stanje se je s tem precej izboljšalo. Novo sprejeti člani so predvsem mladi iz vrst neposrednih proizvajalcev. Vzporedno s kadrovsko politiko je OO prav tako skrbela za organizacijo idejnopolitičnega izobraževanja z raznimi seminarji in predavanji. Sodelovanje OO ZK s sindikatom je ocenjeno uspešno, saj je bilo delovanje zelo usklajeno. Vidni uspehi so se pokazali prav na skupno organiziranih akcijah. To dokazuje, da je potrebno tako nadaljevati tudi v prihodnje.

Člani OO ZK so bili uspešni tudi v delovanju SDK TOZD FI. Naloge tega odbora so zelo zahtevne. Pri reševanju problematike morajo člani uporabiti vso izkušenost in skrbeti za široko objektivnost. V poročilu je bilo posebno pohvaljeno delovanje odbora, kar je prispevalo, da se uveljavijo dogovori in spoštujejo medsebojne pravice. Posebno pozornost velja aktivu mladih komunistov, ki uspešno deluje v sklopu OO. Njihovo delovanje je usmerjeno v glavnem v pridobivanje mladih članov in obenem prevzemanje določenih funkcij v družbenopolitičnih in samoupravnih organih. V poročilu je navedeno tudi sodelovanje z ostalimi OO ZK. Najbolj uspešno je sodelovanje z OO ZK PI, ki je nam po problematiki tudi najbolj sorodna. To sodelovanje, ki je pokazalo določene rezultate, moramo še bolj poglobiti in razviti tudi na ostala področja.

Sekretar je svoje poročilo zaključil z mislijo, da se zaupanje v delo ZK krepi, kar nas še bolj obvezuje, da se še močneje aktivno vključujemo v delovanje, ki nam bo zagotovilo še boljše rezultate. Pri tem moramo aktivirati še manj aktivne člane, prav tako je potrebno, da se aktivno vključijo vsi vodstveni delavci, ki še niso spoznali, da je to delo tudi sestavni del njihovega delovnega mesta.

V nadaljevanju konference so se na osnovi bogate razprave oblikovali sklepi, ki so zajeli široko problematiko. Ti sklepi bodo služili za izdelavo programa dela in bodo osnova našega nadaljnjega dela.

- OO ZK mora pri izpolnjevanju planskih obvez v letu 1977 še bolj poglobiti svojo dejavnost in to zaradi boljšega doseganja plana. Posebno pozornost je treba posvetiti nadaljnjemu sodelovanju vseh v poslovnem procesu za plodnejšo razreševanje skupnih problemov.
- Člani OO ZK, ki sodelujejo v raznih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih, morajo tudi vnaprej biti nosilci nalog pri nadaljnjem razvoju samoupravnih odnosov.
- Vpeljati moramo sistem informiranja, ki bo zajel slehernega delavca. Informacije morajo bili kratke in jasne ter vsakomur razumljive.
- Začeto uspešno kadrovsko politiko je potrebno nadaljevati in tudi v bodoče črpati novih moči prav iz vrst mladih.
- Člani ZK, predvsem tisti, ki delujejo v sindikatu, naj prevzamejo iniciativno dejavnost v duhu razvijanja kolektivne miselnosti in solidarnosti. Posebno pozornost moramo posvečati ohranitvi bratstva in enotnosti glede na našo večnacionalno delovno skupnost in pri tem braniti pridobitve naše socialistične revolucije.
- Aktiv mladih komunistov naj na doseženih uspehih in dosedanjih izkušnjah gradi še naprej svoje delovanje, z namenom da vključi v svoje vrste čim več mladih proizvajalcev.
- OO ZK mora skrbeti za tekoče izobraževanje, ker bomo le tako kos obširnim nalogam, ki smo si jih zadali, oziroma so še pred nami.
- Glede na skorajšnje organiziranje novih tozdov je naloga ZK, da prispeva svoj delež pri oblikovanju nove samoupravne organiziranosti. Pri tem moramo skrbeti, da se ohranijo skupne akcije in obveznosti, ki bodo tudi v bodoče zagotovile dobre poslovne rezultate.
- V vseh oblikah delovanja smo vsi komunisti dolžni, da svoje delo usmerjamo v korist našega delavskega razreda in da še naprej razvijamo našo dejavnost po ustavnih načelih in novem zakonu o združenem delu.

Leopold Nadlišek, ing.

Kratke novice

— 22. FEBRUARJA je bilo v Litostroju posvetovanje Sveta proizvajalcev železne litine, ki je eden od svetov pri poslovnem združenju jugoslovanskih livarn. Petnajst udeležencev posvetovanja je razpravljalo o proizvodnji odlitkov železne litine v letu 1976, o novih investicijah za izgradnjo ŽELEZNE LITINE od začetka evidentiranja preko Gospodarske zbornice Jugoslavije, o obnavljanju zahtev za kontrolo uvoza železnih odlitkov, o možnosti izmenjave in dopolnitve predpisov za zagotovitev začasnega uvoza modelov v celem letu o skupnem nastopu pri izvozu odlitkov na vzhodno evropski trg v letu 1977. Po živahni diskusiji so se člani sveta dogovorili, da bo naslednje srečanje čez tri mesece v Tuzli.

— 9. MARCA je bila redna seja delavskega sveta TOZD PI, kjer so obravnavali rezultate poslovanja za januar in februar 1977, politiko nagrajevanja, novo osebno oceno in napredovanje na istih delovnih mestih ter premestitve. Na seji so se izoblikovala tudi nekatera stališča in pripombe na Samoupravni sporazum o varstvu pri delu, brez pripomb pa je delavski svet potrdil Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih o združenem delu za čas dela v tujini. Člani delavskega sveta so zaradi potreb po pridobitvi novih prostorov tudi soglašali s predlogom za sodelovanje pri financiranju izgradnje poslopja TOZD IRRP, vendar pa so menili, da bi se morali predhodno samoupravno dogovoriti o višini prispevnih sredstev.

— 10. MARCA nas je v okviru sodelovanja Zavoda za mednarodno znanstveno, tehnično in prosvetno-kulturno izobraževanje obiskal posebni pomočnik predsednika vlade Zambije in vodja Departmana za industrijsko participatorno demokracijo v predsedstvu vlade Basil Kabwe.

V pogovorih se je zanimal za našo samoupravno prakso, začetke samoupravljanja in za dejavnost pri izobraževanju delavcev v samoupravljanju. Predvsem pa ga je zanimal naš sistem planiranja, problematika delovne discipline, izobraževanja, oblike samoupravnih metod izobraževanja na šoli v ICL in njen vzgojni namen ter vloga sindikata v našem sistemu. Ob koncu obiska je izrazil presenečenje nad obsegom samoupravljanja pri nas in presenečenje nad tolikšno povezanostjo šolstva s potrebami proizvodnje.

— Tradicionalnega sejma tehnike v Leipzigu se je kot mnogokrat doslej udeležila tudi naša delovna organizacija.

Otvoritev sejma je bila v nedeljo 13. marca, odprt pa je bil do sobote 19. marca 1977.

Na razstavnem prostoru, ki obsega 42 kvadratnih metrov, imamo razstavljeno linijo za narez pločevine, diapozitive in proizvodni program naše delovne organizacije.

Naslednji sejem, ki se ga bomo udeležili, pa je sejem livarstva v Beogradu. Otvoritev tega sejma bo 16. marca 1977.

TRI DESETLETJA DOLGA POT

Prvih pet let (2)

1947 1977 30

(Nadaljevanje)

Iz livarne je že prihajala litina, ko je bilo vse naokrog še v mrzličnem ustvarjanju. Seveda na začetku ni manjkalo težav, saj je bila oprema več kot pomanjkljiva, vendar pa je leta 1947 livarna že izdelala prvih 1250 ton litine.

Na začetku tovarna še ni imela obdelovalnice, čeprav je že vlivala prve turbine. Obdelovali so jih v škofjeloškem obratu, potem pa si je podjetje uredilo zasilno obdelovalnico v pravkar dokončanem poslopju modelnega skladišča.

PROIZVODNI PROGRAM

V prvih petih letih je bila glavna dejavnost usmerjena v gradnjo vodnih **turbin** — vse do največjih. Ker za tako delo ni bilo v naši državi skoraj nobenih tradicij, je bil glavni problem premagati problem strokovno, pa tudi pridobiti potrebno tehnično dokumentacijo in sposoben strokovni kader. Že takoj na začetku je Litostroj izdeloval turbine vseh pomembnih vrst: Francisove, Peltonove in Kaplanove. S proizvodnjo turbin pa je skoraj v neposredni zvezi tudi izdelava zapiralnih organov, ker je bilo odločilno, da se je moral Litostroj oprijeti tega dela. Tako je začel za **opremo cevovodov** izdelovati vse vrste loput (ločilne, brzo zapiralne lopute itd.), obenem s tem pa tudi mehanične sprožilne priprave.

Že na začetku je bila v proizvodni program vključena tudi izdelava večjega števila propelerskih oziroma vijačnih **črpalk.** Potrebovale so jih razne vodne in gospodarske zadruge pa ustanove za melioracijske in druge naprave.

Na domačem trgu se je medtem pojavila tudi velika potreba po reduktorjih — predvsem po velikih za valjarne, elektrarne itd. Izdelava reduktorjev je postala skoraj neogibna, ko je Litostroj prevzel v program izdelavo žerjavnih mačkov, saj ima vsak maček najmanj dva reduktorja. Izdelavo reduktorjev pa je narekovala tudi njihova splošna in zelo raznovrstna uporaba.

Februarja 1946 je bil Litostroj razglašen za podjetje splošnega državnega značaja in podrejen generalni direkciji zvezne kovinske industrije v Beogradu. Ta sprememba je Litostroj ožje povezala s centralnimi državnimi organi, vendar je zaradi precejšnje oddaljenosti od Beograda prinesla tudi marsikatero administrativno težavo, znatno izgubo časa in zamudo v poslovanju sploh.

V tej razvojni dobi se je Litostroj predvsem vztrajno boril za tehnično razčiščevanje nalog, ki jih je podjetje večinoma prejelo brez zadostne proučitve, tako da bi utegnilo imeti zelo nevšečne posledice. Ta borba se je končala tako, da so se pravočasno izkristalizirala mnoga važna vprašanja pri gradnji hidrocentral, ne samo v korist Litostroja, ampak tudi v korist vseh sodelujočih, od investitorja in projektantov od graditeljev in posameznih drugih dobaviteljev. Lahko trdimo, da se je Litostroj v tej svoji borbi pri gradnji hidrocentral odločujoče povzpel med vodstvo.

Ker pa v takratni razvojni fazi Litostroj še ni bil povsem kos sprejetim nalogam in ker so bile tudi zahteve glede rokov zelo stroge, je to privedlo do stika s tujo industrijo vodnih turbin, ki je s svojim prispevkom precej olajšala izdelavo potrebnih tehničnih dokumentacij in dokumentacij najkočlivejših delov za prve turbine — velikane iz programa Litostroja.

Medtem pa so še gradili novo obdelovalnico. V začetku leta 1949 so že preselili v dovršeni del stroje iz Škofje Loke in iz prve začasne obdelovalnice. Gradbeniki so postopoma zapuščali dvorano za dvorano, takoj za njimi pa so se že vseljevale najbolj potrebne delavnice.

Slednjič je bila obdelovalnica popolnoma izgotovljena, potrebna je bila le še smotrna razporeditev strojev.

Take velike proizvodne možnosti pa so seveda kazale vse večje in večje potrebe po materialu. Da bi se čim bolj omilila kriza, ki je tedaj vladala glede materiala, si je Litostroj razen drugih objektov zgradil tudi lastno livarno za jeklene ulitke. Natanko štiri leta potem, ko je bila odprta livarna sive litine, je bila

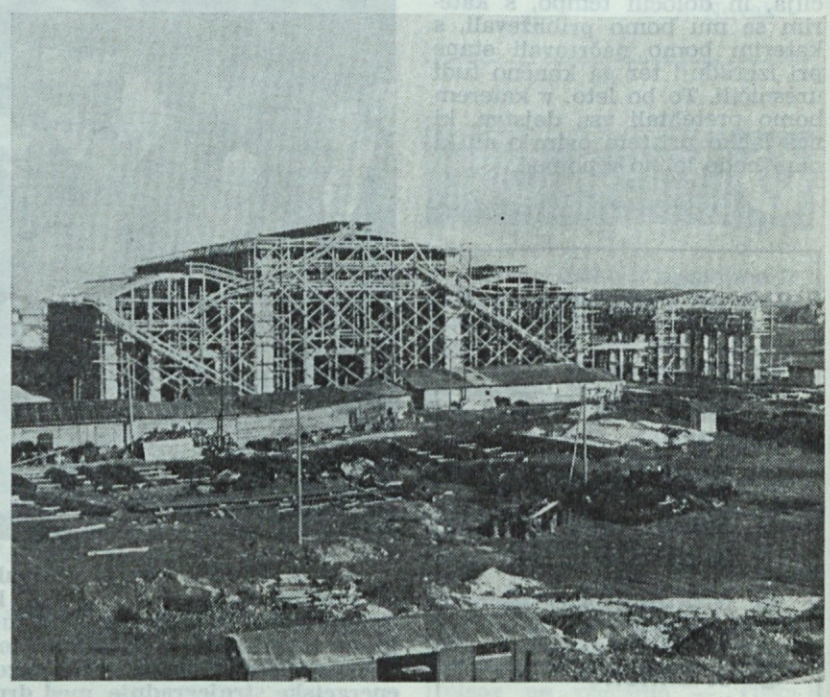

Štiri leta po prvem ulivanju sive litine je začela obratovati livarna jekla. To je bilo 2. septembra 1951

HE Djerdap II.

Letošnjega februarja sta po vrsti sestankov in predhodnih razprav podpredsednika romunske in jugoslovanske vlade podpisala pogodbo o skupni izgradnji hidrocentrale Djerdap II. Ta hidrocentrala bo zaradi slabšega vodnega padca po moči manjša kot Djerdap I, čeprav bo imela več turbin — kar 16. Od teh bo 8 turbin na romunski, 8 pa na jugoslovanski strani.

Po pogodbi bo tehnični projekt za celotno centralo izdelala SZ prav tako tudi vse projekte za turbine. SZ bo tudi dobavila prvi dve ali več turbin tako za jugoslovansko, kot tudi za romunsko stran.

Pri izgradnji hidrocentrale je zlasti važno, da je Litostroj tu že na začetku sam našel tehnično in finančno konstrukcijo. Pogodba, po kateri naj bi Litostroj izdelal turbine za to hidrocentralo sicer še ni podpisana, vendar so vsi izgledi, da bomo dobili naročilo za izdelavo vsaj štirih, če ne celo šestih turbin. To pa bi predstavljalo tudi eno največjih naročil v zgodovini Litostroja.

O velikosti tega projekta pričajo že samo **nekateri tehnični podatki** za cevne agregate na HE Djerdap.

— vodoravna izvedba z generatorjem v hruški,

— padec
konstrukcijski 7,45 m,
minimalni 5,0 m,
maksimalni 13,15 m,

— pretok na konstrukcijskem padcu 425 m³/s,

— moč na gredi cevne turbine 27,8 MW,

— vrtilna hitrost 62,5 1/min,

— premer gonilnika 7,5 m,

— največji premer turbinskih delov — približno 14 m,

— celotna dolžina agregata približno 21 m,

— teža cevne turbine in regulatorja 1000 Mp,

— teža najtežjega dela turbine (stator) 200 Mp.

Ta pogodba pa je zanimiva tudi zaradi določene posebnosti, ki je ostale pogodbe običajno nimajo. To je tako imenovan »barter aranžma«, kar nekako pomeni »blago za blago«. Investitor, to je HE Djerdap II, zahteva opremo na kredit, ker pa običajpa bo opremo v naslednjih letih nega kreditnega denarja nimamo, jo bo kreditiralo elektrogospodarstvo Slovenije, investitor odplačal z elektriko. To torej ni običajen poslovni odnos med investitorjem in Litostrojem, temveč sta tu vključeni tudi elektrogospodarstvi Slovenije in Srbije. Tako bodo poslovni razgovori tekli po dveh poteh — z Djerdapom o pogojih prodaje opreme, z elektrogospodarstvom Slovenije pa o ceni električne energije.

Po podpisani pogodbi bi morala iti prva dva agregata v pogon že leta 1981, celotna centrala pa bi morala biti zgrajena do leta 1984. Vendar pa je možno, da bo nedavni potres, ki je močno prizadel Romunijo, vplival tudi na gradnjo hidrocentrale in nekoliko premaknil rok, ki je bil prvotno postavljen.

M. H.

OBJAVA

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj išče za opravljanje tehničnih in organizacijskih poslov za pihalni orkester in ostale kulturne skupine v delovni organizaciji:

TEHNIČNEGA VODJO KULTURNIH SKUPIN

Delo je občasno in ni vezano na redni delovni čas. Izbrani kandidat bo opravljal vse tehnične posle v zvezi z delom kulturnih skupin kot je npr. organiziranje nastopov, sklepanje aranžmajev za nastope in prireditve itd.

V Poštev pridejo kandidati, ki imajo veselje in sposobnost opravljati delo z omenjenimi skupinami.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave do 15. maja 1977. V prijavah je potrebno navesti podatke o izobrazbi, kratek življenjepis in predvsem podatke o dosedanjem delovanju na kulturnem področju. Z izbranim kandidatom bo sklenjena pogodba o delu.

KONFERENCE OOS TZ LITOSTROJ

V trideseto leto

(Nadaljevanje s 1. strani)

V tem sklopu objektov se bo nahajal tudi v tako povečanemu obsegu ustrezen inštitut, katerega naloga bo, da bo z raziskovanjem in razvojem vse te proizvode vzdrževal na svetovni višini, da bomo vedno na konici razvoja, da bomo imeli čim večjo inovacijsko stopnjo ter vedno sposobni konkurečnega nastopa.

Litostroj ima to srečo, da prostorsko ni utesnjen, da imamo še dovolj prostora, da zgradimo dva nova obrata, inštitut in ambulanto. Med obrati bodo parki in celota bo tudi arhitektonsko lepa. To bo ena redkih naših tovarn, ki bodo kazale po izgradnji načrtni videz v svoji celoti, kjer ne bo ničesar izgledalo preveč zastarelo in mračno.

Tako začrtano vizijo načina razvoja bomo v tem letu morali prenesti v realnost, v elaborate, načrte, analize. Morali bomo opraviti nešteto zahtevanih posvetov z bankami, ekonomisti, projektanta zgradb in raznih podsistemov, z dobavitelji opreme, z graditelji in vsemi drugimi, katerih napori bodo prispevali k našemu končnemu cilju: pričetku rednega dela v novih obratih.

Zato naša obletnica ne bo samo v znamenju proslavljanja, temveč v prvi vrsti v znamenju dela

V tem letu se bomo ob vsaki priliki in ob vsakem koraku zavedali nečesa še prav posebno: da vse podrobnosti naših projektov, zlasti pa tempo izgradnje niso popolnoma samostojni in neodvisni od drugih faktorjev, temveč da je — nasprotno — izredno močno odvisen od naše strategije nastopanja na tržišču, to pomeni od politike, s katero načrtujemo vse naše akcije in reakcije, poteze in nastope v borbi za velika naročila. Pri tem imam v mislih velike hidrocentrale, investicijske načrte, ki bodo predstavljali največja gradbišča prihodnega desetletja v Jugoslaviji. Hidroturbine v teh objektih spadajo v razred superturbin, ki daleč presegajo naše današnje tehnološke zmožnosti. Hkrati in prav zato pa predstavljajo ti objekti resnično realno podlago za ekonomsko upravičenost odločitve, da povečamo meje, ki nas danes ovirajo pri gradnji hidroturbin. Ker se zavedamo te prednosti, ki daje našim načrtom neko varnost in ekonomsko upravičenost in nas utrjuje v napovedi, da prehajajo energetski objekti, zlasti pod vplivom čedalje večjih kapacitet jedrskih elektrarn, v vse večje enote in moči, bomo morali vse naše akcije uskladiti s tempom izgradnje teh objektov. Zgodilo se bo morebiti celo to, da bomo morali v tem letu zelo pohiteti, da ujamemo takšno edinstveno priložnost ter se usposobimo za tako visok velikostni razred opreme. Ker bo to vplivalo na premike mnogih strojev, bo s tem povezan tudi tempo izgradnje obeh drugih obratov, ki bosta morala napraviti prostor večjim obdelovalnim strojem za energetske naprave.

Mesto Litostroja v Ljubljani in republiki

Zavedati se moramo, da smo v Ljubljani in v republiki jedro strojegradnje. Iz tega slede mnoge obveze in dolžnosti, ki se jih moramo vedno zavedati. Pri vsaki odločitvi o razvoju in o dvigu na naslednjo kakovostno stopnjo moramo vedeti, da so oči vse kovinske industrije uprte v nas. Po naših pripravah za nastope na tujih trgih se zgledujejo mnogi. Prav tako je z našimi načrti za bodočnost. Ni brez razloga prav industrija težke strojne opreme nekakšen kazalec za industrijsko razvitost nekega okolja, znak razvojne stopnje, do katere smo se dvignili. Naša samostojnost, neodvisnost od drugih, ker imamo svoj lasten in specifičen razvoj, ker smo potencionalno zelo sposoben konkurent na svojem področju, ker združujemo lahko okrog jedra opreme vrsto kooperantov in izdelovalcev komponent in ker smo končno sposobni dobavljati kompletno strojno opremo v dežele v razvoju, v svet neuvrščenih — vse to so dejstva, ki nam dajejo določeno politično težo v mestu Ljubljani, v republiki kakor tudi v nastopih Jugoslavije v gospodarskih odnosih z ostalim svetom. Ker se nameravamo iz solidnih osnov in na obdelanem in tako rekoč osvojenem tržišču, dvoje izredno pomembnih faktorjev, ki sta redko prisotna pri investicijskih projektih okrog nas nekajkrat povečati in s tem povečati svojo udarno moč, postaja seveda s tem naša teža še toliko večja in pomembnejša, hkrati pa seveda tudi odgovornejša. V združenem delu postajamo vse bolj zavesten dejavnik. Predstavljamo enega največjih centrov delavskega razreda v Ljubljani. Tega se zavedamo, ko oblikujemo samoupravne odnose v svoji sredi. Ko se bomo povečali, bo tudi to področje delavskega razreda postalo večje in pomembnejše. Upamo, da bodo to upoštevali tudi drugi, zlasti v naših odnosih z bankami, ki naj bi financirale ta naš kvalitetni skok na naslednjo stopnjo, kar sami z lastnimi sredstvi v tako kratkem času ne bomo zmogli.

Litostroj v samoupravnih in interesnih okoljih

Zaradi vloge, ki nam v združenem delu pripada v soglasju z našo in posebej prihodnjo velikostjo, bomo morali svoj specifični vpliv združenega dela s svojimi koristmi in zahtevami še prav posebno izvajati v samoupravnih interesnih skupnostih, ki kakorkoli vplivajo na našo prihodnost. Razvojni načrti niso samo načrti stavb in strojev, temveč vključujejo v svojo integralno celoto vse potrebe delavcev, ki bodo delali v novih obratih: to so potrebe novih delavcev, ki se bodo vključili v naše vrste, zadevajo pa njihove izobraževalne, kulturne, stanovanjske in druge potrebe. Povsod bomo morali preko svojih delegacij zahtevati vključitev naših potreb, najbolj primarnih potreb delavcev, pa naj bodo kvalificirani ali visokokvalificirani, ali visokoizobraženi ustrezni delavci. Zahtevali bomo, da se raziskujejo tisti projekti, ki so pomembni za nas, ki jih bomo mi rabili pri našem prodoru v svet. Zahtevali bomo, da univerza izobražuje študente tako in v takšnih usmeritvah katere bomo rabili v našem bodočem razvoju, in s takšno naravnanostjo, da bodo prihajali k nam v industrijo, ne pa v trgovino in druge neproduktivne službe.

V vseh interesnih okoljih bodo morali naši delegati nastopiti s prepričanjem, da je združeno delo, da je industrija tista, ki proizvaja dohodek naši družbi ter da edino takšno delo lahko s svojim razvojem in uspehom dviga družbo na višjo stopnjo. S tem dohodkom bodo lahko bolje živele tudi razne interesne skupnosti, katerih primarna naloga je olajševati pogoje dela industriji, skrbeti za njene kadre in za njene vsakodnevne potrebe.

V delovnem in aktivnem vzdušju

Trideseta obletnica Litostroja bo potekala na ta način bolj v načrtovanju za prihodnost kot v proslavljanju preteklosti, bolj v osveščanju o našem pomenu in o naši vlogi, ki jo imamo v celotni družbi, kot v poudarjanju naših zaslug. Naša dolžnost v industriji je predvsem ta, da neprestano napredujemo in se ojačujemo, ne pa da stagniramo. S čim večjo aktivnostjo, z vrsto akcij, usmerjenih v prihodnost, bomo postali gonilna sila, ki bo potegnila za seboj tudi druge sfere naših družb, našega mesta in republike.

Ta misel se bo prelila v prepričanje, v naše vodilo za akcije.

Dr. Marko Kos, dipl. ing.

---

1. septembra 1951 odprta še livarna jekla. Z njo si je Litostroj zagotovil posebno mesto med strojnimi tovarnami, ki navadno livarne jekla nimajo. Kako potrebna je bila livarna, kaže že samo to, da je po polletnem obratovanju presegla proizvodnjo štiri leta starejše livarne sive litine.

V tem času je Litostroj tudi že storil prve korake v prodiranju na tuji trg. Pojavil se je že kot ponudnik pri velikem številu razpisov in licitacij, predvsem na Bližnjem vzhodu in Južni Ameriki.

Vsekakor pa je bila od prvih ponudb do konkretnih naročil pred Litostrojem precej trda in dolga pot. V začetku je bilo pomembno to, da se podjetje kakorkoli uveljavi v tujini, vsaj z eno centralo, da bi si tako lahko ustvarilo sloves tudi onstran meja.

SKRB ZA STROKOVNOST KADRA

Z rastjo Litostroja so rasle tudi njegove naloge in problemi. Ta porast je terjal vedno več strokovno sposobnih ljudi, ki bi bili kos tem nalogam in problemom. Zaradi splošnega pomanjkanja strokovnjakov si je moral Litostroj vzgojiti strokovni kader sam. Njegovi ljudje so rastli z njim vred in se učili pri delu v Litostroju. Nekdaj skromno podkovani fantje so se razvijali v uporabne tehnične risarje, konstrukterji pa so postali samostojni projektanti za zahtevnejše turbinske naloge.

Z željo, da bi čim bolj hitro in kvalitetno pospeševali razvoj strokovnega kadra, pa so vzporedno z izgradnjo Litostroja zgradili tudi industrijsko kovinarsko šolo. V prvih petih letih je šola s svojimi 112 absolventi dokazala, da je zmožna dajati podjetju kvalitetne kadre.

Za prvo potrebo po polkvalificiranih in kvalificiranih delavcih so bili v letih 1948 in 1949 ustanovljeni razni strokovni tečaji za pridobitev predvsem praktičnega pa tudi teoretičnega znanja. Strokovno izobraževanje se je v veliki meri izboljšalo, ko je vodstvo v letu 1950 ustanovilo poseben oddelek za strokovno šolstvo, vzporedno s tem pa tudi vrsto tečajev, v katerih so delavci na novo pridobivali ali izpolnjevali svoje znanje.

TUDI SKRB ZA DELAVCA

Ustanovitev tovarne pa je s seboj prinesla še vrsto izboljšav za delavce. V okolici je zrasel nov mestni del s sodobnimi stanovanji za delavce Litostroja. Veliko naporov in sredstev je podjetje vložilo v izgradnjo delavske menze, posebno skrb pa so posvetili delavcem. V ta namen so bile zgrajene sodobne kopalnice in garderobe, ki so služile osebni higieni, moderno opremljena ambulanta pa je bila namenjena zdravljenju in pregledom. Ambulanta je imela lastno lekarno, posebej opremljene sobe, dietično kuhinjo, rentgenski laboratorij, fizikalne terapije in zobno ambulanto. Seveda pa je bilo ob vsem tem potrebno poskrbeti tudi za čim prijetnejše preživljanje prostega časa delavcev. V ta namen so prirejali delavci v svoji kinodvorani koncerte in kulturne prireditve, pa tudi športna tekmovanja in izlete, obiskovali so druge tovarne in hidroelektrarne itd. Ta srečanja so bila namenjena predvsem izboljšanju tovariških odnosov z drugimi delovnimi kolektivi.

V tem času je začelo izhajati tovarniško glasilo »Turbina«, ki je seznanjalo delavce z vsemi pomembnejšimi dogodki.

(Dalje)

V skrbi za svoje delavce je Litostroj vzporedno s tovarno gradil tudi stanovanja. Že decembra, leta 1948, so se delavci vselili v te prve tri bloke ob Đakovičevi cesti.

VABIMO VAS,

tovarišice in tovariši, ki radi lepo zapojete, da pokličete — telefon 431

Prijave sprejemamo za ženski in moški pevski zbor.

Odbor PZ LITOSTROJ

Kako smo poslovali v letu 1976

Leto 1976 je bilo za jugoslovansko gospodarstvo dokaj neugodno, saj je vrsta delovnih organizacij zaključila poslovno leto z izgubami. Te izgube pa niso samo posledica spremenjenega sistema ugotavljanja dohodka in dohodka po plačani realizaciji, temveč in predvsem zaradi zastoja na trgu. Pri tem mislimo zlasti na investicijsko dejavnost, ki je bila spričo finančne discipline glede pravočasne oskrbe z denarjem, močno zavrta. Malokje pa so izgube nastale tudi kot posledica slabe notranje organiziranosti.

Iz podatkov, ki jih posredujemo, je bila naša delovna organizacija kot celota v letu 1976 relativno zelo uspešna, kar je med drugim prav gotovo tudi posledica zadostnega dotoka novih naročil, tako da so bile in so še vedno vse naše zmogljivosti polno zasedene. Izpad naročil domačega tržišča so nadomestila velika naročila za izvoz. Dejstvo, da smo celotni dohodek, ugotovljen po plačani realizaciji, presegli kar za 9 % v primerjavi s planiranim (plan je bil sestavljen na osnovi fakturirane realizacije) pa nam zagotavlja tudi finančni uspeh.

v 000 din

TOZD DS	Celotni dohodek: Doseženo leta 1975	Plan 1976	Doseženo: po faktur. realizac.	Doseženo: po plačani realizac.	% 4 : 2	% 4 : 3	% 5 : 2	% 5 : 3
IRRP	27.092	44.220	36.855	36.855	136	83	136	83
PI	281.797	299.390	338.404	337.476	120	113	120	113
FI	538.727	630.702	733.260	666.156	136	114	124	106
SE	21.808	22.035	29.211	28.599	134	133	131	130
IVET	72.636	68.060	81.904	81.726	113	120	113	120
SSP	96.354	100.395	120.373	120.231	125	120	125	120
ZSE	28.135	27.685	32.203	31.929	114	116	113	115
LINT	1.210	1.490	4.549	250	376	305	21	17
ICL	14.833	16.015	17.213	16.376	115	107	113	105
Skupaj:	1,082.592	1,209.991	1,393.972	1,319.958	129	115	122	109

Ker pa so v celotnem dohodku zajete tudi izstavljene fakture, ki se nanašajo na medsebojne odnose med tozdi in delovno skupnostjo in se po našem samoupravnem sporazumu tudi avtomatično medsebojno poravnavajo, bomo v naslednjem prikazu posredovali samo zunanjo realizacijo, katera tudi je končni namen združenega dela.

v 000 din

TOZD DS	Eksterna realizacija: Doseženo 1975	Plan 1976	Doseženo 1976: po faktur. realizac.	Doseženo 1976: po plačani realizac.	% 4 : 2	% 4 : 3	% 5 : 2	% 5 : 3
IRPRP	1.530	2.500	2.202	2.202	144	88	144	88
PI	115.999	128.693	127.022	126.094	110	99	109	98
FI	469.973	602.991	670.307	603.203	143	111	128	100
SE	18.067	10.010	24.507	23.895	136	129	132	126
IVET	3.623	4.830	3.715	3.537	103	77	98	73
SSP	7.748	5.450	5.634	5.492	73	103	71	101
ZSE	27.286	27.685	31.272	30.998	115	113	114	112
LINT	1.078	1.490	4.299	—	399	289	—	—
ICL	13.179	16.015	15.381	14.905	117	96	113	93
Skupaj:	658.483	808.664	884.339	810.326	134	109	123	100

OPOMBA:

V tem pregledu je poleg realizacije proizvodov in storitev zajeta tudi realizacija trgovskega blaga, materiala in odpadkov, kakor tudi realizacija neproizvodnih storitev (najemnine v ZSE in šolnina v ICL).

Na prvi pogled lahko ugotovimo, da smo po fakturirani realizaciji presegli plan za 9 %, oziroma po plačani realizaciji 100-odstotno izvršili zadane obveze. Prav ta nov način ugotavljanja celotnega dohodka po plačani realizaciji nam je ublažil negativne posledice, ki jih je prinesla sprememba sistema. Zanimiva je tudi ugotovitev, da so razlike med fakturirano in plačano realizacijo pri vseh tozdih in delovne skupnosti (z izjemo TOZD FI in TOZD LINT) minimalne, kar pomeni, da se zakon o zagotovitvi plačil med uporabniki družbenih sredstev praviloma spoštuje. Nujna posledica tekočega priliva denarnih sredstev na žiro račun pa je občutno izboljšanje likvidnosti. Omenili smo, da od tega pravila odstopata TOZD FI in TPZD LINT. Slednja je koncem leta izstavila bremenitev za provizijo še iz starih poslov. Terjatev pa je sporna in jo bo reševalo pristojno sodišče. TOZD FI pa je naš glavni izvoznik. Ker pa za tuje poslovne partnerje ne veljajo naši zakoni, kasnijo tudi plačila faktur. V ilustracijo naj navedemo, da je skupnega zneska neplačanih terjatev v višini 74,013.000 din vezanih na izvoznih poslih kar din 54,100.000 ali preko 73 %. Ker se izvozno področje po eni strani močno širi in da si po drugi strani zagotovimo čim manj neplačane realizacije, se že pri novih izvoznih zaključkih uveljavlja načelo, da si tudi na tem področju že ob samem sklepanju pogodbe s tujim partnerjem ali pa posrednikom pridobimo veljavne inštrumente za zagotovitev plačila.

Če od doseženega celotnega dohodka odštejemo porabljena sredstva, ki se na ta celotni dohodek nanašajo, dobimo doseženi dohodek pri realizaciji, katera knjigovodsko predstavlja dobiček (ali izgubo).

To je v letu 1976 44,049.000 din in dosega 93 % predhodnega leta, ko se je ugotavljal celotni dohodek po fakturirani realizaciji. Vse temeljne organizacije združenega dela z izjemo LINT so uspešno poslovale; vendar pa uspeh med posameznimi tozdi močno odstopa. Delavci Litostroja, ki neposredno ali posredno sodelujemo pri skupnem proizvodu, pa imamo močno razvit čut solidarnosti. Zaradi tega smo se tudi dogovorili, da doseženi ostanek dohodka porazdelimo po tozdih tako, da bomo vsi enakopravno sodelovali pri ostalih zakonskih obveznosti iz dohodka, obveznostih, sprejetih po samoupravnih sporazumih, ki se pokrivajo iz dohodka in pri lastnih skladih. Še več: dogovorili smo se tudi, da bomo pokrivali izgubo v TOZD LINT v celoti. V naslednjem pregledu je ta princip delitve tudi količinsko prikazan.

v 000 din

TOZD DS	Doseženi dohodek 1976	Doseženi dohodek 1975	% 3 : 2	Pokriv. vkalk. dela dohodka	Razlika pri realiz. — dobiček 3—5	Solidar. zviš. — znižanje os. doh.	Ostanek dohodka za delitev 6 + — 7
IRRP	14.547	26.539	182	25.726	813	1.043	1.856
PI	95.571	110.587	116	83.859	26.728	—8.912	17.816
FI	122.382	120.907	99	108.642	12.265	5.906	18.171
SE	7.592	11.816	156	7.487	4.329	—2.485	1.844
IVET	25.031	32.185	129	31.772	413	3.147	3.560
SSP	35.222	50.545	144	50.543	2	—	2
ZSE	9.383	11.820	126	11.162	658	—	658
LINT	865	—854	—	447	—1.301	1.301	—
ICL	8.855	9.559	108	9.417	142	—	142
Skupaj:	319.448	373.104	117	329.055	44.049	—	44.049

Doseženi dohodek v letu 1976 smo torej povečali za 17 % v primerjavi z letom 1975. Manj dohodka je dosegla le TOZD FI (visoka neplačana realizacija) ter TOZD LINT, katera z doseženim celotnim dohodkom ne pokriva niti porabljenih sredstev ter izkazuje izgubo že pri substanci. Vzroki so znani: neplačana sporna terjatev ter nobenih novih poslov. Iz doseženega dohodka pokrivamo predvsem vse pogodbene obveznosti, vse kalkulativne zakonske obveznosti, pripadajoči del osebnih dohodkov in vse druge osebne prejemke. Po odbitku teh obveznosti iz dohodka dobimo tako imenovano razliko

v 000 din

TOZD DS	Nevkalkul. zakonske obveznosti	Obveznosti po samoupr. sporazumih	Poslovni sklad	Rezervni sklad	Sklad skupne porabe	Skupaj
IRPP	424	167	344	530	391	1.856
PI	8.813	1.173	1.547	2.212	4.071	17.816
FI	5.615	864	5.490	2.418	3.784	18.171
SE	1.115	169	284	237	39	1.844
IVET	755	202	737	644	1.222	3.560
SSP	2	—	—	—	—	2
ZSE	84	46	169	12	347	658
LINT	—	—	—	—	—	—
ICL	—	25	—	19	98	142
Skupaj:	16.808	2.646	8.571	6.072	9.952	44.049

Reproduktivna sposobnost, ki izhaja iz sredstev, namenjenih po delitvi lastnim skladom, pada. Že ob sprejemanju samoupravnih sporazumov smo se zavedali in se zavestno odpovedali znatnim zneskom ostanka dohodka ter ga namenili v korist skupne porabe za naš boljši jutri. Istočasno pa smo se tudi dogovorili, da bomo za vse naše investicijske programe izrabljali sredstva amortizacije, katera morajo iz leta v leto naraščati, seveda le v razmerju s povečanimi bruto produkti. Tudi v letu 1976 na novo samoupravno dogovorjeni sklad za raziskave in razvoj povečuje našo reproduktivno sposobnost.

v 000 din

TOZD DS	1975: za sklade ost. doh.	1975: AM	1975: skupaj	1976: ost. doh. za sklade	1976: AM	1976: razvoj	1976: skupaj	%
IRRP	1.708	866	2574	1.266	1.223	33	2.522	98
PI	17.792	7.977	25.679	7.830	10.517	1.981	20.238	79
FI	12.065	26.350	38.415	11.692	30.402	9.048	51.142	133
SE	1.054	602	1.656	559	735	—	1.294	78
IVET	2.964	2.925	5.889	2.604	4.489	—	7.093	120
SSP	—149	1.280	1.131	—	1.839	—	1.839	163
ZSE	886	942	1.828	527	1.227	—	1.754	96
LINT	345	38	383	—	49	—	49	13
ICL	539	653	1.192	117	1.052	—	1.169	98
Skupaj:	37.204	41.633	78.837	24.595	51.533	10.972	87.100	110

(Nadaljevanje na 13. strani)

PRIPOVED NEKEGA DREVESA

Kakor vsa živa bitja, tako tudi jaz nimam pravice misliti na večno življenje. Vseeno pa bi rado opisalo svojo življenjsko pot.

Veliko let je minilo od tedaj, ko sem se rodilo na obrobju Ljubljanskega barja. Kaj kmalu sem zraslo v vitko, v vetru se zibajočo mladiko. Na svojo okolico sem se komaj dobro privadilo, ko so mi vzeli vse moje otroštvo in me preselili. V peščeni prod so mi izkopali jamo, zasuli z mehkejšo zemljo in zalili z mrzlo vodo. Dobilo sem nov dom, raslo sem in moje korenine so srkale borno hrano, ki je v tistem letu ni bilo v izobilju. Poslušalo sem meni povsem tujo govorico ljudi, ki so hodili mimo mene in občudovali že v prvem letu moje lepe liste. Ti ljudje so bili delavci tedaj še majhnega kolektiva Litostroj in tu je bil moj novi dom.

Rasel je kolektiv in obenem z njim sem raslo tudi jaz in se razvilo v visoko drevo, da me je bilo veselje gledati. Vedelo sem za vse vesele in žalostne trenutke teh delavcev, preprečevalo sem vstop zaganjajočemu vetru, ropotu, ki je nastajal v objektih in med njimi, preprečevalo, da bi se širil tudi v okolico, skratka — bilo sem prednja straža mogočne strojne industrije. Vendar tudi to ni vse, kar sem v svojem življenju storilo za okolico. Milijonska množica mojih listov je

Nekoč sem v tem drevoredu raslo, sedaj sem samo še za kurjavo . . .

potrebovala hrano, ki pa je ni črpala le iz zemlje, temveč tudi iz okolice, ki je bila nasičena z ogljikovim dioksidom. V zamenjavo pa je oddajala litre in litre čistega kisika, brez katerega bi delavci ne mogli živeti.

Moje življenje, kakor tudi življenje delavcev v tej tovarni je bilo skromno. Čeprav bi lahko doseglo visoko starost, sem se žal, moralo zelo hitro posloviti, kajti prišli so ljudje z žago in razžagali moje veje in visoko deblo.

Zakaj so to storili, ne vem, vem pa, da bom tudi kot kurilno sredstvo koristilo vsaj še nekaj časa.

Zelo si želim, da bi se delavci, s katerimi sem vrsto let živelo, kdaj spomnili tudi name, ko se bodo sprehajali po potki ob kateri sem raslo. Želim si tudi, da ne bi storili enake napake pri drugih drevesih — mojih sosedih.

PRIPIS

Ker je drevo, katerega življenjsko pot ste prebrali, metalo senco na del vrtnaričinega vrta, je delavec to drevo enostavno požagal. Drevo ni bilo samo ponos drevoreda, temveč je prispevalo svoj delež tudi k izboljševanju delovnega okolja in ne nazadnje — bilo je del litostrojskih pljuč.

I. Š.

PERSPEKTIVA MLADIH DELAVCEV

Študij ob delu

V preteklem letu smo v Sloveniji živahno razpravljali o usmerjenem izobraževanju, o novem šolskem sistemu, ki bo bolj povezan vse od osnovne šole do univerze in ki se bo bolj prilagajal kadrovskim potrebam gospodarstva, zdravstva in drugim dejavnostim. Pri tem je treba poudariti, da bo ta novi šolski sistem uspešneje uveljavil družbene in vzgojne smotre in sposobnosti vsakega posameznika. Namen današnjega članka ni govoriti o novem šolskem sistemu, vendar ga moramo omeniti, ker ima študij ob delu važno mesto v tem sistemu.

Iz zadnje številke našega glasila je razvidno, da delovna organizacija vlaga zelo velika finančna sredstva za študij ob delu. Vsekakor so bili eno od vodil delovne organizacije, da vloži sredstva v to, tudi dobri rezultati študentov ob delu — tako na delovnem mestu kot tudi pri študiju. Število študentov ob delu raste iz leta v leto, kar nam kaže interese za pridobivanje splošne izobrazbe in znanja.

V kratki anketi smo želeli izvedeti mnenje naših študentov ob delu in smo nekaterim zastavili naslednja vprašanja:

1. Katero šolo obiskujete in kako poteka študijski proces?

2. Ali ste zadovoljni z učnim programom na vaši šoli? Vam daje dovolj potrebnega znanja in kaj bi glede na vaš profil priporočili študentom ob delu, ki se bodo vpisali v naslednjih letih?

3. Kakšne pogoje pri študiju vam nudi delovna organizacija?

4. Kakšno izobrazbo zahteva vaše delovno mesto in kam se boste usmerili po končanem šolanju?

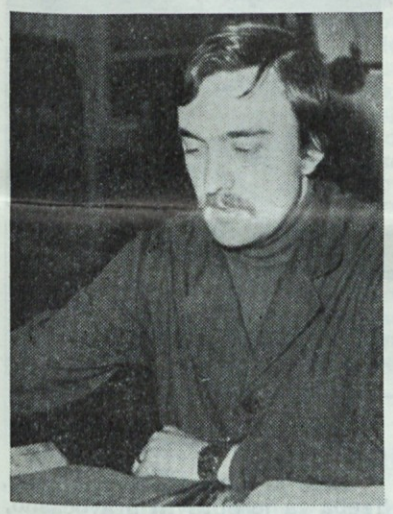

PAVAO HAJDINJAK:

Obiskujem I. stopnjo VŠOD Kranj. Študijski proces poteka zgoščeno in dokaj hitro. Z učnim programom sem v glavnem zadovoljen. Znanje, ki ga šola posreduje, je zelo obsežno. Kot vsaka šola tudi ta daje osnove za delo, ki pa šele v vsakdanji praksi dobi konkretno obliko.

Sam sem štipendist in menim, da Litostroj nudi za študij zelo dobre pogoje. Za moje delovno mesto samostojnega tehnologa kot tudi za veliko drugih, ni narejena analitska ocena in zato ne vem, kakšno izobrazbo zahteva moje delovno mesto. Kam se bom usmeril po končanem študiju, še ne vem, vsekakor pa bi želel, da ostanem v smeri, ki sem jo študiral. Vendar pa to ni odvisno samo od mene.

JANEZ ŠKRABAR:

Hodim na delovodsko šolo strojne smeri v Litiji. Predavanja imamo 4-krat tedensko po štiri ure. Učni program je obsežen in zanimiv, primanjkuje pa prostega časa za učenje doma. Bodočim študentom bi priporočil, da se takoj na začetku vključijo v učni proces, da se jim snov ne bo preveč nakopičila.

Delovna organizacija mi omogoča šolanje, da mi plačuje šolnino in daje študijski dopust po dva dni za vsak izpit. Sedaj delam na programski stružnici, je zahtevana izobrazba KV delavca. Po končani šoli pa se želim usmeriti na tako področje, kjer bi imel še naprej opravka s ostalim istroji s koordinantnim programskimi stružnicami in ostalimi stroji s koordinantnim sistemom.

MIROSLAV KLAVŽAR:

Obiskujem poklicno šolo za zaposlene v našem ICL. Predavanja imam 4-krat tedensko — skupno 18 ur. Učni program je dovolj obsežen, da mi bo dal potrebno znanje. Bodočim študentom, ki se bodo odločali za tak način izobraževanja, priporočam veliko potrpljenja in vztrajnosti, kajti vsak začetek je težak.

Pogoje za študij imam dobre. Delovna organizacija mi nudi skrajšan delovni čas, študijski dopust in plačevanje šolnine pod pogojem, da po končanem šolanju vsaj še dve leti ostanem v tej delovni organizaciji. Ker delam kot strojni brusilec, to delovno mesto pa zahteva kvalificiranega delavca, sem se odločil za to šolo. Po tako pridobljeni kvalifikaciji bom seveda še naprej delal na tem delovnem mestu, kasneje pa se bom morda vpisal na delovodsko šolo.

MIRKO ERMAN:

Obiskujem tretji letnik TŠSS v Ljubljani. Šolanje traja štiri leta, priznajo pa nam prvi letnik, če imamo uspešno končano poklicno šolo. Predavanja imam 4-krat tedensko po štiri do pet ur. Ob semestrih opravljamo izpite. Z učnim programom sem zadovoljen, saj mi kljub skrajšanemu šolanju poleg strokovne izobrazbe daje tudi dovolj splošne razgledanosti, ki naj bi jo imel vsak srednješolec. Bodočim študentom ob delu bi svetoval, da je edini način, ki vodi k uspešnemu šolanju, redno prihajanje na predavanje in opravljanje vseh nalog, ki jih zahteva šolski program. Vsako leto je velik vpis v šolo, vendar pa polovica slušateljev odstopi predvsem zaradi neresnega študija.

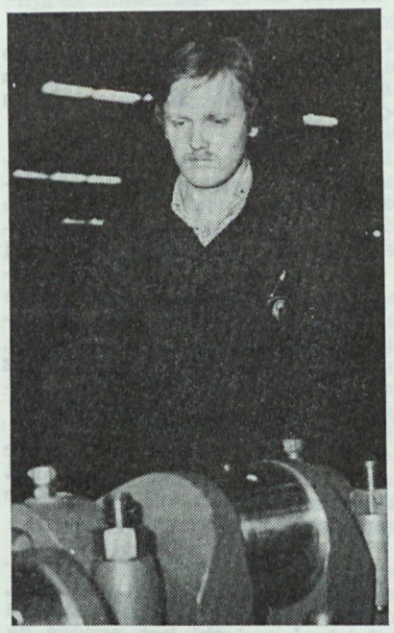

Delovna organizacija mi nudi zelo ugodne pogoje, saj imam za vsak izpit dva dni plačanega študijskega dopusta. Ta ugodnost mi omogoča, da lahko redno opravljam izpite. Seveda pa je vse odvisno od človeka, njegove vztrajnosti in volje. Študij ob delu zahteva celega človeka, ki je sposoben poleg rednega dela, ki ne sme trpeti zastojev, opravljati svoje šolske obveznosti. Delovno mesto, ki ga zasedam v montaži DM, zahteva poklicno šolo. Po končanem šolanju se bom ravnal predvsem po potrebah delovne organizacije za profil strojnega tehnika.

JOŽE PEČNIK:

Ob delu se izobražujem za ekonomsega tehnika v srednji ekonomski šoli v Škofji Loki. Predavanja so vsak dan, razen v sredo in to od štiri do pet ur. Študijski proces traja štiri leta. Letošnje leto poslušam predavanja za 3. letnik in upam, da bom v naslednjem šolskem letu študij zaključil. Učni program je relativno dober, saj se enači s programom na ljubljanski redni srednji ekonomski šoli, vendar je treba poudariti, da je sam poklic ekonomskega tehnika zelo širok, zato ne moremo govoriti o neki usmerjenosti, npr. za tehnično stroko. Dobiš le neko splošno znanje, ki ga na delovnem mestu, ki ga zasedaš, izpopolniš z večletno prakso. Kandidatom, ki se mislijo vpisati na EŠ bi svetoval sprotni študij in predvsem učenje tujega jezika.

Sedaj zasedam delovno mesto monterja hidravličnih preoblikovalnih strojev, po končanem šolanju pa se bom ravnal po potrebah delovne organizacije. Delovna organizacija mi nudi zelo dobre pogoje za študij: študijski dopust za vsak izpit, na koncu pa še dodatnih 15 dni za opravljanje diplome.

BOŽO VUGRINEC:

Sem študent Fakultete za strojništvo — višješolski študij. Pohvaliti moram način študija, njegovo organiziranost in pestrost. Štirje semestri so zaradi študija ob delu razpotegnjeni v časovnem obdobju treh let. Sama ustanova je v zadnjem času v študijski program uvedla nekaj bistvenih novosti, katere študentom olajšujejo delo. Ena izmed bistvenih je opravljanje izpitov s pomočjo kolokvijev. Tako je omogočen sprotni efektni študij.

Sam učni program je postavljen zadosti široko in spekter teoretičnih znanj omogoča oblikovanje nove strokovne kvalitete. Tukaj se povežeta pojma praksa in teorija, čeprav v resničnosti nikoli ne pride do maksimalnega izkoriščanja te povezave. V podjetju kot celoti se dela preveč razlik med študenti ob delu in redno izšolanimi kadri. Sam študij narekuje tudi potek osebnega življenja in zaradi naporov se je potrebno odreči marsikateremu prostemu trenutku.

Zato je za uspešnost potrebno izredno veliko volje in močna motivacija, nikakor ne v smislu prestiža ali pa boja za diplomski kos papirja.

Sem štipendist Litostroja. Delovna organizacija mi plača šolnino in izredni študijski dopust. Nov pravilnik o štipendiranju je pohvale vredna novost, vendar je veliko stvari premalo natančno določenih. To pripelje večkrat do nepotrebnih trenj in hude krvi, ker prihaja do osebnega krojenja pravil iz pravilnika. Morali bi uveljaviti način udejstvovanja štipendij po načelu prioritete profilov, katere bomo izšolali. Prav namensko šolanje bi rešilo pereče probleme in zagotovilo potrebno število strokovnega kadra.

Moje delovno mesto zahteva izobrazbo, katero želim doseči, vendar zaradi same narave dela ni perspektivne bodočnosti. Profile, ki jih terja delovni proces, bi morali namensko izobraževati, jim zagotoviti ustrezno delovno mesto in tako zadržati v delovni organizaciji. Dogaja pa se nasprotno. Po končanem študiju prejšnje delovno mesto več ne ustreza, ni zadosti plačano, ni perspektive. Ob tem se skoraj začne iskanje na lastno pest, kar se skoraj vedno konča z zapustitvijo delovne organizacije. Menim, da bi tukaj večjo vlogo morala odigrati kadrovska služba podjetja.

Na osnovi teh odgovorov bi lahko zaključili, da delovna organizacija dobro skrbi za svoje štipendiste in jim nudi ugodnosti ob študiju. Veliko pa je tudi študentov, ki teh ugodnosti nimajo, a jih prav tako zaslužijo. Zato je potrebno ob novem šolskem letu pretresti vprašanja vsakega posameznika in mu svetovati glede na potrebe delovne organizacije. Te in mnoge s tem povezane stvari bo treba nadrobneje proučiti in jih čimprej uveljaviti. Pred nami bo novi razpis za štipendije in naša dolžnost je, da postavimo v marsičem stvari na trdna tla, da pospešimo vprašanja ter zagotovimo tudi gmotno osnovo. Zavedati se moramo, da je pot do urejenega položaja študentov ob delu še dolga, kar pa nas mora opogumiti, da bomo na postopni poti k cilju vendarle vselej dovolj vztrajni in temeljiti.

SM+ŠF

Problemska konferenca mladih

21. februarja 1977 smo imeli mladi finalisti prvo problemsko konferenco v letošnjem letu. Udeležba je bila zelo številna, saj je bilo na konferenci preko 200 mladih.

V uvodni besedi je bilo poudarjeno in nakazano, o čem naj predvsem teče pogovor. Govorili smo o disciplini, nagrajevanju, odnosih med starimi in mladimi in o proizvodni problematiki. Seveda pa so se kasneje diskutanti dotaknili tudi drugih tem, ki so predvsem specifične za mlade ljudi.

Glede nagrajevanja smo bili mladi mnenja, da razporeditveni razred ne bi smel biti merilo za osebni dohodek, temveč za enaka dela. Prav tako nam ni jasno, zakaj že več kot leto dni ni nobenega napredovanja. Merilo za disciplino ni povsod enako. Predvsem so velike razlike med režijskim kadrom in neposrednimi prozivajalci. Zakaj so bili doslej na OMRD disciplinsko obravnavani samo neposredni proizvajalci?!

Proizvodnja ni enakomerno razdeljena, zato se pojavljajo nekje čakalne ure, drugje pa nadure. Kdo je kriv, da veliko strojev stoji, delavci pa zato postopajo po delavnici? Zaradi tega je slabše tudi nagrajevanje.

Mlade, ki pridejo v tovarno iz ICL, bi morala ZSMS hitreje in bolje vključiti v delo ter jih seznaniti s proizvodno problematiko. Pogostokrat tudi nimajo možnosti za izpopolnjevanje delovnega znanja, zato bi bil zanje potreben krajši uvajalni tečaj za vsa tista dela ali področja, ki so nova.

Mladi prav tako nismo zadovoljni z načinom izbora komisije za usklajevanje samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov ter delom centralne komisije na nivoju OZD, pa s kvaliteto in prostorom za malico, z garderobami, izgradnjo ambulante, godbo in obveščanjem.

Tudi glede bivanja v samskem domu imamo probleme. Razmere so slabe: slabe postelje, posteljnina, nezadostno ogrevanje, poleg tega pa snažilke, hišnik in vratarji ne opravljajo svojega dela tako, kot bi ga morali. Na športnem področju bi nujno rabili profesionalnega referenta, ki bi vodil in usklajeval vsa športna tekmovanja. V zimskem času bi lahko najeli telovadnico, prav tako pa bi bila potrebna akcija za ureditev igrišč ob našem izobraževalnem centru.

Čeprav je zima že skoraj za nami, pa ni bil na Sorici organiziran noben smučarski tečaj, kljub temu, da imamo nekaj smučarskih vaditeljev. Kaj je temu vzrok?

Na koncu je bilo rečeno, da smo mladi premalo povezani med seboj, zato so take problemske konference koristne. V bodoče jih bomo sklicevali večkrat, nanje pa bomo povabili tudi predstavnike družbenopolitičnih organizacij in vodstvo, da nam bodo lahko takoj odgovorili na zastavljena vprašanja.

Š. F.

Računski center in njegovo delo

Navada je, da pišemo o kom ali o čem šele takrat, kadar praznujemo kakšen jubilej ali kakšen drug pomemben dogodek. Tokrat ni ne eno ne drugo. Ideja, da bi opisal delo in ljudi v našem računskem centru je povezana z razmišljanjem o nabavi novih strojev za ta center, kar je predvideno tudi v srednjeročnem načrtu za razvoj Litostroja od leta 1976—1980.

Občutek imam, da le malo ljudi v Litostroju ve, kaj ta oddelek pravzaprav dela in koliko dela opravi. To je popolnoma razumljivo. Pokazal bi rad pomembnost in raznovrstnost dela, ki ga opravljajo ljudje in stroji. Brez računalnikov in strojev, ki jih upravlja človek in ki so vrh človeške ustvarjalnosti, ne moremo več; ljudje časovno tega dela več ne zmoremo. V današnjem času, ko razvoj drvi z vse večjo naglico, morajo biti tudi podatki in izračuni hitri in natančni.

Računski center izvaja sistemsko analitska in programerska dela ter avtomatsko obdelavo podatkov za potrebe temeljnih organizacij in delovne organizacije kot celote. Obdelavo podatkov izvaja v dnevnih, tedenskih, mesečnih, tromesečnih in letnih periodah za naslednja področja: osnovna sredstva, kadrovski podatki, ponudbe in naročila za materialno poslovanje, kupci in dobavitelji, delavniške dokumentacije, tehnične kalkulacije in kapacitete, pa proizvodnja, kvaliteta proizvodnje, režije, in osebni dohodki. To je na kratko povzeteh vseh del, ki jih sedaj opravljamo v računskem centru.

Ker se neprestano veča obseg dela, narašča tudi potreba po razširitvi in dopolnitvi računskega centra. Vodja centra tovariš EINHAUER je izdelal predlog za nakup nove računalniške opreme, potrebni pa nam bodo tudi novi prostori in ljudje!

Leta 1970 smo se odločili za kartično verzijo računalnika IBM 360 — 20 z 12 K spomina. Je najmanjši iz te generacije in tudi najbolj zastarel. Zahteva prenos vseh podatkov na luknjane kartice, zaradi česar je dostop do podatkov v primerjavi z novejšimi računalniki izredno počasen. Za to smo se odločili v glavnem iz dveh razlogov, in sicer, da bi z najkrajšim dodatnim šolanjem kadrov in brez zastojev prenesli že izvajane obdelave iz starih na nove stroje, kot tudi zaradi pomanjkanja sredstev.

Navedena cilja smo s tem sicer dosegli, vendar pa smo si tako zaprli pot do nadaljnjega razvoja na področju računovodstva. Omogočili smo si tako izvajanje, ki zahteva sicer dostop do podatkov in zaradi množičnosti tudi hitrejšo obdelavo. S tem se iz dneva v dan veča škoda, ker je potreba po podatkih vedno večja in zahtevnejša. Če hočemo še naprej dosegati vedno boljše rezultate, bomo morali izboljšati naslednje obdelave: proizvodnjo z vrsto novih zahtev, znanstveno tehnične aplikacije od raziskovalno razvojnih problemov do mrežnega planiranja in vrsto drugih zahtev, materialno poslovanje in dobavitelji, osnovna sredstva, izboljšana kadrovska evidenca itd.

Vsem tem zahtevam je mogoče ugoditi z računalnikom primernih zmogljivosti, s hitrimi vhodno izhodnimi enotami, z zunanjimi spominskimi enotami, s priključki terminalov, z displeji in printerji, ki so sposobni samostojno izvajati enostavnejše obdelave. Predvideno je osem terminalskih enot: za direkcijo in prodajo, FPR, prejektivo, nabavo PI, FI in za talna transportna sredstva. Za nadaljnji nemoten razvoj se moramo čimprej dokončno odločiti za nabavo nove opreme. Smotrno je analizirati tudi zahteve celotne ZPS, da se ne bi ponovilo leto 1970. Stroški za nabavo opreme bodo približno takšni: za računalniško opremo 14,158.800 din, ostala oprema: 1,300.000 din, skupaj: din 15,458.000.

Razlika do planiranih 20,000.000 dinarjev bi po grobi oceni zadoščala za gradnjo prostorov.

Za razgovor sem poprosil nekaj tovarišev iz računskega centra, ki neposredno upravljajo s stroji in usmerjajo podatke našim porabnikom v podjetju.

RAČUNSKI CENTER RC (IBM)

MARTIN EINHAUER, ing. — šef biroja

Vi, tovariš EINHAUER, ste prevzeli vodstvo v računskem centru za pokojnim tovarišem Žugljem in tovarišico Hajričevo. Zakaj ste se tako odločili in kaj ste delali pred tem?

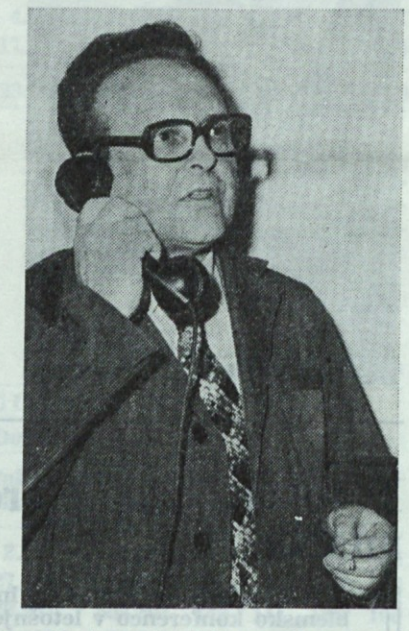

Menim, da bi moral najprej odgovoriti na vprašanje, kaj sem delal pred prevzemom vodstva računskega centra in šele potem, zakaj sem se tako odločil.

Če odgovorim na prvo vprašanje, naj povem, da sem prišel v Litostroj pred tridesetimi leti kot mlad ključavničar. Ker bi bilo podrobnejše opisovanje svojega dela preobsežno, naj navedem le to, da sem v teh preteklih letih delal kot tehnolog, kot vodja naročilnega oddelka v pripravi, nadalje kot asistent šefa obdelovalnice ter kot vodja pločevinarne in kovačnice, od koder sem bil pred sedmimi leti premeščen v računski center.

Vprašanje, zakaj sem se odločil, pa je vsekakor tesno pozevano z vprašanjem, zakaj so se drugi tako odločili. Mene je predvsem zanimal burni razvoj računalniške znanosti in tehnike, in prepričanje, da bom lahko zaradi bogatih izkušenj iz preteklosti ravno s pomočjo računalniške tehnike mnogo prispeval k boljšemu poslovanju in nadaljnjemu razvoju delovne organizacije.

Priznati moram, da mi je šola, katero sem končal, nudila premalo znanja s področja računalništva in zato prehod na popolnoma drugo področje dejavnosti za mene ni bil enostaven. Z mnogo študija predvsem v prostem času sem moral nadoknaditi vrzel med znanjem, pridobljenim v šoli in znanjem, katerega zahteva delovno mesto. Sicer pa sem se vedno trudil, da bi s pomočjo svojih sodelavcev uvedli čim več novih obdelav iz vseh področij poslovanja in da bi na ta način sproščali predvsem režijske delavce za opravljanje novih nalog.

Ali si danes lahko zamišljamo Litostroj brez računskega centra ali bolje brez mehanografskih strojev?

Litostroj je začel uvajati avtomatsko obdelavo podatkov, torej obdelavo s pomočjo tako imenovanih mehanografskih strojev že pred dobrimi dvajsetimi leti. Vzporedno z uvajanjem avtomatske obdelave podatkov se je spreminjala tudi organizacija poslovanja v strokovnih službah, zaradi česar si Litostroj brez mehanografskih strojev ne moremo predstavljati.

Kako ljudje vrednotijo vaše delo in ali imate vtis, da vas kot biro ne cenijo dovolj, da vam ne pripisujejo prave vrednosti?

Menim, da vrednotijo delo računskega centra pozitivno tisti, katerim služijo na računalniku obdelani podatki kot osnova za njihovo nadaljnje delo ali pa kot pomoč pri njihovem delu.

Napisali ste poročilo o potrebi po nabavi nove računalniške opreme in o izgradnji prostorov za RC Litostroj. Zakaj ste se odločili za to?

Sedaj vgrajeni računalnik je majhnih kapacitet in tehnološko zastarel in kot tak ne ustreza več potrebam Litostroja, še manj pa njegovemu razvoju. Utemeljitev nabave nove računalniške opreme in tudi izgradnje prostorov je razvidna iz predloga, ki je v skrajšani obliki tudi objavljen.

Med drugim ste omenili, da bo potrebno vzgojiti del novega kadra. Kje bomo dobili ta kader?

Ko bo odločeno vse potrebno v zvezi z nabavo nove računalniške opreme in bo znan tudi dobavitelj, bomo morali v času dobavnega roka (navadno je dobavni rok za tako opremo eno leto) dodatno izšolati obstoječe sistemsko-organizacijske, programske in operaterske kadre. Novi kadri pa bodo slušatelji ali diplomanti računalniške smeri Visoke šole za organizacijo dela.

Kakšno izobrazbo morajo imeti?

Za različna delovna mesta se zahteva različna izobrazba. Tako je zahtevana za operaterje na luknjalnih strojih popolna osemletka, za operaterje na računalniku srednja šola, za sistemske organizatorje in programerje pa od srednje do visoke šole.

Ali ste v okviru ZPS o nabavi strojev in načrtovanju RC že kaj razpravljali?

V okviru ZPS smo o tej problematiki že razpravljali v odboru za investicijsko politiko in naložbe, vendar dokončnih odločitev še ni.

1947 1977

Kaj bi radi še posebej povedali?

Menim, da sem na kratko odgovoril na vsa vprašanja. Posebej pa bi poudaril, naj bi odgovorni organi Litostroja morali čim prej sprejeti določene sklepe, ki bi strokovnim službam služili kot osnova za nadaljnje akcije.

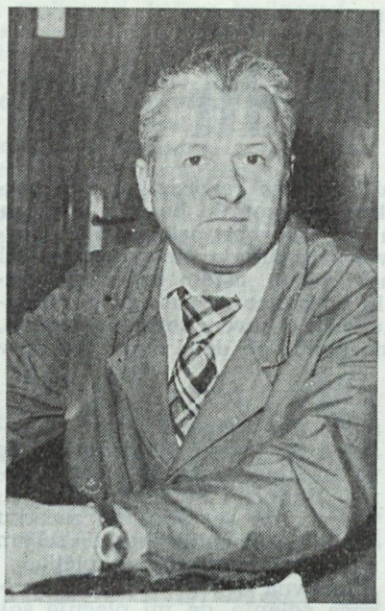

JOŽE MESEC — glavni programer

Tovariš Mesec, vi ste vseskozi zaposleni v RC. Kdaj ste prišli v Litostroj in zakaj ste se zaposlili v mehanografiji?

V računski center sem prišel novembra 1957. Za ta poklic sem se odločil na nasvet prijatelja, potem ko sem odslužil vojaške obveznosti. Takrat je bil to mehanografski oddelek in delo v njem je bila novost, kajti poklic operaterja na IBM strojih je bil nov in to me je pritegnilo.

Na svojem delovnem mestu ste se razvili, kakor je zahteval razvoj tehnike in nov sistem v Litostroju. Zdaj ste programer. Ali lahko na kratko razložite bistvo tega poklica in dela?

Že pred časom smo prešli iz starih klasičnih IBM strojev na novi kartični sistem IBM 360-20 z 12 K spomina. Nekateri delavci na tem področju smo se morali dodatno izobraževati in izpopolniti svoje znanje v Radovljici v šolskem centru INTERTRADE. Tu smo dobili osnovo in s pomočjo sistem inženirja INTERTRADA smo prenesli kompletno staro obdelavo podatkov na nove stroje.

Obstojajo dve vrsti programerjev, in sicer programerji organizatorji in programerji. Pri nas programerja organizatorja ni. To delo je prej opravljal poleg rednega dela vodja obdelave.

Naloga programerja je v bistvu ta, da s pomočjo vhodnih podatkov, podatkov za računsko obdelavo in danega izhoda ter seveda z upoštevanjem izgleda določene tabele da stroju ukaz za delo. Na podlagi teh podatkov da nato programer s programom v določenem jeziku (simboli) nalogo stroju ali sistemu, da to delo izvrši.

Proces dela je zelo raznolik. Koliko programov morate približno napraviti na mesec?

Novi programi se delajo po potrebi porabnikov. Veliko dela nam dajejo razne pogoste spremembe zunaj podjetja kot tudi znotraj delovne organizacije.

Spremembe v poslovanju med tozdi, sprememba predpisov od občine do uradnega lista itd.

Kroži neka šala, ki pravi, da so aparati IBM sposobni napraviti skoraj vse, razen živih bitij. So tudi omejitve ali jih ni?

Omejitev na stroju ni, če je le sistem dovolj velik in če so na voljo dovolj velike kapacitete spomina z vsemi pripadajočimi enotami.

Kaj bo pomenilo za vas, če se bo treba odločiti za nov sistem in za kateri tip ali sistem se ogrevate?

Predvsem bo to za nas vse pomenilo dodatno izobraževanje, kar pa ni slabo. Na novem računalniku bomo lahko izvršili več obdelav kot doslej, predvsem pa tiste, zaradi katerih morajo zdaj nekateri delavci iz razvoja in projektive hoditi na druge računalnike. Ker zaenkrat ni znano, za kateri sistem se bo Litostroj odločil, ne morem nič reči o tem.

Ste s svojim delom zadovoljni? Ali pri svojem delu kaj pogrešate?

S svojim delom sem zadovoljen in mislim tu tudi še naprej delati. Odnosi med nami so dobri in mislim, da bo to tako še naprej.

Ali ste z delom preobremenjeni ali ne? Je programerjev premalo? Bi morali misliti na kader, ki bo potreben za novi sistem računalnika, že zdaj?

Dela je dovolj, tako da tu in tam nastajajo ozka grla, ki pa jih s skupnimi močmi blažimo. Z dobro organizacijo bi bilo mogoče marsikaj izboljšati. Vsekakor pa bo zelo pereč problem ob nabavi novega računalnika. Nujno je treba misliti na kader, na organizacijo poslovanja in dela že zdaj. Ob dobri organiziranosti in strokovni pripravi podatkov bo prehod na nov sistem potekal brez zastojev.

DARINKA HUMSKI — skupinovodja luknjalnice

Vi, tovarišica Darinka Humski, ste tudi že dolgo v RC. Zakaj ste se odločili za ta poklic in koliko časa že delate tu?

V računski center sem prišla 4. 5. 1960. To delo me je veselilo, bilo je tudi blizu stanovanja.

Na delovnih mestih luknjačic in verificirk so zaposlene predvsem ženske. Zakaj je to tako? So ženske bolj sposobne za to delo kot moški?

Mislim, da so ženske bolj sposobne za to delo, ker je precej podobno strojepisni službi.

Kakšno je vaše delo in kako imate organizirano delo med seboj?

Delo je natančno in zahtevno. Treba ga je opraviti pravočasno, predvsem zaradi obračuna osebnih dohodkov materiala in razpisa. Vse delavke v luknjalnici morajo opravljati, vsako delo, ki pride v obdelavo.

Ta del računskega centra IBM je doživel največ odhodov delavcev (fluktuacija). Zakaj je tako in ali je zdaj bolje?

Res je, da je v našem oddelku bilo veliko odhodov. Zamenjalo se je več delavk, ki so odhajale na druga delovna mesta zaradi boljših osebnih dohodkov. Zdaj je veliko bolje in zato je odhodov manj.

Kaj vas najbolj veseli ali žalosti na delovnem mestu?

Veseli me, če vidim, da delo poteka v redu in v rokih, da ne dobivamo pritožb glede kasnitve z delom ter če je med nami vedro, tovariško in odkrito razpoloženje. Žalosti me pa, kadar dokumentacija ni urejena in ni pravočasno prispela v oddelek.

Bi radi kaj posebnega povedali v zvezi z delom in z delovnimi odnosi?

Želim, da bi nas ljudje, ki nam dostavljajo dokumentacijo, razumeli in pravočasno prinesli v delo ves material, da se to ne kopiči na koncu meseca. Rada bi videla, da se upošteva tako naše delo kot tudi mnenje.

A. N.

PRIZNANJE

Tehnopromet iz Beograda nam je ob 30-letnici svojega obstoja podelil ZAHVALO za dolgoletno uspešno sodelovanje.

Alkoholizem — nekoč in danes

Odmev, ki ga je v našem kolektivu povzročil članek z naslovom »Dekletce z žalostjo v očeh«, objavljen v Nedeljskem dnevniku 13. februarja 1977 me je spodbudil, da sem se po daljšem času odločila napisati nekaj več o alkoholizmu in ukrepih, ki jih izvajamo v naši delovni organizaciji. Zadali smo si nalogo omejiti njegov škodljivi vpliv v delovnem okolju, hkrati pa vedno želimo zdravljenega in rehabilitiranega alkoholika vrniti njegovi družini. Da bi bil moj prispevek bolj zgovoren, bom morala poseči nekaj let nazaj v čas, ko smo v Litostroju na tem področju začeli organizirano delovati.

Do leta 1970 se socialna služba predvsem zaradi kadrovskih težav ni uspela v večji meri posvetiti navedeni problematiki, kljub temu, da se je z alkoholizmom srečevala na vseh področjih svojega dela. V letu 1971 so izvedli analizo o stanju alkoholizma v delovni organizaciji, rezultati analize pa so nam služili za izhodišče predloga ukrepov proti alkoholizmu. Takrat smo imeli v delovni organizaciji komaj 45 ugotovljenih primerov alkoholizma, seveda pa je šlo pri tem le za delavce, ki so zaradi svoje večletne zasvojenosti že izrecno moteče delovali tako v delovnem okolju, kot tudi izven delovne organizacije v svoji soseski in družini. Po kvalifikacijskem sestavu se delavci v zajeti skupini niso bistveno razlikovali od siceršnjega kvalifikacijskega sestava v delovni organizaciji, pač pa smo ugotovili, da je bila v skupini najmočneje zastopana starostna skupina od trideset do štirideset let. Prav to pa so leta, ko je človek v normalnih pogojih najustvarjalnejši. Kar 40 odstotkov zajetih alkoholikov je bilo zaradi različnih zdravstvenih okvar že invalidnih, 30 odstotkov vseh disciplinskih kršitev je bilo povezano z uživanjem alkohola med delovnim časom, alkoholiki v obravnavani skupini so imeli poprečno več neopravičenih izostankov od dela, prav tako pa so imeli poprečno za 30 odstotkov več bolezenskih izostankov, kot ostali delavci v delovni organizaciji.

To je le nekaj ugotovitev takratne analize o alkoholizmu v naši delovni organizaciji, ki so potrjevale nujo, da se pojavu alkoholizma posveti potrebna pozornost ter začne ustrezno ukrepati. Kot prvi korak na tej poti je bila ustanovitev skupine zdravljenih alkoholikov, ki je sicer po dveh letih zaradi kadrovskih težav prenehala z delom, vendar pa je s svojo aktivnostjo močno vplivala na proces osveščanja v delovnem okolju ter na oblikovanje pravilnega odnosa do alkoholika in njegovega problema. Z istim ciljem je bilo v delovni organizaciji takoj ob začetku delovanja omenjene skupine organizirano predavanje o alkoholizmu kot bolezni za vse vodilne in vodstvene delavce. Enako predavanje smo vključili v pouk o varstvu pri delu, razgovor o alkoholizmu pa smo pripravili tudi za takratne absolvente naše industrijske šole.

Na podlagi omenjene analize so samoupravni organi strokovni službi poverili nalogo, da izdela predlog ostalih ukrepov proti alkoholizmu, ki naj bi vplivali na boljše odnose ter hkrati tudi na zmanjšanje nezgod pri delu. Naj naštejem le nekatere, ki so bili v večji ali manjši meri tudi izvršeni:

- Seznanjanje s škodljivostjo alkoholizma ter njegovimi posledicami na delo in zdravje naj se vključi v pouk o varstvu pri delu kot stalna oblika izobraževanja. Prav tako naj se v okviru izobraževalnega centra v učni program poklicne šole vključi predavanje ali razgovor na to temo.
- Uvedejo naj se brezplačni topli obroki v delovni organizaciji, v tovarniških bifejih naj se uvede prodaja mleka in toplih oziroma hladnih brezalkoholnih pijač.
- Točenje alkoholnih pijač v delavski restavraciji naj se omeji oziroma prepove vsaj v času malic.
- Ker je alkoholizem pogosto vzrok za kršitve delovnih dolžnosti, naj se dopolni ustrezni samoupravni akt, ki določa ukrepe v primerih kršitve delovnih dolžnosti s tem, da se upošteva možnost za izrek obveznega zdravljenja alkoholizma.

V zvezi z naštetimi ukrepi bi rada omenila tudi povezovanje z nekaterimi šolami na območju Dolenjske, od koder se vozijo naši delavci na delo. Z njihovo pomočjo smo za krajane izvedli vrsto predavanj z naslovom »Alkoholizem, družina, delo«. Žal je bil odziv na predavanje najslabši prav v krajih, kjer se po naših podatkih alkoholizem najmočneje pojavlja.

Cilj vseh omenjenih ukrepov je bil predvsem osveščanje posameznih skupin o škodljivosti alkoholizma ter s tem ustvarjanje ustreznih pogojev za obravnavanje tistih oseb, ki so alkoholizmu že zapadle. Program dela na tem področju je seveda moral prav zato vključevati tudi ukrepe za zdravljenje oziroma rehabilitacijo alkoholikov. Ti ukrepi pa so bili predvsem:

- Individualno delo z osebami, ki so zasvojeni z alkoholom pred njihovo vključitvijo v skupinske oblike dela.
- Skupinsko delo z zdravljenimi alkoholiki, ki se lahko odvija bodosi v delovni organizaciji ali izven nje preko ustrezne medicinske ustanove in klubov zdravljenih alkoholikov.
- Delo s svojci oseb, ki so zasvojeni z alkoholom, ki je tudi lahko individualno in skupinsko. V ta namen je bila uvedena tudi posvetovalnica, ki je delovala enkrat na teden v popoldanskem času, sestavili pa smo tudi skupino svojcev.
- Sodelovanje z ustanovami izven delovne organizacije, ki se ukvarjajo bodisi s preprečevanjem, bodisi z zdravljenjem alkoholizma. Tu imamo v mislih predvsem takratni Center za zdravljenje in preprečevanje alkoholizma in narkomanij ter seveda Centre za socialno delo posameznih občin.

S tako organiziranim pristopom smo uspeli močno zmanjšati obolevnost pri alkoholikih, zmanjšalo se je število neopravičenih izostankov, kar je v delovni organizaciji ustvarilo potreben interes za reševanje te problematike, ki vsaj v začetku ni bil povsod prisoten. Naj bo že kakorkoli, danes po petih letih dela vendar z veseljem lahko ugotovimo, da so vsi našteti ukrepi kljub razsežnosti problematike vendarle rodili skromne sadove. Ob poročilu o delu socialne službe za preteklo leto sem namreč na področju alkoholizma prišla do nekaterih razveseljivih rezultatov, ki to potrjujejo. Pri tem bi želela opozoriti predvsem na vlogo, ki jo imajo pri reševanju te problematike same temeljne organizacije združenega dela preko svojih samoupravnih organov, od katerih imajo najpomembnejšo funkcijo odbori za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu. Iz poročila je razvidno, da smo večino postopkov v zvezi z zdravljenjem alkoholizma v lanskem letu začeli na pobudo tega organa, kar je v primerjavi s preteklimi leti velik napredek. Žal pa aktivnost v vseh prizadetih temeljnih organizacijah združenega dela na tem področju ni enaka, kar je razvidno tudi iz podatkov o številu postopkov v zvezi z zdravljenjem alkoholizma, glede na to, kako je bil postopek sprožen. Za primerjavo navajamo tudi podatke za leto 1973:

Kakor je razvidno iz navedenih podatkov, je bilo kar 29 postopkov začetih na pobudo delovnega okolja, kar je 52 % vseh primerov. Od tega se je 15 delavcev moralo obvezno zdraviti zaradi alkoholizma. Mislim, da so navedeni podatki dovolj zgovorni ter potrjujejo, da se je v delovni organizaciji odnos do te problematike v zadnjih letih bistveno spremenil.

Razlog obravnave	PI	IRRP	FI	IVET	SSP	ZSE	SE	Skupaj 1976	Skupaj 1973
Po sklepu OMRD	19	—	5	1	4	—	—	29	2
Na zahtevo vodstva	—	—	3	2	—	—	—	5	—
Na predlog zdravnika	5	1	1	1	—	—	—	8	7
Na željo družine ali skrb. org.	1	—	4	—	1	—	1	7	15
Ostalo	2	—	—	2	2	—	—	6	6
Skupaj	27	1	13	6	7	—	1	55	30

Seveda se pri svojem delu pogosto srečujem tudi z neuspehi. Koliko zdravljenih alkoholikov je ponovno zašlo na pot varljive pozabe in koliko jih je, ki so raje izbrali brezdelno posedanje po gostilnah, kot dolgo in težko pot vrnitve v normalno, ustvarjalno življenje?! Kje so vzroki? Kje je krivda? Mar res le v delovni organizaciji? Problema alkoholika ne moremo reševa sredstva bodisi delovnih orvati le v delovni organizaciji, kakor ga ne more reševati sama niti socialna služba občine. Zgolj ugotovitve, da je nekdo alkoholik, najbrž ne zadošča. Alkoholiku bomo lahko pomagali le v primeru, ko dosežemo sodelovanje med vsemi prizadetimi. To pa je v prvi vrsti družina, ki tudi nosi največje breme alkoholizma, nato delovna organizacija in končno socialna in zdravstvena služba. Ne z medsebojnim obtoževanjem, pač pa z nasveti in dogovarjanjem bodo naša prizadevanja uspešna. Žal pa vedno ni tako. Takrat se zgodi, da alkoholik ne sprejme ponujene roke, pije še naprej in je končno izgubljen za družino in za družbo. V nas pa se ob tem zelo rad zbudi varljivi občutek nemoči, da se vprašamo: kako iz začaranega kroga? Poti pa je veliko, le vztrajno jih moramo ubirati. Prav to pa naj bo moto za naš jutrišnji dan, ko se bodo morda zjasnile tudi oči dekletca in še mnogih otrok, ki imajo danes žalost v očeh.

H. C.

Pritegnili smo zanimanje

V okviru IV. mednarodne razstave učil in šolske opreme od 15. do 19. februarja 1977 v Ljubljani, je organiziral zavod za šolstvo SR Slovenije razstavo izdelkov učencev poklicnih in tehniških šol SR Slovenije. Na njej je razstavljal tudi naš izobraževalni center in njegovi izdelki so vzbujali splošno pozornost obiskovalcev.

Razstavili smo hidravlično stiskalnico, vijačne stiskalnice, merilno napravo za merjenje vodnega pretoka (take izdelujemo za hidrometeorološke zavode in smo jih letos izpopolnili), variatorski pogon, vpenjalne naprave in druge izdelke.

Poleg navedenih proizvodnih izdelkov šolskih delavnic smo prikazali tudi sredstva, ki smo jih sami izdelali za pouk po zamisli učiteljev praktičnega pouka. To so montažni panoji za vaje različnih električnih vezav za pouk elektromehanikov, naprave za polnjenje akumulatorjev in kalupi za kaluparjenje ter ulivanje. Razstavljeni so bili še izdelki livarskih modelarjev — modelnih mizarjev.

Praktične demonstracije učencev iz kalupiranja in ulivanja ter tolmačenja učitelja praktičnega pouka tov. Štineta o prikazanih postopkih od modela do ulitka — vse to je pritegnilo številne obiskovalce, in kar je še posebej razveseljivo, zlasti mladino.

Tako je naš izobraževalni center z drugimi sorodnimi strokovnimi vzgojnoizobraževalnimi ustanovami pomagal izpolniti nalogo, ki si jo je postavil zavod za šolstvo SR Slovenije: prikazati, kako se vzgojnoizobraževalni proces pri samem izvajanju povezuje z delom, kar je eden glavnih temeljev preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje.

Del razstave učil, kjer so dobro vidni eksponati našega IC

portret

Tokrat: KAROL SOJE

Litostroj pravzaprav ni stara tovarna. Veliko jih je, ki so tu že od vsega začetka in še danes uspešno delajo. Gotovo pa je dosti tudi takih, ki jim je to bila prva zaposlitev in so že dolgo tu, pa vseeno ne želijo oditi. Eden izmed njih je tudi livar KAROL SOJE.

Kot mlad kmečki fant je pred dvaindvajsetimi leti prišel iz Trebeljnega v Ljubljano in se zaposlil v Litostroju. Najprej je bil pol leta pomožni kurjač, nato je delal približno dve leti v livarni jeklene litine pri pripravi peska, za tem pa je opravil tečaj za žerjavovodje in vozil žerjav približno dve leti. Po končani dopolnilni izobrazbi pa je postal KV livar. Tako je livar že skoraj 15 let, pred štirimi leti pa si je pridobil še visoko kvalifikacijo.

Karol Soje je v Litostroju že dolgo in ga dobro pozna. Pozna ga še iz let, ko je bil pravzaprav že tako velik kot je danes, čeprav je imel zaposlenih precej manj delavcev. Vendar pa se rast Litostroja ni zaustavila — ne toliko navzven, kot navznoter. Napredovanje se je videlo v smislu izboljšav, naročil, modernizacije, v izboljšanju delovnih in zdravstvenih pogojev. Ko je takole premišljeval, se je Karol Soje kar zamislil. Videti je bilo, da mu Litostroj pomeni več kot zgolj službo ali delovno mesto. To pa je tudi lepo izrazil z besedami: »Počutim se, kot da smo ena sama velika družina, ki si skupaj prizadeva, da bi nekaj dosegla; družina, ki jo imaš rad, pa čeprav prihaja tudi do prepirov, težav in nesporazumov. Ob vsem tem obstaja neka notranja vez, ki ti daje moč in ljubezen do nje«. Po takih besedah tudi ni bilo težko razumeti, da ga niti težko obdobje v katerem se je Litostroj znašel pred leti, ni omajalo v volji, da bo ostal. Saj, tako je tudi v družini — prihaja do kriz iz katerih pa so vedno izhodi. Zdaj vidi, da je bilo zaupanje upravičeno.

Karol Soje je delavec — samoupravljavec. Z začetkom njegove delovne dobe je povezana tudi pot našega samoupravljanja. Še vedno se spominja tega začetnega obdobja, ko se delavci sami začeli odločati in ko se je spremenila njihova zavest. To se je videlo tud v uspehu, odgovornosti in organiziranosti. Videti je bilo, da mu samoupravljanje ni tuje in njegovega pomena. Sedaj je član delavskega sveta v TOZD PI, še prej pa je bil član samoupravne delavske kontrole. Ob tem je tudi član delegacija TOZD PI/IVET pri Občinski skupščini, nedavno tega pa so ga predlagali še za delegata v Mestni skupščini. To so funkcije, ki ga navdajajo s ponosom, obenem pa so mu tudi priznanje za preteklo delo.

Ob delu in življenju v tovarni pa si seveda vzame čas tudi za svojo štiričlansko družino. Žena je že prav toliko časa kot on v Litostroju zaposlena v »Tonosi« v Savljah, ima pa še dva sina. Starejši, 15-letni sin sedaj obiskuje prvi letnih lesne srednje šole, mlajši, 8-letni pa hodi zdaj v prvi razred osnovne šole. Ker je mlajši seveda potrebuje več očetove pomoči, starejši sin pa se že znajde po svoje. Moj sogovornik se je bil kar takoj pripravljen strinjati, da mladina rabi zabave in »da se mora zdivjati« in sploh ne misli, da je naša mladina dandanes slaba. Omenil je tudi, da nekih posebnih konjičkov nima, da pa zelo rad hodi v naravo in na izlete. Zato tudi pogosto zaide ob nedeljah z družino na Dolenjsko, poletje pa preživlja na taborjenju na morju.

Videti je bilo, da je Karol Soje zadovoljen s takim življenjem. Našel je zadovoljstvo v svoji družini in v svojem delu. In to je najpomembnejše.

M. H.

Montirali bomo v Iraku

Več kot leto dni je že minilo, odkar je bila podpisana pogodba za naše največje izvozno naročilo — Hemren Dam v Iraku. To naročilo je bilo letos v februarju dodatno povečano, toda na žalost šele eno lepo po podpisu pogodbe.

Po podpisu pogodbe »pod ključ« med izvajalcem — sarajevskim podjetjem Hidrogradnja in kupcem iz Iraka je konzultantska organizacija, ki je tokrat Energoprojekt iz Beograda, zaradi pomanjkljivega projekta in kupčeve želje, da bi povečali zmogljivost turbin, zahtevala spremembo projekta.

Za spremembo je bilo potrebno izdelati novo ponudbo, ki smo jo dokončno realizirali v februarju. Naše turbine so že konstruirane za večje moči, tako da v tem primeru ostane velikost turbine enaka, v celoti pa se spremeni sistem navodnjavanja, in sicer iz prejšnjih treh na štiri odcepe. V celoti se poveča objekt po vrednosti (za Litostroj) za okoli 18 %

Rok, ki je bil določen za zaključek del (1981), so skrajšali za eno leto. Zaradi tega imamo pravico do premije. Pogodbeni rok 1981. leta je sicer v skrajnem primeru še vedno veljaven, toda vsa dela so že planirana za konec 1980. leta in zamuda le enega pogodbenika lahko poruši vse plane tudi gradbenikom, to pa bi pomenilo poraz. Ne smemo si privoščiti nikakršne zamude!

Potrebna bo skrajna vestnost pri izpolnjevanju obvez, montažna ekipa na terenu pa bo prav gotovo tista, ki bo kot vedno reševala morebitne zamude iz tovarne. Vendar nam tak način ne sme preiti v navado, možnost skrajšanja montaž pa je rezerva vse delovne organizacije.

Nekaj o tem objektu smo že napisali, danes zato nekaj več o naši bodoči montaži v tej deželi.

Da ne bodo monterji na terenu čisto pozabljeni, kot se to pogosto dogaja, moramo vedeti kaj več o kraju, kjer bodo živeli in delali. Izkušnje kažejo, da so stiki z monterji skraja še kar živi, ko pa problemov na terenu ni več, jih čestokrat pozabimo, tudi uradno.

Boleče je dejstvo, da so morebitna napredovanja ali regularni dodatni prejemki za monterje neznana stvar, ko pa se vrnejo, šele ugotovijo, da so pravzaprav oškodovani, posebej še takrat, ko ugotovijo, da so tovariši v tovarni med časom bili ocenjeni in tako napredovali.

Prav zaradi boljšega stika z ekipo na terenu moramo opisati kraje, kjer bodo delovali, kaj bodo montirali, poznati moramo njihovo delo. Pomagati moramo v trenutku, ko postane življenje na terenu neznosno, to se pa zgodi prej ali slej vsakemu.

Trenutno zatišje na področju montaže v tujini bo že naslednje leto zaživelo v Iraku, ko bomo začeli z montažo objekta Hamren Dam. Za začetek bodo to le predbetonirani deli, kot jih strokovno imenujemo, ki se vgrajujejo v zgornji fazi betoniranja na raznih koncih elektrarne, dokončno pa se vklapljajo v celoto opreme po izvršeni montaži. Redna montaža pa se bo začela 1979 in bo trajala vse do 1981. leta.

Montaža na terenu ni le logično sestavljanje že v tovarni prilagojenih delov, pač pa zahteva veliko več. Različnost opreme, ki je značilna prav za Hemren — Dam, zahteva od človeka tehnološko znanje, biti mora dober planer, dobro mora poznati turbinsko opremo, biti mora dober organizator dela in še marsikaj je potrebno za uspešno opravljanje montažnih del, kar velja za vsakega udeleženca v skupini.

Individualna oprema je za vsako elektrarno specifična, take so tudi težave in ne samo glede opreme, temveč tudi zaradi kraja, kjer stoji posamezna elektrarna.

Okoli naselja Hemren Dam še ni zelenja, toda zasajena so že drevesa in če bodo zalivali . . .

Hemren Dam je velik objekt, kjer bo samo Litostroj vgradil 1800 Mp opreme. Naši monterji, ki bodo izvršili preizkusno montažo v tovarni, bodo kasneje v celoti izvršili montažo tudi na terenu. Predaja centrale »pod ključ« pomeni v celoti izvršiti montažo, preizkusiti vso opremo in izvršiti zagon ter vsa druga testiranja v času preizkusnega obratovanja.

Oprema v elektrarni sestoji iz dveh Francisovih turbin, vsaka moči 25 MW, mostnega žerjava (180 + 25) Mp, predturbinskih loput, turbinskega regulatorja, hladilnega sistema drenaže, zapornic, regulatorja tlaka in druge opreme. Sistem navodnjavanja s štirimi odcepi pa je iz štirih loput, štirih posebnih zapiral Howell-Bungerjev organov, odcepov za navodnjavanje.

Elektrarna bo postavljena prav na robu doline Mezopotamije, nekdaj zibelke človeštva, 130 km severovzhodno od glavnega mesta Iraka — Bagdada, proti iranski meji. Celoten objekt Hemren Dam bo grajen na reki Diyali, pritoku reke Tigrisa. Reka Diyala priteče iz popolnoma golega gorovja, izvira pa v Iranu. V sušni dobi ali bolje povedano v času vročine, ki tu sovpada z našim poletjem, zamre vsako rastlinstvo, tako da tudi okoli reke ni nikakršnega zelenja. Vendar pa ozeleni hriboviti predel v času dežja, od decembra pa tja do aprila. V času deževja pade temperatura, tako da je potrebno ogrevati prostore, medtem ko poleti temperatura naraste do 50 °C. Poprečje julija in avgusta je kar nad 43 °C.

V naselju, ki je v celoti že grajeno, živi že sedaj več kot 600 Jugoslovanov — gradbenikov Hidrogradnje iz Sarajeva, ki je nosilec tega posla. Naselje je že predvideno tudi za montažne ekipe Litostroja, Metalne iz Maribora in Rade Končarja iz Zagreba. Pusto pokrajino in naselje bo poživljala reka Diyala, ki teče prav ob naselju in je na srečo v sušnem času zelo čista, ugodna za kopanje, le da je izredno hitra in zaradi tega nekoliko nevarna za slabše plavalce.

Jez, ki bo postavljen na reki Diyali, bo dolg okoli tri kilometre, za njim pa bo nastalo novo veliko jezero s 1,5 milijarde kubičnih metrov vode. Voda predstavlja potencionalno energijo, ki jo bodo naše turbine oddale preko generatorjev v mrežo za potrebe nove industrije v Iraku. Veliko jezero pa ni pomembno samo zaradi turbin, v času suše bodo namreč spuščali vodo po prej omenjenih odcepih na prosto, skozi sistem razprševanja oziroma uničevanja energije vode. Umirjena voda bo tekla po kanalih in namakala ogromne ravnine Mezopotamije. Že zgodovina nas uči o naprednih Babiloncih, ki so imeli viseče vrtove, katere so oskrbovali z vodo sužnji, da je lahko peščica ljudi živela »rajsko« življenje. Časi se hitro spreminjajo, Irak je prav gotovo na poti velikih sprememb. Dobro se zavedajo, da bo vse prehitro zmanjkalo tudi nafte zaradi česar hitijo z investicijami, saj bi sicer bodoči rodovi ostali brez vsega. Pravice pa nimajo že vnaprej osiromašiti naravnega bogastva na račun bodočih generacij. Irak se zaveda, da mora na drug način nadomestiti nafto v bodočnosti, z drugačno vrsto energije, zato bo tu tudi elektrarna Hemren Dam.

Tam v ozadju bo stala elektrarna, slika je za spomin na »še ne pokvarjeno pokrajino«

Življenje v Iraku je še zelo preprosto, pa tudi zelo težko. Popolnoma gola pokrajina in sive hišice iz prav tako sivega blata so v sušni dobi v samem prahu, v deževni pa v blatu in vodi. Potrebno bo še mnogo truda, da bodo dosegli raven normalnega življenja.

Elektrifikacija podeželja je še daleč, čeprav ob glavnih cestah lahko vidite majhne hišice iz blata s televizijskimi antenami.

Naši monterji si bodo po daljšem bivanju na terenu zaželeli zelene okolice. Njihov povratek v našo lepo domovino, kateri v svetu skoraj ni primere, pa bo še lepši, ko bo kronan z uspehi, katerih bomo veseli vsi.

Vesel povratek je želja nas vseh!

Tistim, ki bodo odšli v Hemren, srečno in na svidenje po uspešnem delu zopet med nami!

S. ŠTOKELJ, dipl. ing.

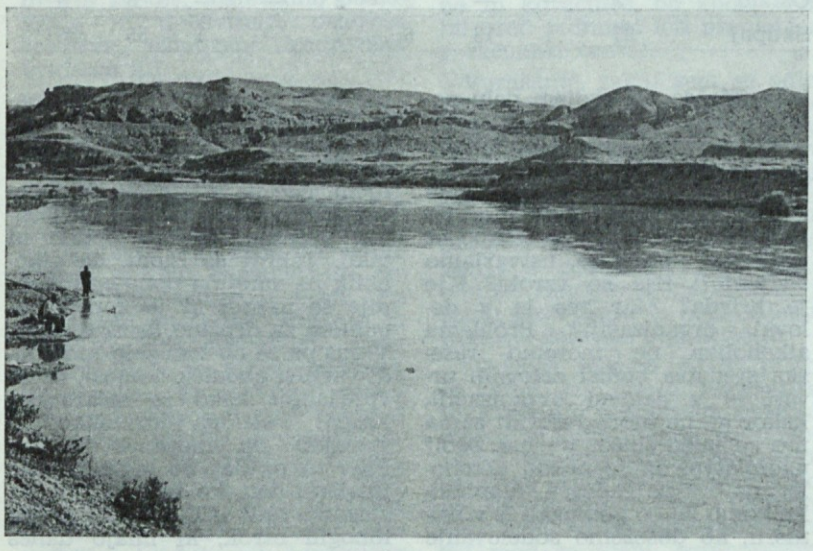

Pogled na reko Diyalo iz naselja

IZ ŽIVLJENJA NEKEGA

Vsem nam je dokaj dobro poznana lepa in vesela stran monterskega življenja, ki je bila že večkrat opisana. Toda malo nas je takih, ki poznamo tudi drugo, malo manj lepo in bolj žalostno stran. V naslednji zgodbi je prikazano to življenje z druge strani, z namenom, da bi bralec dobil celotno podobo.

POT V NEZNANO

Nekega jesenskega jutra smo se zbrali pred tovarno s prtljago za enoletno življenje na gradbišču HE Dalečoddoma. Šest nas je: vodja Jože, »stara« monterja Andrej in Polde, »mlada« monterja Stevo in jaz ter voznik Rudi. Edini sem iz te skupine, ki se prvič podajam v avanture monterskega življenja. Kasneje, ko se bo obseg del povečal, bodo prišli še drugi.

Ko me je mojster vprašal, če bi šel na teren, sem brez premisleka pristal. Sedaj se me polašča nekakšna trema. Mogoče je to strah pred neznanim? Pa še vreme je nekam kislo in megleno. Toda saj je jesen in je megla za Ljubljano v tem letnem času povsem normalen pojav. V starem, ropotajočem kombiju smo zapustili Ljubljano ter se podali na pot v neznano. Vemo le to, da potujemo z namenom, da bi prispevali delček k razvoju našega gospodarstva z montažo turbin, ki bodo proizvajale za nas tako potrebno elektriko.

Med potovanjem smo doživeli neprijetnost. Našemu kombiju je odpovedalo gretje ter nas je s tem prepustil na milost in nemilost toploti plaščev in bund. Veliko smo govorili in si pripovedovali šale, ker se z govorjenjem ne da ogreti, smo se zavili v svoje »cunje« in se prepustili mislim.

Pred dobrima dvema letoma sem se poročil. Doma sem pustil ženo in srčkanega sinčka. Kako bom vzdržal brez njiju? Zakaj sem se sploh odločil, da grem na teren? Seveda, z večjim zaslužkom na terenu bom imel večjo možnost prej priti do svojega stanovanja. Da bi se že enkrat umaknil iz »luknje«, kjer sedaj stanujem. Da taka možnost obstoja, sem spoznal iz pripovedovanja starejših monterjev, pa tudi od drugih Litostrojčanov se sliši, da monterji na terenu »bajno« zaslužijo, saj dobijo poleg plače še terenski dodatek! Torej se je tudi meni nasmehnila sreča. Kaj bi bilo, če bi bil po končani poklicni šoli razporejen h kakšnemu stroju in ne v montažo? Postavljam si mnoga vprašanja, na katera si še ne znam odgovoriti: Kakšen je kraj, kamor potujemo? Kakšni so ljudje, kakšna bodo naša stanovanja? Ali bomo uspešno opravili svoje delo? Kako sploh izgleda hidrocentrala v izgradnji?

V prisotnosti starejših monterjev in resnega šefa si ne upam prositi za krajši postanek, da bi si pretegnil noge. Nikakor jim ne morem najti pravega mesta. No, tudi drugi niso na boljšem, zato pade predlog, da se ustavimo v prvi naslednji gostilni.

Zadržali smo se dobri dve uri v klepetu. Iz razgovora, pri katerem sem bil bolj poslušalec, sem marsikaj zvedel o terenu. Največ sta pripovedovala Andrej in Polde, kar je razumljivo, saj imata tudi največ izkušenj. Andrej je rekel, da se terena človek navadi tako kot cigaret. Njemu ni potrebno hoditi na teren zaradi denarja, saj ima že hišo in avto pa tudi nekaj rezerve ima v banki. Pravi, da je montersko življenje zanimivo, primerjal ga je celo z mornarskim. Spoznavaš vedno nove kraje, ljudi in običaje. In tisti občutek, ko se turbina zavrti, je enkratno doživetje. To je občutek zmage in spoznanja, da si nekaj ustvaril. Vedno se rad spominjaš takih trenutkov ter drugih doživetij, veselih pa tudi manj veselih.

Nadaljujemo pot. V ropotarnici je bolj živahno. Kako tudi ne, saj smo se že dodobra spoznali. Tudi sam se počutim že kot pravi monter. Občutek imam, da se bomo kar razumeli med seboj. To se mi zdi zelo pomembno, da se bomo razumeli in da bomo kot ena družina.

ENO STANOVANJE BOM KUPIL

Bliža se noč, do cilja sta nam ostali le še dobri dve uri vožnje. V kombiju se situacija umiri, nekateri že dremajo. Gledam skozi šipo v noč in se predam mislim. Če bom eno leto na terenu, bom prihranil toliko, da bom s posojilom od Litostroja in banke kupil vsaj enosobno stanovanje. Upam, da mi bodo v Litostroju odobrili posojilo. Seveda bo morala tudi žena zaprositi za posojilo v svoji službi. Če bo po sreči, bova čez dve leti že v svojem stanovanju. Zadolžila se bova, toda saj so se drugi tudi, pa le nekako shajajo. Mogoče mi bodo po vrnitvi s terena tudi povišali plačo, saj bom imel več prakse in bom bolj izkušen monter.

V preteklosti je bilo lažje priti do stanovanja. Seveda, takrat ni bilo takega povpraševanja. Sedaj se pa hitro povečuje število prebivalcev v mestih in je stanovanj premalo. Pa še cene vrtoglavo naraščajo. Toda vseeno imamo danes boljše življenje. Moj sinček je »nabral« v slabih dveh letih toliko igrač, kolikor jih sam v otroštvu še videl nisem. Saj nisem ljubosumen, še več, želim mu omogočiti boljše otroštvo, kot je bilo moje. Tudi prav je tako. Toda, ali me ne bo pogrešal v moji odsotnosti? Seveda me bo, tudi jaz bom njega zelo pogrešal.

Lažje do stanovanj

V prispevku, ki je bil objavljen v pretekli številki našega glasila, sem bralce nekoliko obširneje seznanila z vsebino planskih dokumentov stanovanjske podružnice Ljubljanske banke, predvsem s konkretnimi nalogami, ki izhajajo iz navedenih dokumentov. Glavna naloga, ki smo si jo zadali v tekočem srednjeročnem obdobju, je nedvomno dograditev 15.000 stanovanj na območju Ljubljane. Da bi to dosegli, bodo morale članice, med njimi je tudi Litostroj, zagotoviti znatna sredstva ter poskrbeti za njih smotrno uporabo.

Zaradi pospešenega reševanja stanovanjske problematike in sočasne graditve komunalne infrastrukture je potrebno usmeriti na področje stanovanjskega gospodarstva še dopolnilna sredstva, kakor je bilo dogovorjeno s Samoupravnim sporazumom o temeljih plana Ljubljanske banke za obdobje 1976—1980. Glede na navedeno združujejo članice stanovanjske podružnice tri različne oblike sredstev za stanovanjsko gradnjo:

- Dolgoročna sredstva, to so vsa namensko vezana stanovanjskas redstva bodisi delovnih organizacij, komunalnih organizacij, bodisi zasebnikov. Med dolgoročna sredstva štejemo tudi združena sredstva Samoupravnih stanovanjskih skupnosti, kakor tudi vsa stanovanjska sredstva iz poslovanja po pooblastilu pravnih oseb.
- Kratkoročna sredstva, med katera štejemo vsa vpogledna sredstva sklada skupne porabe vseh uporabnikov sredstev na območju podružnice pa tudi vpogledna sredstva organizacij združenega dela, ki so dohodkovno ali proizvodno povezane s stanovanjskim in komunalnim gospodarstvom. Kratkoročna sredstva so tudi vpogledna sredstva stanovanjskih, komunalnih in drugih interesnih skupnosti, in pa sredstva, ki se zagotavljajo s samoupravnimi sporazumi za izvedbo določenih planskih nalog.
- Dopolnilna sredstva bodo zagotavljali člani Ljubljanske banke, podružnica Ljubljana iz svojih kratkoročnih sredstev, tako bodo namenili za stanovanjsko gospodarstvo najmanj 10 odstotkov od stanja vpoglednih hranilnih vlog in tekočih računov, kakor tudi 20 odstotkov od prirastka teh vlog v tekočem letu. K dopolnilnim sredstvom štejemo tudi dva odstotka od stanja vpoglednih sredstev organizacij združenega dela. Navedena sredstva usmerjajo članice stanovanjske podružnice Ljubljanske banke v dolgoročno in kratkoročno kreditiranje stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, v pospeševanje gradnje potrebnih spremljajočih objektov in ostale dogovorjene namene. Dopolnilna sredstva bodo članice usmerjale v nadaljnje razvijanje celovitega sistema kreditiranja stanovanjske graditve v usmerjenih stanovanjskih soseskah, predvsem za izgradnjo tistih komunalnih objektov in naprav oziroma virov energije, ki predstavljajo ključne investicije za pospešeno stanovanjsko graditev. Dolgoročna sredstva se torej usmerjajo za pospešeno gradnjo stanovanjskih sosesk, komunalno opremljanje stavbnih zemljišč in obnavljanje komunalnih naprav, pospeševanje industrializacije stanovanjske graditve in industrije gradbenega materiala, za nove oblike kreditiranja na podlagi zbranih deviznih sredstev občanov ter za razvoj poslovanja po pravilniku o vezavi domače ali tuje valute. Dolgoročna sredstva bodo pospeševala dograditev stanovanj, reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, ki živijo v neprimernih stanovanjih, kakor tudi obnova dotrajanega stanovanjskega sklada. Del dolgoročnih sredstev se bo namenil za ohranitev realne vrednosti namenskih stanovanjskih vlog tako, da bo banka nudila ugodnejše oblike varčevanja in kreditiranja.

Kratkoročna sredstva bodo pretežno usmerjali za pospešeno izgradnjo posameznih faz komunalne in stanovanjske graditve od urbanistične dokumentacije do graditve stanovanjskih in spremljajočih objektov. S kratkoročnimi sredstvi bo banka spodbujala organizacije združenega dela ter občane za dolgoročno vezavo sredstev in varčevanje, tako da bo omogočala ugodnejša premostitvena in kratkoročna posojila.

H. C.

NEKAJ O VELJAVNOSTI NAŠIH SPLOŠNIH AKTOV

Na področju delovnih razmerij prinaša Zakon o združenem delu nekatere drugačne rešitve, kot jih na osnovi zveznega in republiškega zakona o medsebojnih razmerjih vsebuje naš veljavni Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu. Tako se med našimi delavci nemalokrat poraja dvom oziroma vprašanje, po čem se bomo sedaj ravnali — ali bomo delali tako, kot smo se dogovorili s samoupravnim sporazumom ali pa tako, kot to od nas zahteva Zakon o združenem delu (ZZD)?

Naša interna zakonodaja, torej samoupravni sporazumi, pravilniki in drugi splošni akti so za nas obvezno veljavni in smo dolžni spoštovati njihova določila ter se po njih ravnati, dokler se ne bomo sporazumeli za spremembo posameznega akta.

ZZD pa nas obvezuje, da v določenem roku (2 leti) uskladimo naše odnose z zahtevami zakona. V tem roku moramo torej našo interno (notranjo) zakonodajo prilagoditi ZZD in ostalim zakonom, ki se vežejo nanj.

Tako bo do konca leta 1977 izšel republiški zakon o delovnih razmerjih ter opredelil tisto, česar ZZD ni uredil, ampak prepustil republiški zakonodaji. Tako bo npr. šele republiški zakon rešil za nas aktualno vprašanje obstoja ali neobstoja OMRD, ki je zaenkrat še odprto, pa tudi druga vprašanja, ki bodo urejena drugače kot doslej.

Jana Šnuderl

VEČ MLADIH GASILCEV

Gasilsko društvo Litostroj (Industrijsko gasilsko društvo) poziva mlajše člane našega delovnega kolektiva, da se prostovoljno vključijo v to društvo. Ugotavljamo, da je v gasilskem društvu vse manj članov, saj jih je nekaj odšlo iz podjetja, nekaj pa se jih je prenehalo udejstvovati zaradi raznih bolezni. Vendar pa novi Zakon o družbeni samozaščiti in Zakon o varstvu pred požarom postavljata pred nas veliko novih nalog, s tem pa tudi obširnejši program delovanja. Zato je bistvenega pomena, da se okrepi tudi članstvo v gasilskem društvu. Prijavijo naj se torej vsi tisti, ki želijo sodelovati ali se celo izpopolnjevati v gasilski stroki. Več o pogojih članstva in nadaljnjega izpopolnjevanja bodo bodoči člani izvedeli pri vpisu v gasilskem domu v Litostroju. Želimo si, da bi pridobili čimveč novih članov in upamo, da bomo naleteli na dober odziv.

GASILSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

MONTERJA

PRIHOD NA GRADBIŠČE

Bližamo se gradbišču. Šef, ki je že prej obiskal gradbišče, kjer je organiziral delo in življenje oziroma nastanitev, pokaže Rudiju na levo in reče: »Tukaj zavij, k tisti dolgi baraki. Tako fantje, tu je naš dom za nekaj časa in delovno mesto seveda«.

Ustavimo se. Zdaj se šele zavem, da sem nekaj sto kilometrov daleč od doma in da družinice ne bom videl prej kot za novo leto. To je pa več kot tri mesece dolga doba.

Stopamo v barako in nekam tesno mi je pri srcu. Upam, da je ta občutek le prehodnega značaja. Razporedili smo se v dve sobi. Jaz sem »dodeljen« Rudiju in Stevotu.

»E dečki, ova baraka je bog bogova, vila je to prema onoj iz HE Nevemkatera, u kojoj sam boravio punih šest meseci. Ova je barem nova i lepo uređena,« je izjavil Stevo po prihodu v sobo. Sam nisem mnenja, da je baraka ravno »bog bogova«, posebno, ker sem slišal Poldeta, da so oni stanovali na nekem gradbišču v pravih, zidanih stanovanjskih blokih, ki so bili zgrajeni za kasnejšo nastanitev strojnikov. Seveda niso povsod enake možnosti, veliko je odvisno tudi od investitorja. Naša baraka ima skupna stranišča in kopalnico ter na vsaki strani dolgega, ozkega hodnika po eno klubsko sobo. Najbrž imajo v njih časopise ter prostor za igranje šaha. V naši sobi so štiri postelje, dve dvodelni omari, miza, štirje stoli in radiator. Dobro, da je vsaj centralno ogrevanje, da pridemo po delu v toplo sobo. V sobo pride šef Jože in nam na kratko razloži dnevni red. Vstajanje ob pol šestih, nato zajtrk v menzi, ob šest in petnajst pa moramo najkasneje začeti z delom.

ZAKAJ TAKO?

Spravimo se spat. Čeprav sem utrujen od dolgotrajne naporne vožnje, ne morem zaspati. Mislim na družino in na naše bodoče stanovanje. Rad bi videl, da bi delali čimveč, da bi z nadurnim delom več zaslužil. Res je težko delati po cel dan, toda če veš za kaj delaš, se splača dati vse od sebe. Več bo dela več bo denarja, prej bo stanovanje. Šef nam je že med vožnjo omenil, da bo potrebno delati tudi preko polnega delovnega časa, ker da smo že v zaostanku z delom. Pa še začeli nismo! Menda smo že v tovarni kasnili z opremo nekaj mesecev. Sedaj pa vsi pričakujejo od nas, da nadoknadimo zamudo.

Morali bi prej misliti na roke ter penale, ki jih bomo morali plačati, če se turbina ne bo zavrtela do pogodbenega datuma. In če nam slučajno tudi uspe doseči rok, se bodo kasnitve ponavljale, ker bodo tudi v bodoče pričakovali, da bodo monterji nadoknadili zamude. Mogoče nimam prav in so krive tudi objektivne težave, toda vsi problemi so rešljivi. Zakaj tudi pri nas odgovorni ne poiščejo vzrokov in jih ne poskušajo odpraviti? Čemu se delo ne da razporediti čez celo leto enakomerno, ne pa da v začetku leta stojimo, na koncu leta pa nas dobesedno priganjajo. Zadnjič smo morali delati celo noč na neki turbini. Rekli so, da ladja čaka, da bi jo odpeljala v Afriko. Naslednji dan so jo pleskarji pleskali kar zapeto na kljuki žerjava ter na vagonih s tako naglico, kot da uničujejo insekte s »Pipsom«. Mi pa smo požirali tisti barvni spray.

»Stari« monterji neradi hodijo na teren, razen izjem, kot je Andrej. Pravijo, da se ne splača, ker za »nagrado« lahko stakneš revmo, alkoholizem ali se včlaniš v »društvo ločencev«. Za sto jurjev, koliko jih dobim več na terenu, že ne grem«, znajo reči. »Sem pa že raje doma pri ženi in otrocih«. Seveda, to zdaj govorijo, ko so si že uredili dom, kupili avto in mogoče celo vikend. Jaz sem razumel teren kot nagrado, priznanje za prizadevnost in pridnost. Saj bom vendar več »zaslužil« kot v tovarni. Toda, že zdaj nisem več tako zelo prepričan, da je teren nagrada. Verjetno bi moralo delo na terenu biti mnogo bolj nagrajeno. Saj se tudi izobraževati ne moremo. S tem bi si tudi lahko izboljšali standard. Seveda je to dolgoročna naložba. Jaz pa potrebujem stanovanje takoj. Ampak alkoholik že ne bom postal, tudi v »društvo ločencev« se ne nameravam včlaniti. Saj imam ženo rad in ona mene tudi. Seveda se moram tudi ona zavedati, da nisem šel na teren na izlet ali zato, ker bi mi to bilo ne vem kako všeč.

Litostrojski monterji na Srednji Dravi II

ZAČETEK DELA

Naslednjega dne se po zajtrku v menzi, ki si je nisem niti dobro ogledal, odpeljemo na tri kilometre oddaljeno gradbišče. Pred predorom nas je pričakal naš nadzorni. »Zdravo, drugovi Slovenci. Kako ste putovali, kako spavali?« V imenu vseh odgovori šef, da dobro. Vljudnostna fraza! »Idemo unutra,« slavnostno izjavi nadzorni, kot tisti, ki prereže trak na kakšni otvoritvi. Sicer je pa simpatičen možakar. Na mestu bodoče HE Dalečoddoma je pravi živžav. V skalah izklesan velikanski prostor je poln ljudi in raznega materiala: lesa, železa, betona. Tudi nekaj naših je tam. Slišim, kako nadzorni govori šefu, da imamo prioriteto pri uporabi žerjava in da bo treba pohiteti z delom. Pa čelade moramo obvezno imeti na glavah, sicer nam lahko kaj pade na glavo.

Z neverjetnim poletom se zaženemo na delo. Peremo, brusimo, varimo, pilimo, vrtamo, nakladamo, razkladamo... Ostali kar verjeti ne morejo, kako nam gre delo od rok ter nam dopovedujejo, da je jutri še en dan.

(Nadalj. na str. 10)

INFORMACIJE O DOPOLNITVI OSNOVE ZA OBRAČUNAVANJE IN VPLAČEVANJE PRISPEVKA IZ DO ZA NEPOSREDNO OTROŠKO VARSTVO

S 1. januarjem 1977 je pričel v SRS veljati zakon o dodatnem plačevanju prispevka iz osebnega dohodka za neposredno otroško varstvo. V preteklem letu je ta obveza veljala samo za redno delo, po okrožnici 91-13 Službe družbenega knjigovodstva z dne 17. februarja 1977 pa moramo ta prispevek obračunavati od 1. januarja 1977 tudi od nadurnega dela, osebnih dohodkov upokojencev, pripravnikov in drugih prejemkov, ki se štejejo kot osebni dohodki: regres, nagrade, odpravnine in podobno.

Novo uvedeni prispevek, ki se odvaja po občinah, smo obračunali že za mesec december 1976 in januar 1977 pri izplačilu februarskega osebnega dohodka.

Spremembe, ki pri tem nastanejo:

1. Prispevek za neposredno otroško varstvo od nadurnega dela plača vsak posameznik.

Obračunava se po občinah in je torej različen od 0,31 % v občini Lenart do 1,27 % v občini Radovljica. Za ljubljanske občine velja prispevna stopnja 0,49 odst. od bruto vrednosti nadurnega dela.

Primer: Izbrali smo sodelavca iz ene od ljubljanskih občin z relativno visokim številom izvršenih nadur za december in januar.

XII/76	72 nadur	1.451,38 din bruto
I/77	98 nadur	1.066,32 din bruto
skupaj	170 nadur	2.517,70 din bruto

Prispevek 0,49 % za oba meseca znaša 12,35 din in smo mu ga odtegnili pri februarskem dohodku.

2. Prispevek za neposredno otroško varstvo od upokojencev, pripravnikov, regresa, nagrad, odpravnin in podobno pa smo obračunali in izplačali v breme naše delovne organizacije prav tako pri obračunu osebnih dohodkov za mesec februar.

Vse te osebne prejemke namreč obračunavamo na osnovi dogovorjenih neto postavk. Z upokojenci imamo pogodbe z neto urnimi postavkami. Ostali prejemki pa so določeni na podlagi samoupravnega sporazuma in sindikalne liste tudi v neto zneskih.

Zakon velja samo za SR Slovenijo in samo za prispevno stopnjo za neposredno otroško varstvo. Vsi ostali prispevki iz osebnega dohodka pa morajo tudi po zakonu ostati nespremenjeni do 30. 6. 1977.

M. Hajrič

Delo BVP

Konec februarja je bil občni zbor blagajne vzajemne pomoči, kjer smo pregledali delo v preteklem letu.

Iz poročila predsednika upravnega odbora je razvidno, da je dejavnost BVP živahna, saj se je število članov zvišalo od 450 v letu 1973 na 776 v letu 1976.

Prav zaradi tega je v obtoku tudi vedno več sredstev, ki so last naših delavcev, s tem narašča tudi odgovornost upravnega odbora. Zaradi lažjega poslovanja smo prešli na obračunavanje z računalnikom.

V letu 1976 je služba družbenega knjigovodstva ukinila žiro račun BVP, ker ta sredstva niso družbena, ampak so last delavcev. Zato smo začeli preostala sredstva takoj vlagati na hranilno knjižico pri Jugobanki. Ta ukrep je za BVP koristen, saj se hranilne vloge obrestujejo, vloge na žiro računu pa ne.

Nadzorni odbor, ki šteje tri člane, je v svoji mandatni dobi večkrat pregledal blagajniško poslovanje in nikoli naletel na nepravilnosti. Prav tako je pregledal tudi zaključni račun in ugotovil, da je v redu.

Zbor je razrešil stari upravni odbor in soglasno sprejel kandidatno listo za novega. V nov upravni odbor je izvoljen iz vsakega tozda in DS SSP najmanj po en član.

STARI ČLANI UPRAVNEGA ODBORA, KI JIM JE MANDAT PODALJŠAN ZA DVE LETI:

Martin Einhauer, Vera Poberaj, Vlado Besednjak, Miha Premk, Rudi Perušek, Alenka Barborič, Alojz Bivic, Franc Jager.

NOVI ČLANI, KI SO IZVOLJENI ZA MANDATNO DOBO ŠTIRIH LET:

Vera Kopinič, Rudi Hlebec, Alojz Mencej, Jože Hauptman, Erna Zupan, Pavla Smolej in Slavka Brinovec.

NADZORNI ODBOR BVP:

Alenka Barborič, predsednik in člana Franc Jager in Alojz Bivic.

SKLEPI ZBORA

- Novim članom BVP se lahko, tako kot dosedaj, odobri po šestih mesecih prvo posojilo v višini 1500 din, po dvanajstih mesecih pa največ do 6000 din, kot to velja za ostale člane BVP.
- Najvišja posojila, to je 6000 dinarjev morajo člani vrniti v 12 mesečnih obrokih, za vsa ostala posojila pa ostane kot do sedaj 10 mesečni odplačilni rok.
- Članom upravnega odbora in nadzornega odbora BVP se določi 4 letna mandatna doba (do sedaj mandatna doba ni bila določena) in da se zaradi kontinuitete dela vsaki dve leti izvoli samo polovica članov.
- Upravni odbor BVP mora biti sestavljen iz najmanj po enega člana iz vsakega tozda in DS SSP.
- Vsi člani odbora si morajo prizadevati vsak na svojem področju, da bi pridobili čim več novih članov.
- Ti sklepi naj se vnesejo v pravilnik o poslovanju BVP.

VOJAKOM VEČ DENARJA

Ob obravnavi Samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke delavcev kovinske in elektro industrije ter konkretnih sprememb, ki izvirajo iz tega sporazuma v TZ Litostroj, je Upravni odbor na svoji redni seji 28. februarja menil, da je potrebno kot spremembo sporazuma vnesti in upoštevati tudi spremembo višine nagrade našim sodelavcem, ki služijo v JLA in sicer od sedanjih 200 na 500 din. Gotovo je, da je v današnjih razmerah vsota 200 din že zelo majhna, zato bo našim vojakom ta sprememba gotovo dobrodošla.

FINANČNO POROČILO ZA LETO 1976 V PRIMERJAVI Z LETOMA 1974 IN 1975

	1974	1975	1976
	din	din	din
1. Sredstva na žiro računu	19.309,96	4.283,71	—
2. Sredstva na hranilni knjižici	—	—	210.000,00
3. Gotovina v blagajni BVP	3.483,45	266,35	15.996,35
4. Posojila	743.100,00	1,078.700,00	1,368.650,00
5. Članarina	692.155,00	1,068.925,00	1,558.960,00
6. Hranilna vloga	62.510,00	—	—
7. Poslovni sklad	11.228,41	14.325,06	35.686,35

PRVOMAJSKO SREČANJE ZPS POREČ 1977

Tradicionalno prvomajsko srečanje v Poreču bo letos od 29. aprila (pričetek z večerjo) do 30. maja (zaključek s kosilom), kar pomeni štiri kompletne pensione.

Rezerviranih imamo 1000 ležišč in to 70 ležišč v hotelu Albatros in 300 ležišč v hotelu Lotos v Zeleni laguni.

Cena kompletne štiridnevne usluge znaša **440 din. Otroci do 2 let** letujejo **brezplačno** in jim ne pripada niti posebno ležišče niti prehrana. **Otroci do 7 let imajo 50 % popust** in jim za ceno **220 din** pripada ležišče in zmanjšani obrok prehrane.

Prijave sprejemajo sindikalne organizacije v vseh delovnih organizacijah do **4. aprila 1977.** Za družinski izlet možno plačilo v 3 obrokih.

Prevoz bo individualen, v nekaterih delovnih organizacijah pa bo organiziran avtobusni prevoz.

PROGRAM SREČANJA:

29. 4. 1977 — prihod v popoldanskih urah. Večerja od 18.30 do 21. ure.

30. 4. 1977 — športno rekreacijski dan — od 8. do 14. ure, tekmovanja v naslednjih panogah:

— Kegljanje, šah, namizni tenis, streljanje, (z zračno puško), metanje valjarja, (ženske), metanke varpe (moški), rekreacijsko kopanje v hotelu Zorna, kjer bo v zunanjem bazenu ogrevana, topla voda. Mali nogomet — tekma debeli : suhi bo 1. 5. ob 11.30.

Ob 20. uri bo kulturni program ob tabornem ognju.

1. 5. 1977 — **dan kulturnega praznovanja**

— ob 7. uri budnica godbe Litostroj;
— ob 9. do 11. ure koncert godbe Litostroj, mešanega pevskega zbora »Slavček« iz Trbovelj in moškega pevskega zbora Litostroj;
— ob 15. uri razglasitev športnih rezultatov;
— ob 16. uri srečolov;
— ob 19. uri slavnostna večerja z družabnim večerom;

2. 5. 1977 — **dan izletov in počitka**

Organizirali bomo izlete z osebnimi avtomobili in vsemi avtobusi v bližnjo okolico in Pulo.

3. 5. 1977 — **po kosilu odhod**

Pohitite s prijavami!

SINDIKALNA ORGANIZACIJA ZPS

Iz življenja nekega monterja

(Nadaljevanje z 9. strani)

Še se bodo čudili! Tudi nadzorni z nasmeškom zmajuje z glavo.

Pri kosilu smo bili manj zagnani. Dobili smo namreč mrzlo juho, mrzlo govedino z mlačnim krompirjem in zeleno solato s česnom, ki ga ne morem prenesti. Stevo, ki nima dlake na jeziku, je vprašal servirko: »Da li ste morali ovog penzionisanog vola ubiti ili je umro od starosti?« Mislil je na žilavo govedino, ki smo jo žvečili različno dolgo, odvisno od sposobnosti naših zob in čeljustnih mišic. V menzi tudi nimamo prioritete in smo bili na vrsti za kosilo med zadnjimi, zato tudi ni bilo bojazni, da bi si opekli jezik z vročim kosilom. Ampak jutri moramo priti prej na kosilo. Večerja je bila nekoliko boljša, vsaj topla je bila.

KAKO IZKORISTITI PROSTI ČAS?

Kaj početi po večerji, smo se spraševali. Možnosti so naslednje: gledati televizijo, iti v bližnjo gostilno, igrati šah ali karte, brati ali iti v posteljo in se pred spanjem še spomniti pravega doma, »žene, slamnate vdove« in otroka, ki mi bo lahko kdaj rekel stric, kot je rekel za Martina njegov sinček, ko se je nekoč vrnil s terena in je mamico vprašal: »Mamica, kdo pa je ta stric?«

Različni ljudje, različni interesi in nagnjenja. Andrej in Polde sta se odločila za gostilno, pridružila sta se jima tudi Rudi in Stevo. Šef je še naprej gledal televizijo, sam pa sem odšel v sobo. Zlezel sem v posteljo in bral.

Ne, ne smem dovoliti, da bi mi sin rekel stric. Ali dveletni otrok že po treh mesecih lahko pozabi očeta? Kaj, če mi to reče, ko se za novo leto vrnem? Ne, to se ne sme zgoditi. Želim, da bi mi pritekel v naročje in veselo vprašal: »Ati, ke si biu?«

Odločim se, da napišem še razglednico domov: »Draga žena in sinček! Prejmita prisrčne pozdrave od mene. Srečno smo prispeli in že začeli delati. Vse je v redu, le zelo mi je dolgčas po vama. Pazita nase. Moj naslov... Pozdrav in poljubček vajin Marko«.

Že sem skoraj zaspal, ko zaslišim naše »gostince«. Peli so montersko himno: »Ako monter vodu pije, celi svet se njemu smije, zato mora piti alkohol! Hej, haj, monteri smo mi. Takve dobre klape još na svetu ni. Kud idemo, tud pjevamo i celi svet zabavamo. Kad ti grobar preko riti zadnju lopatu zemlje hiti, nečeš više piti alkohol. Hej, haj...«

Moja sostanovalca sta prihrumela v sobo, kot da ju preganja četa kanibalov. Prosil sem ju, naj se bolj potiho spravita spat, toda kaj, ko me nista hotela uslišati. Začuda je tokrat Rudi bolj zgovoren. Kar naprej nekaj govori. Razumem ga le to, da je bilo »fejst«, da so igrali biljard za »runde pijače« in da se ga je malo preveč »nacukal«. Obrnem se k steni, se pokrijem čez glavo in si zatisnem ušesa, toda zaspati ne morem. Ali bi Rudi bil ta večer v gostilni tudi, če bi bil doma? Verjetno na to še pomislil ne bi ob ženi in treh otrokih. Tudi ne bi imel težav, kako izkoristiti prosti čas. »Soseda« sta končno zasmrčala. Tolažim se s tem, da se to ne bo ponavljalo vsak večer. V gostilni se lahko zapravi precej denarja in se potem res ne splača iti na teren. Toda, kaj pomeni to »se splača« in »se ne splača«? Saj smo vendar monterji tudi v tovarni in naše delo še zdaleč ni končano s preizkusno montažo v tovarni. Zakaj potem vsi govorimo o tem, ali bo kdo šel na teren ali ne? Montaža turbine se konča šele, ko se zavrti v HE in začne proizvajati elektriko. Prisiliti pa tudi nikogar ne moremo, da zapusti družino. Zakaj ne uredijo, da bi monterji šli na teren z družinami. Potem ne bi bilo težav, vsaj takih ne, kot sedaj. Marsikatera žena bi morala opustiti službo, to je že res, toda res je tudi, da je veliko takih, ki so vseeno morale pustiti službo, ko je šel mož za dalj časa na teren. In kaj z otroci, ki že hodijo v šolo? Na gradbiščih bi morali tudi organizirati šole. Verjetno bo do tega nekoč prišlo, vsaj moralo bi. Monterjem bi morali omogočiti vsaj približno enake življenjske pogoje na terenu, kot jih imamo doma. Lepo bi bilo, če bi po delu našel družino v naselju in bi večer preživeli skupaj.

IZLET

Imamo srečo z vremenom. Nedelja zjutraj je in sonce se je že dotaknilo strehe naše barake. Pripravljeni smo, le Rudi se še obira.

Končno se le prikaže in odpeljemo se. V kombiju je pravo praznično vzdušje. Naš prvi cilj je daleč znani park s spomenikom iz NOB. Hodili smo po gozdičkih ter občudovali naravo.

Okrog poldneva smo se odpeljali v bližnje mestece, kjer smo si v prijetnem gostišču privoščili izdatno kosilo.

Plakati na hišah in ograjah so vabili na »derbi kola druge savezne lige« med domačim nogometnim moštvom ter vodečim na lestvici. Predlagam, da si tudi mi ogledamo ta »veliki spopad«. Tokrat smo enotni in vsi se kmalu znajdemo na stadionu. Tekma se je ob bučnem navijanju domačinov končala neodločeno. Po komentarjih bi seveda moralo zmagati domače moštvo in bi tudi zmagalo, če bi sodnik dosodil očitno enajstmetrovko za domače. Takega navijanja pa še nisem doživel, čeprav večkrat obiskujem Olimpijine tekme.

Po tekmi smo si v kinu ogledali še eno »lahko«, toda napeto kavbojko.

V poznem večeru smo se zadovoljni, prijetno utrujeni in polni lepih vtisov odpeljali »domov«.

Mirko Čepuran

Na obisku pri domačinih v Keniji

KS ZSMS

Na zadnji seji koordinacijskega sveta ZSMS smo ocenjevali delo komisij. Mladi z delom komisij nismo povsem zadovoljni, saj je po začetnih uspehih njihovo delo zamrlo in ga je potrebno ponovno poživiti. Komisije so pripravile svoje programe za obdobje enega leta in bo potrebno vložiti veliko truda, da bo program realiziran. Posebno zaskrbljujoče je delo komisije, ki še ni prebrodila začetnih težav, kljub zanimanju mladih za kulturno udejstvovanje. Delo komisij se usklaja tudi z delom komisij pri KS ZSMS SOZD ZPS. Razprava je pokazala, da morajo delegati v komisijah delati bolj aktivno in še bolj povezovati delo osnovnih organizacij in njihovih komisij, še posebno kadrovske komisije. Prav pred njo stoji obsežno delo, saj delegatom v delavske svete in družbenopolitične skupnosti kakor tudi samoupravne interesne skupnosti poteka mandat. Na seji smo obravnavali priprave na izvedbo delovnih akcij za čiščenje okolja v tovarni in na Soriški planini.

Tudi letos se bomo vključili v tekmovanje za najboljšo OO ZSMS in najboljšega mladega samoupravljavca, ki ga je razpisala RK ZSMS. Letošnje tekmovanje traja od 1. februarja 1977 do 1. februarja 1978 in ima še posebno slovesno obeležje, saj letos praznujemo 85-letnico rojstva maršala Tita, 40. obletnico njegovega prihoda na čelo KPJ ZKJ in 40. obletnico ustanovitve KPS. Tekmovanje se točkuje in obsega vse dejavnosti mladinske organizacije, poseben poudarek pa je na uveljavljanju samoupravnih odnosov na načelih Zakona o združenem delu. Posebna komisija pri KMD pri OK ZSMS pregleduje opravljeno delo in objavlja dosežene uspehe v tem tekmovanju.

Filip Novak

SOZD ZDRUŽENA PODJETJA STROJEGRADNJE ZPS

3. zimske športne igre

3. zimske športne igre Združenih podjetij strojegradnje so končane. Delovna organizacija Gostol iz Nove Gorice je imela v gosteh športnike iz 11 podjetij, ki so tekmovali v veleslalomu in smučarskem teku. V veleslalomu je nastopilo 142 tekmovalcev, od tega 20 žensk, in v tekih 34 tekmovalcev, med katerimi je bilo 6 žensk.

Gostol je prvotno nameraval izvesti tekmovanje na Lokvah ali Črnem vrhu nad Idrijo. Zaradi slabih snežnih razmer je bilo tekmovanje na Kaninu dne 26. 2. 1977.

Tovarna strojev Tolmin kot Gastolov tozd je z zadovoljstvom sprejela ponujeno čast pokrovitelja.

Glavni namen take prireditve je medsebojno zbliževanje in spoznavanje ter spoznanje, da je treba dati delovnemu človeku možnost krepitve duha in telesa, da ovrže vsakodnevne tegobe in probleme ter se preda uživanju bele opojnosti na gorskem zraku.

V petek popoldne smo se skupaj z delovno organizacijo Agrostroj odpeljali proti Bovcu. Vreme nam ni bilo preveč naklonjeno, saj je med potjo tudi deževalo. Tudi v Bovcu je ves dan padal dež. Ponoči se je zjasnilo, tako da je bila zjutraj temperara pod 0° C, na samem Kaninu pa — 9° C. V prekrasnem mrzlem sončnem jutru smo se odpeljali z gondolami za 4 osebe proti vrhu Kanina. Na žalost so gondole vozile samo do postaje C (višina 1800 m), ker je vihar pred nekaj dnevi podrl električni drog in je bil vrh brez toka. Tudi postaja C je že na taki višini, da je prečudovit pogled na Julijske Alpe in dolino Soče. Preko noči je zapadlo 15 cm novega snega in prvi pogled po prihodu na nedotaknjena bela pobočja s trimetrsko odejo je bil nepozaben.

KRATEK REPORTAŽNI ZAPIS S TEKMOVANJA:

Silva vozi kot profesor. Miro vrže iz vrat — skoraj na jok ji gre. Sploh so tale naša dekleta strašansko borbena. Komaj odlože smuči, že se spet poženejo v breg in na najbolj kritičnem mestu ob progi bodrijo tekmovalce — zlasti naše, seveda. Zdaj jih je lahko spoznati, saj imajo enotne drese z emblemom na rokavu — prvič v smučarski zgodovini Litostroja!

Pri veteranih do zadnjega tekmovalca vodi Ludvik — ko bi vedel, da bi moral biti le za pol sekunde hitrejši!

Branko »Sehr Schön« zaorje med koli, da poka kaninski ledenik. Za njim Marijan — tisti, ki mu vedno čisto malo manjka, da bi bil najboljši.

Janeza s »ta hitrimi« hlačami tokrat užene Miha, ki je bil lani za njim.

Najmlajši se ne prebijejo pod peto mesto, čeprav so z vsemi žavbami namazani in močno samozavestni.

Vinko s teleobjektivom kot kanon kasira lepote Kanina...

V avtobusu se preobuvamo, ko hitimo na start za tek. Gledalcev in vpitja je še in še. Vsak se čuti poklicanega, da kaj pove, fantje na progi pa se poganjajo, da je veselje...

Branko slavi dvojno zmago, domačin Lojze doseže tretji čas. Dekleta garajo, nikomur se ne smilijo — toliko, da jih niso poslali še na drugi krog!

Meri je fenomen, Mira ne zaostaja mnogo. Sploh pa — o vsem bi se dalo še veliko povedati — v glavnem pa: bilo je lepo (reporter ETO).

Doseženi so bili naslednji rezultati:

Veleslalom:

— dolžina proge 800 m
— višinska razlika 150 m
— število vratic 35

Ženske in moški nad 45 let so imeli start za 1/3 proge niže.

Ženske:

1. Silva Jarc, Litostroj	33,31
2. Marija Oberstar, Litostroj	36,60
3. Barbara Bonča, Hidrometal	36,97
4. Zlata Peček, Litostroj	38,52
5. Mirjam Poberaj, Gostol	40,03
6. Boža Šoba, Litostroj	40,64
7. Pavla Karmel, Metalna	1.14,05
8. Sonja Uvera, Metalna	2.33,45
9. Cvetka Korošec, Metalna	2.14,00
Moški nad 45 let:	
1. Edi Rajh, STT	31,12
2. Ludvik Šarf, Litostroj	31,65
3. Vlado Jankovič, Litostroj	32,67
4. Edi Muhič, Metalna	33,64
5. Tone Erman, Litostroj	35,84
6. Karel Dolar, STT	39,91
7. Juro Crnkovič, STT	42,70
8. Rudi Kremberger, Metalna	42,75
9. Martin Kranjc, Atmos	48,04
10. Anton Mohar, Agrostroj	1.13,79
Moški od 35 do 45 let:	
1. Branko Sršen, Litostroj	49,86
2. Marjan Klemen, Litostroj	51,74
3. Janez Zupančič, Kladivar	54,81
4. Franc Peterca, Agrostroj	55,44
5. Jani Bizjak, STT	55,65
6. Boris Jug, Gostol	56,11
7. Jožko Černe, Gostol	57,21
8. Vinko Udovič, Litostroj	58,47
9. Alojz Čujes, Metalna	1.00,28
10. Vinko Belja, Atmos	1.01,01
Moški od 25 do 35 let:	
1. Miha Šorn, Agrostroj	48,07
2. Janez Kalan, Litostroj	49,54
3. Dušan Škarabot, Litostroj	53,09
4. Pavel Bercon, STT	53,66
5. Branko Janušek, STT	54,55
6. Marjan Razpet, Indos	56,30
7. Anton Kmetic, STT	56,56
8. Lojze Rupnik, Litostroj	57,21
9. Franjo Vešligaj, Metalna	57,32
10. Janez Hafner, Litostroj	59,03
Moški do 25 let:	
1. Marko Faletič, Gostol	50,68
2. Boris Rozina, STT	54,58
3. Jani Jelen, STT	55,58
4. Ljubo Maringer, Metalna	56,84
5. Vlado Sazonov, Litostroj	58,13
6. Mitja Skočir, Gostol	58,43
7. Marjan Skočir, Gostol	59,12
8. Tomaž Dekleva, Litostroj	1.00,71
9. Vojko Gruden, Kladivar	1.05.42
10. Miran Bratuž, Gostol	1.06,37

Teki:

— dolžina proge 1,5 km;
— kraj tekmovanja: Log pod Mangartom;
— start ob 14. uri.

Ženske — 1 krog (1,5 km)	
1. Marija Oberstar, Litostroj	7.02,68
2. Mira Šček, Litostroj	7.30,50
3. Boža Šoba, Litostroj	8.09,66
4. Silva Jarc, Litostroj	8.26,46
5. Barbara Bonča, Hidrometal, — izven	11.15,85
Moški nad 35 let — 2 kroga (3 km)	
1. Branko Sršen, Litostroj	10.20,62
2. Andrej Grom, Litostroj	10.56,74
3. Marjan Cerar, Mlinostroj	11.07,70
4. Marjan Klemen, Litostroj	11.15,94
5. Avgust Laznik, STT	11.25,72
6. Alojz Bonča, Hidrometal	13.56,20
7. Janez Bizjak, STT	14.24,31
8. Anton Krašna, Indos	15.17,80
9. Aldo Vogrič, Gostol	19.21,36
10. Anton Poberaj, Gostol	22.14,28
Moški do 35 let — 2 kroga (3 km)	
1. Albin Bodin, STT	10.25,61
2. Lojze Rupnik, Litostroj	10.35,61
3. Janez Valjevec, Indos	10.38,68
4. Milan Vlahinja, Mlinostroj	10.46,49
5. Zmago Krivec, Gostol	10.47.35
6. Vlado Sazonov, Litostroj	10.57,29
7. Dušan Škarabot, Litostroj	11.54,35
8. Danilo Kogoj, Gostol	12.01,95
9. Danilo Flajs, Gostol	12.04,53
10. Franc Ložar, Mlinostroj	13.11,97
Ekipni zmagovalci	
1. LITOSTROJ	11 točk
2. STT	25 točk
3. GOSTOL	45 točk

Litostroj je že drugič prejel prehodni pokal, razstavljen je v vitrini pri glavnem vratarju.

Prireditelj in gostitelj 3. zimskih športnih iger kolektiv Gostola je skušal speljati igre v zadovoljstvo vseh sodelujočih. Če mu je to uspelo, bodo povedali udeleženci sami. Trudili so se in se opravičujejo za morebitne neprijetnosti in spodrsljaje.

Športni rezultati so plačilo za vloženi trud posameznika, medsebojno zbliževanje pa širi pripadnost enotnemu in močnemu kolektivu Združenih podjetij strojegradnje.

Prihodnje 4. zimske športne igre Združenih podjetij strojegradnje bodo v Trbovljah v izvedbi delovnega kolektiva STT.

ing. Boris Tertnik

Tretje zimske igre ZPS na Kaninu (foto: M. Zalar)

Ni nikogar doma? (foto: Tone Erman)

Planinci v soncu in senci

17. februarja so se litostrojski planinci zbrali že na svojem 29. občnem zboru. V polno zasedeni dvorani ICL je tekla beseda o delu v preteklem letu in o načrtih za naprej.

PD LITOSTROJ JE NAJSTAREJŠA LITOSTROJSKA ORGANIZACIJA

Predsednik **Ludvik Šarf** je vključen vanjo že od vsega začetka, zato ni čudno, če mu kljub srebrnim nitim v laseh še vedno mladeniško bije srce. V svojem poročilu je opozoril na vedno večji pomen planinstva v sedanjem času in okoliščinah ter izrazil posebno zadovoljstvo nad tem, da je društvo po tolikih letih prišlo do svojega prostora — društvene sobe.

Pretežno s prostovoljnim delom so člani preuredili del že razpadajoče barake na balinišču pri delavski restavraciji. Lepo urejena planinska soba je tako postala že dolgo zaželeno središče litostrojskih planincev. Pri tem velja zahvala za prizadevnost enemu od pionirjev društva — Viktorju Pogačniku.

Skoraj vse v preteklem letu zastavljene naloge so bile izvršene, kar zlasti velja za program mladinskega odseka na šoli, ki se ob razumevanju vodstva in skrbi mentorjev zares lepo razvija.

Tudi izleti so kljub nagajivemu vremenu potekali po načrtih, čeprav je močno skupino planincev Veliki Klek negostoljubno zavrnil.

POT PREGLEDANA, MARKACIJE OBNOVLJENE

Tako je poročal načelnik markacijskega odseka **Rik Gamberger** in navedel, katere steze vse je odsek pregledal in obnovil, saj ima na skrbi tako široki okoliš Sorice na Gorenjskem kot tudi okrog Polževega na Dolenjskem. Poročilo načelnika je izzvenelo v poziv planincem, naj zaupajo belo-rdečim znakom, ki jih vodijo nazaj v naravo. Svoje besede je zaključil z verzi S. Gregorčiča:

»Naj drugi okoli po sveti si iščejo slave, blaga,
jaz hočem na gori živeti, tu sreča, tu mir je doma.«

ALPINISTOM NAGAJALO VREME

Res je, da preteklo leto ni bilo najbolj uspešno v alpinističnem pogledu. Delno opravičilo je najti v vremenu, nekaj pa tudi v upadanju zanimanja za alpinizem, saj v zadnjem času ni več novih članov.

Alpinisti so sicer opravili 53 vzponov in nekaj turnih smukov, s čemer so po mnenju načelnika **Dušana Škarabota** zadovoljivo izpeljali svoj osnovni program.

MLADINSKE VRSTE SE POLNIJO

Mladinski odsek je res lepo zaživel. Iz poročila **Staneta Kraglja** je bilo videti, da članstvo narašča (zdaj že 140!), da se materialno in kadrovsko krepi, da je izletniška dejavnost prav živahna in da se tudi delovnih akcij mladinci radi udeležujejo. Vsekakor je sodelovanje s šolo mentorstvo vzgojiteljev ustvarilo ugodne pogoje za razvoj odseka. Pri tem velja poudariti, da je tudi odbor društva zmeraj kazal veliko razumevanje za njegove težave in potrebe.

ALI IMA SMISEL

vršiti propagando za planinsko dejavnost v Litostroju, se rahlo razočaran sprašuje v svojem poročilu propagandist društva **Tone Erman**, saj je komaj polovica sedanjih članov iz vrst kolektiva, drugo pa so njihovi svojci in prijatelji.

Kako torej dopovedati današnjemu, od potrošniške miselnosti vedno bolj okuženemu človeku, da je vredno sneti copate in obuti nerodne gojzerje za pot v veter, skale, soncu in oblakom nasproti? Vredno vsaj zato, ker je v tem zdravje!

GOSPODARJENJE POHVALJENO

— tako finančno kot materialno. O prvem je podrobno poročala **Marica Šparenblek**, o drugem pa kar nadzorni odbor, ki je po natančnem pregledu predlagal tudi razrešnico staremu odboru.

V TRIDESETO POMLAD

bo društvo popeljal za predsednika ponovno izvoljeni **Ludvik Šarf**, ki je že na zboru podal glavne smernice za bodoče delo. Tudi ostali odborniki vedo za svoje naloge, zato se ni bati, da bi na poti zašli.

Za lep zaključek uspešnega občnega zbora je smučar in plezalec **Vinko Udovič** predvajal mojstrske barvne diapozitive s svojih poti po gorah in z njimi požel resnično pohvalo hvaležnih gledalcev.

ETO

S PLANINCI NA IZLET

Tudi za izlete v letošnjem letu so litostrojski planinci izdali ličen prospekt, ki ga je moč dobiti pri poverjenikih in vsebuje program društvenih izletov ter planinske dejavnosti mladinskega in alpinističnega odseka.

DRUŠTVENI IZLETI

v aprilu: Mojstrovka, Matajur
v maju: Trebeljevo, Golica
v juniju: Kamniške Alpe, Begunjščica, Krkonoši
v juliju: Martuljk, Kočna, Triglav, Prisojnik
v avgustu: Veliki Klek, Oltar, Mt. Blanc, Ponca
v septembru: Kanin, v neznano, Vršič
v oktobru: Zasavje

Med vodniki pa se bodo zvrstili stari znanci: dr. Tepina, Šarf, Vogelnik, Gamberger, Škarabot, Giacomelli, Cedilnik, Cankar, Anžin, Erman, Lovše itd.

INFORMACIJE o izletih, delu društva, plačilu članarine, pregled planinske literature, publikacij, študij planinskih kart, poti itd. — vse to lahko odslej dobite v društveni planinski sobi poleg balinišča vsak četrtek od 14. do 16. ure.

ETO

Prvič se bodo srečali

V preteklem letu smo s Pravilnikom o dodeljevanju solidarnostnih pomoči med drugim opredelili, da bomo vsako leto v aprilu organizirali srečanje krvodajalcev. Na tem srečanju naj bi podelili priznanja najbolj prizadevnim in dolgoletnim krvodajalcem v našem podjetju.

Ves ta čas smo si prizadevali narediti ustrezno evidenco o krvodajalcih v Litostroju, vendar nam žal to ni uspelo tako, kot smo želeli. Pozivu, ki smo ga objavili v našem internem časopisu, se je odzvalo samo sedem litostrojskih krvodajalcev. To prav gotovo niso vsi in tega podatka ne moremo vzeti za točnega. Da bi mogli zastavljeno nalogo v mesecu aprilu tudi izpolniti, smo se povezali z občinskim Rdečim križem, od katerega smo dobili seznam 90 naših delavcev, ki so kri darovali več kot petkrat. Za vse te krvodajalce so pripravljena priznanja in jim jih bomo izročili na srečanju, ki bo organizirano v aprilu.

Zavedamo se, da evidenca, ki jo bomo sestavili na osnovi seznamov, ki nam jih je posredoval občinski RK, ne bo popolna. Je pa edina, ki nam je na razpolago in zato jo bomo tudi uporabili. Vse krvodajalce, ki bodo ob tej priliki izpuščeni, prosimo, naj se ne jeze, saj tudi sami niso dovolj ali nič storili, da bi bila naša evidenca popolnejša. Niti toliko se niso potrudili, da bi nam na vpogled dostavili svojo krvodajalsko izkaznico, iz katere bi izpisali potrebne podatke.

Krvodajalske izkaznice prinesite socialni delavki, da bo podatke izpisala in bomo lahko v prihodnjem letu ob tem času ugotovili, da je naša evidenca skoraj stoodstotna.

Omenjeni pravilnik je v preteklem letu prinesel tudi novost o nadomestilu za izgubljeni čas, ki ga je prejel samo darovalec, ki je kri daroval v svojem prostem času (prosta sobota). Nemalo je bilo pripomb na to odločitev, češ da so pri tem najbolj prizadeti krvodajalci na poziv. Z ozirom na to se je komisija za socialna vprašanja in družbeni standard na svoji zadnji seji dne 10. 3. 1977 odločila in pripravila predlog, po katerem naj bi bila višina nadomestila odvisna od časa prisotnega na delovnem mestu, in sicer:

7 ur prisotnosti na delovnem mestu — nadomestilo 80 din.

6 ur prisotnosti na delovnem mestu — nadomestilo 60 din.

5 ur prisotnosti na delovnem mestu — nadomestilo 50 din.

4 ure prisotnosti na delovnem mestu — nadomestilo 40 din.

3 ure prisotnosti na delovnem mestu — nadomestilo 30 din.

2 uri prisotnosti na delovnem mestu — nadomestilo 20 din.

Pri pripravi predloga je komisijo vodila želja, da stimuliramo delavca tako, da bo zainteresiran ostati na delovnem mestu čim dlje in da zaradi udeležbe na krvodajalski akciji izgubi čim manj delovnega časa. Za odsotne ure zaradi odvzema krvi na poziv pa komisija predlaga, da se delavcu odsotnost opraviči tako kot za ostale primere opravičene odsotnosti z nadomestilom (izredni dopust, oz. ure). Komisija meni, da bo Konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj pričujoči predlog potrdila in bodo tako stimulirani krvodajalci na poziv in predvsem krvodajalci, ki se udeležujejo krvodajalskih akcij v svojem prostem času.

K. M.

I. RAZSTAVA FOTOGRAFIJE »ZPS«

ki bo v Poreču v hotelu Albatros od 29. 4. do vključno 3. 5. 1977.

Na razstavi imajo pravico sodelovati vsi delavci, zaposleni v eni od delovnih organizacij ZPS.

Tema fotografij je poljubna.

Vsak avtor lahko predloži 6 fotografij v velikosti najmanjšega formata 18 × 24 cm do velikosti 30 × 40 cm. Fotografije so lahko nalepljene na karton ali pa tudi nenalepljene.

Na hrbtu vsake fotografije naj bodo podatki: ime in priimek, naslov fotografije, naslov avtorja, delovna organizacija.

Fotografije so lahko črno bele ali barvne.

Nagrajene bodo 3 najboljše posamezne fotografije ter 3 najboljše kolekcije (za 4 sprejete fotografije).

Žirijo delavcev ZPS sestavljajo po en predstavnik Metalne, STT, Litostroja, Agrostroja in Indosa, predsednik komisije za kulturo in prosveto pri ZPS ter predsednik konference sindikata ZPS.

Organizator si pridržuje pravico objave del za propagandne namene.

Fotografije pošljite na naslov: Titovi zavodi Litostroj, Konferenca osnovnih organizacij sindikata, Ljubljana, Djakovičeva 36, najkasneje do 15. 4. 1977.

Predsednik
Konference sindikata ZPS

ZAKAJ 17 DELOVNIH SOBOT

Vsako leto, ko izide koledarček prostih in delovnih dni v Litostroju, se začno razne neplodne razprave in preračunavanja delovnih in prostih sobot. Da bi prikazali pravo sliko moramo pojasniti razpored prostih in delovnih dni in kako sploh dobimo fond ur, kot nam jih predpisuje zakon?

Zakon predpisuje 42-urni tednik, kar pomeni 52 tednov krat 42 ur. To je skupno 2184 ur letno ali 182 ur mesečno.

Če pogledamo naš koledarček, je v njem 17 delovnih sobot, izračun pa kaže, da bi jih morali imeti le 13. Torej — kaj je s štirimi delovnimi sobotami?

Dogovorili smo se, da bomo v Litostroju dve delovni soboti namenili solidarnosti in to eno kot predvideva zakon in drugo za morebitne notranje ali zunanje solidarnostne akcije. Nesreče, ki prizadevajo danes svet, opravičujejo tako odločitev.

Tako sta delovni soboti 5. 3. in 18. 6. namenjeni solidarnosti. Tretja delovna sobota 29. 10. pa je prenešena na ponedeljek 31. 10., kar je bila želja TOZD IVET glede remontnih del v dneh 30., 31. 10. in 1. 11. — Dad mrtvih.

Druga zamenjava pa je ravno tako zaradi potreb remonta. Četrta delovna bo sobota 5. 11. za prosti ponedeljek 28. 11. 1977.

V. M.

Pozivamo člane delovne organizacije, ki želijo odgovore na določena vprašanja, ki bi zanimala tudi širši krog bralcev, da jih pošljejo uredništvu časopisa.

V SLOVO

Nenadna smrt naše sodelavke JOŽICE HRVAT je prav zaradi svoje pretresljivosti močno odjeknila med nami. Mnogi smo jo poznali, saj je delala na delovnem mestu, kjer smo se srečevali vsak dan. V Litostroju je bila zaposlena štiri leta, zadnje leto je bila knjigovodja v skladišču v nabavnem sektorju. Njeni ožji sodelavci smo jo poznali kot marljivo delavko, predano svojemu delu. Njena smrt je tako boleča prav zaradi njene mladosti, zaradi želje, da si ustvari boljše življenje in zato, ker je zapustila svojo še ne štiriletno hčerko. Nepremišljeno dejanje njenega moža je nenadoma presekalo tok želja, upov in snovanj.

Težko je ob taki priložnosti najti prave besede, vendar čutimo ob njeni smrti veliko izgubo. Globoko sožalje izrekamo njeni hčerki ter ostalim svojcem, ki jih je njena smrt najbolj prizadela.

S. N.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše mamice, hčerke in sestre

JOŽICE HRVAT, roj. Godec

se iskreno zahvaljujemo delovni organizaciji Litostroj, ki nam je takoj priskočila na pomoč in nam do ure slovesa stala ob strani.

Zahvaljujemo se vsem sodelavcem, ki so z denarnimi prispevki, cvetjem ali na kakršenkoli način počastili spomin naše nesrečne Jožice.

Posebej se zahvaljujemo sindikalni organizaciji Litostroja in godbi za organizacijo pogreba, za žalostine in za tolikšno udeležbo na njeni zadnji poti.

Žalujoča hčerka Nataška,
mama, ata in sestra
Malo Globoko pri Zagradcu

Ob tragični smrti naše sodelavke Jožice Hrvat, smo delavci NS in IRRP s solidarnostno akcijo zbrali 5358 din. Znesek smo namenili njeni triletni hčerkici Nataški.

ZAHVALA

Na 39. redni seji Upravnega odbora delovne organizacije, smo Krajevni skupnosti Ambrus odobrili finančna sredstva v višini 20.000 din za gradnjo asfaltne poti. Od Krajevne skupnosti smo prejeli naslednjo zahvalo:

Prejeli smo vaše nakazilo za pot preko Bakerca. V imenu vaščanov vasi Brezovi dol, Bakerc, Trebča vas in Višnje, ki bodo to pot uporabljali in v imenu krajanov Krajevne skupnosti Ambrus, se vašemu kolektivu iskreno zahvaljujemo za dodeljeno pomoč pri gradnji za nas tako pomembne poti.

V POKOJ

Februarja letos je odšel v pokoj dolgoletni vodja požarno-varnostne službe Stane Žagar, ki se je zaposlil pri nas že novembra 1950. Bil je nadvse skromen toda vedno in povsod prisoten. Tako vestnega in priazdevnega sodelavca, kot je bil naš Stane, bomo še dolgo pogrešali.

Želimo mu še veliko lepih in zdravih let.

V POKOJ

31. januarja letos je odšla v zasluženi pokoj fotografinja Elizabeta Tomšič-Kocjančič, ki smo jo vsi, ki smo jo dolga leta poznali, klicali kar »naša Betka«. Dvaindvajset let je v svoj objektiv lovila zanimivosti v Litostroju. Njen objektiv zlepa ni izpustil kakšnega pomembnega dogodka, pa naj bo ta v proizvodnji na družbenem ali kulturnem področju. Mimo ni šel ne žalosten ne vesel trenutek.

Ni ne državnika ne delegacije, ki je obiskala Litostroj, da ne bi bila v našem fotografskem arhivu.

S slikami, ki jih je izdelala pa bi prav gotovo pokrili najmanj pol Litostroja.

Za njen dolgoletni trud in vestno delo se ji iskreno zahvaljujemo. V njen objektiv pa naj najdejo pot samo še prijetni in veseli dogodki.

Sodelavci

ZAHVALA

Ob prerani smrti moje mame Marije Jurejevčič se najlepše zahvaljujem mojim sodelavcem in mladincem za darovano cvetje iz izraze sožalja.

Hčerka Majda Jurejevčič

ZAHVALA

Veselo presenečen sem bil, ko so me pred kratkim obiskali in obdarovali moji nekdanji sodelavci iz težke obdelave.

V obujanju spominov na lepe in težke dneve v tovarni nam je popoldne hitro minilo.

Dragi sodelavci, iz vsega srca se vam še enkrat zahvaljujem za pozornost, ter vam želim še mnogo uspehov v vašem nadaljnjem delu.

Obenem pa želim, da bi se bolj pogosto spomnili na svoje nekdanje sodelavce, posebno še na tiste, ki so iz zdravstvenih razlogov morali prezgodaj zapustiti svoja delovna mesta.

Franc Šter,
invalidski upokojenec

Kino klub LITOSTROJ

9

Srednji plan

Srednji plan (sr. pl.) prikazuje celega človeka ali skupino ljudi, kjer je glavna pozornost posvečena temu, kaj človek ali skupina dela. Okolica človeka je vidna le toliko, da pojasnuje obnašanje človeka.

Bližnji plan (bl. pl.). Na sliki je človek približno do pasu. Dobro se vidi, kaj dela in kakšna je lega telesa. Okolica ne pride več do izraza.

Veliki plan (v. pl.) filma je gotovo najmočnejša izrazna karakteristika filma kot umetnosti in celo filma kot načina beležnja nekega dogodka. Pri velikem planu je na sliki le eden ali največ dva človeška obraza.

Na obrazu lahko opazimo vsak migljaj ali izraz človeka.

Detajl (D). Že ime pove, da z njim pokažemo najmanjši predmet, ki je imel ali pa bo imel v zgodbi važno vlogo. Tako npr. lahko pokaže le eno oko ali celo veliko solzo, ki bo zdrknila iz očesa. Detajl je lahko kot simbol ali uvod v nek dogodek ali pa predstavlja razlago in vzrok dogodka.

Poleg naštetih izrazov za plane uporabljajo filmski ustvarjalci in kritiki v praksi še več izrazov za vmesne plane (npr. ameriški plan je izraz slike, kjer vodimo človeško figuro približno do pod kolen. Dobro je vidno, kaj človek dela, okolica še pride do izraza.

Beseda plan pa se uporablja poleg pomena za izraz še v drugem pomenu in sicer kot prvi, drugi in zadnji plan. Spredaj stoječa oseba je npr. v prvem planu, nekoliko za njo nahajajoči se avtomobil je v drugem planu, planine, ki jih vidimo v daljavi, pa so v zadnjem planu.

3) ZORNI KOTI KAMERE

Nenavadni zorni koti kamere imajo velikokrat izreden psihološki pomen.

— **Spodnji zorni kot** ali spodnji rakurz: Če snema kamera od spodaj navzgor (objektiv kamere je pod običajno višino pogleda, imamo vtis, da je človek pomanjšan, moralno ponižan, povožen, izravnan s tlemi.

— **Nagnjeni izrez** dobimo, kadar kamero zasukamo v optični osi.

4) IZREZ OZIROMA ZASNOVA POSNETKA (KADRIRANJE)

Pomembno je, kako je sestavljena vsebina slike, da bo njena izrazna moč čim večja. Filmski ustvarjalec namreč poleg izbora snovi, ki jo bo posnel, zelo veliko lahko doseže tudi s primernim izrezom oziroma zasnovo posnetka (kadriranjem). Npr. v filmu »Mati« režiser Pudovkin z velikim planom policijskih škornjev ponazori potuhnjen in okrutni značaj nacističnega zatiranja.

Tujka za **filmski posnetek** je kader (cadre). To je tista količina filmskega traku poljubne dolžine, na katerem je posnet nek prizor zaključene vsebine in ga dobimo z neprekinjenim snemanjem.

Filmski posnetek je lahko zelo dolg ali pa tudi zelo kratek.

Dolžina je odvisna od tega, koliko potrebuje gledalec, da spozna, kaj posnetek prikazuje. Slabo je, če je posnetek predolg ali prekratek. Če je predolg, postane gledalec nestrpen, ker si želi videti naslednji posnetek, če pa je prekratek, nima časa razumeti vsebino in si jo lahko po svoje razlaga. V obeh primerih torej nismo dosegli pravega cilja. Nemogoče je podati navodilo, kako dolg naj bo določen posnetek. Pravi občutek za njegovo dolžino je velika prednost, ki jo ima avtor filma. V glavnem pa velja, naj bodo enostavni posnetki kratki, bolj komplicirani pa daljši, vsi pa morajo zagotoviti najboljše dejanje in njegovo razumevanje.

Bližnji plan

IZ KONFERENCE SINDIKATA

Skrb za kadre

Konferenca sindikata, ki je bila 2. marca 1977, je imela dve točki dnevnega reda in je bila posvečena samo kadrovski politiki. Zakaj?

Ob izvajanju kadrovske politike prihaja do negativnih pojavov, ki se kažejo predvsem v neproduktivnem zaposlovanju, povečanju števila zaposlenih v režiji, v fluktuaciji strokovnih kadrov, v prepočasnem sprejemanju KV delavcev za tekoče plansko obdobje, v primanjkovanju potrebnih profilov delavcev itd.

Prav tako je zaskrbljujoče, da je majhen odstotek kadrov z visoko in višjo izobrazbo skoncentriran v proizvodnih obratih, oziroma, da so ti skoncentrirani v nekaterih skupinah. Ne bi mogli trditi, da je vzrok za to v neustrezni delitvi OD, temveč v možnostih, ki jih ima posameznik v različnih sferah naše družbene skupnosti. Pravilne in resnične so ugotovitve, da so koncentracije strokovnih kadrov z višjo in visoko kvalifikacijo večje izven gospodarstva, da je dotok kadrov v združeno delo premajhen.

Družbeni dogovor o temeljih kadrovske politike na območju ljubljanskih občin nas navezuje, da zaostanek pri neizpolnjevanju nalog uresničimo v neposredni praksi. To pomeni, da moramo pravilno načrtovati potrebe in usposabljati delavce ter izvajati pravilno štipendijsko politiko. Odklanjati moramo vse pomanjkljivosti, ki nastopajo — od organiziranosti do ustreznih kadrovskih zasedb. To nas zavezuje, da začnemo vključevati sposobne kadre na najodgovornejša delovna mesta. Upoštevanje moralnopolitičnih kriterijev mora biti prisotno tudi pri drugih strukturah in ne le pri poslovodnih organih; uspešno vodenje kadrovske politike pa terja tudi vodenje evidence kadrov in spremljanje razvoja. Sindikat mora biti nosilec vseh postopkov kadrovske politike, od evidentiranja pa do spremljanja dela delegatov in predlogov za zamenjavo neaktivnih.

DELO KOMISIJE

Komisija za organizacijo kadrovska vprašanja in idejnopolitično izobraževanje pri Konferenci OOS Litostroj je imela v dosedanji mandatni dobi 17 rednih in 5 izrednih sej. Od tega je bilo 5 sej skupnih s kadrovsko komisijo pri ZK Litostroj, problematika pa je po pomembnosti presegala pristojnosti kadrovske komisije pri IO OOS Litostroj. Komisija je posredovala svoja stališča kolektivu in drugim družbenopolitičnim dejavnikom v tozdih preko delegatov in drugih sredstev obveščanja. Z izjemo delegatov ZSE in ICL je bila prisotnost posameznih delegatov zadovoljiva.

V pregledu dela za lansko leto je komisija ugotovila, da so bile naloge v glavnem zadovoljivo rešene. V preteklem obdobju so bile opazne tudi nekatere kvalitativne spremembe pri uresničevanju kadrovske politike. Te se kažejo ob sprejemu družbenega dogovora o temeljih kadrovske politike v Ljubljani, ob sprejemu samoupravnega sporazuma o štipendiranju in dogovoru o minimalnih standardih za zaposlovanje.

Letošnje leto pa je prineslo seveda tudi nove naloge. Opredeljena je že vrsta nalog, ki jih je potrebno začeti reševati takoj, saj se že bližajo volitve v DS TOZD, reorganizacija tozdov, v letošnjem letu pa praznujemo tudi 30-letnico naše delovne organizacije. Ob tem je potrebno pripraviti še predloge za različna priznanja in odlikovanja. Prav tako pa morajo že danes steči priprave za volitve v letu 1978. Vse to terja od komisije za kadrovska vprašanja, da zagotovi potek široke politične akcije v vseh tozdih v naši delovni organizaciji.

Osrednja pozornost v letošnjem letu mora biti namenjena uresničevanju določil Zakona o združenem delu, zlasti pa uveljavljanju dohodkovnih odnosov, izpopolnitvi samoupravne organiziranosti, realizaciji zastavljenih planskih nalog in drugemu.

Z družbenim izobraževanjem, s katerim smo pričeli v letu 1976, je potrebno nadaljevati tudi v letošnjem letu in uskladiti vse programe družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

Naš današnji razvoj v oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike terja stalno dviganje strukture kadrov, razvijanje osebne in kolektivne odgovornosti, ocenjevanje dela posameznikov, nagrajevanje uspeha in kritiko negativnih pojavov. Sindikat se mora zavzemati za javnost dela v kadrovski politiki in se zoperstavljati vsemu, kar ni v skladu s sprejetimi načeli in to redno obravnavati.

Skladno z razvojem bodo tozdi morali biti nosilci potreb po določenih kadrih, kar se mora odražati ne samo v srednjeročnem temveč tudi v dolgoročnem planu. Sindikat tudi v bodoče ne bo podpiral zaposlovanja upokojenih delavcev na vodilnih in vodstvenih delovnih mestih, prav tako tudi na proizvodnih, kjer to ni potrebno. Če želimo pogodbeno zaposlovati delavca na določenem mestu, potem naj bodo dejansko delavci tisti nosilci kadrovske politike v TOZD, ki bodo o tem odločali. Ne moremo si dovoljevati privatizacije, familiarnosti in dobrih odnosov v kadrovski politiki. To zahteva namreč enotna merila in kriterije, ki jih mora strokovna služba pripraviti in posredovati preko DPO, OMRD tozdov in Delovne skupnosti SSP.

Sindikat se mora še naprej zavzemati za kvalitetne, strokovno sposobne, ustvarjalne, samoupravno in socialistično opredeljene kadre. Upoštevati moramo moralnopolitične kriterije in jih usklajevati skladno z organizacijo ZK.

M. H.

OBISK ŠTUDENTOV PRAVNE FAKULTETE

24. februarja 1977 nas je obiskalo dvajset študentov 3. letnika pravne fakultete v Ljubljani. Pri glavnem vhodu v delovno organizacijo jih je pričakal predsednik koordinacijskega sveta ZSMS Litostroj tovariš Filip Novak s še nekaterimi mladinci.

Namen tega obiska je bil, da se bodoči pravniki seznanijo z našo proizvodnjo in organiziranostjo. Tako so si študentje z zanimanjem ogledali naše proizvodne obrate in izdelke. Posebno zanimanje so vzbudile naše velike Francisove turbine.

Po ogledu tovarne smo se zbrali v mali dvorani delavske restavracije, da bi študente seznanili z našo organiziranostjo. Našemu povabilu se je prijazno odzval tudi svetovalec generalnega direktorja tovariš Karel Korošec, ki je študentom orisal organiziranost in proizvodnjo Litostroja. Sledila je živahna razprava, v kateri so študentje tovarišu Koroščuu in tovarišu Novaku postavljali vprašanja. Ob koncu obiska so se nam študentje zahvalili za gostoljubnost. Menili so, da bi morala visokošolska in delavska mladina večkrat sodelovati na raznih področjih in se spoznavati med seboj, se bogatiti z novimi spoznanji in izkušnjami.

M. J.

Kako smo poslovali

(Nadaljevanje s 4. strani)

Upoštevajoč vse tri elemente lastne akumulacije pa se nam je reproduktivna sposobnost absolutno dvignila za 10 %, v primerjavi z letom 1975, kar pa je glede na doseženi bruto produkt le nekaj premalo.

Važen dejavnik, ki vpliva tako na uspešnost poslovanja kot tudi na likvidnost delovne organizacije, je angažiranje denarnih sredstev v zaloge. Stremeti moramo za tolikšnimi zalogami, da ne zavirajo procesa proizvodnje in realizacije, in da ne vežejo prekomernih denarnih sredstev; skratka — da je njih obračanje čim hitrejše.

v 000 din

	Začetno stanje	Končno stanje	Razlika	Promet	Faktor. obrač.
Material	129.488	100.028	—29.460	351.852	3,5
Nedokončana proizvodnja	344.957	404.068	59.111	803.447	3,5
izdelki	42.702	48.739	6.037	126.667	3,3
Skupaj:	517.147	552.835	35.688	1,317.966	2,4

Tudi na tem področju smo v letu 1976 dosegli kar lepe rezultate. Materialnim zalogam, ki so se med letom znižale skoraj za 30 milijonov, se je faktor obračanja iz leta 1975 2,6 povzpel na 3,5. Zalogam nedokončane proizvodnje, ki so se zvišale za dobrih 59 milijonov, pa se je faktor obračanja v primerjavi z letom 1975 zvišal od 1,8 na 2. Še boljše obračanje smo dosegli pri zalogah gotovih izdelkov, kjer se je faktor obračanja povzpel iz 1,6 v letu 1975 na 3,3, medtem ko se je končna vrednost teh zalog v primerjavi začetno zvišala za 600 tisoč din. Pri zalogah nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov moramo omeniti še to, da je bilo po planu za leto 1976 predvideno zvišanje za 79 milijonov doseženo le z dobrimi 65 milijoni, kar je zelo vzpodbudno.

Iz tega kratkega povzetka nekaterih najvažnejših kazalcev iz zaključnega računa za leto 1976 lahko ugotovimo:

- **da smo kritično leto 1976 uspešno zaključili in**
- **da imamo za l. 1977 podane vse pogoje za še boljše rezultate. Menimo namreč, da moramo uspehe, kot smo jih zabeležili v letu 1976 se samo zadržati, temveč še izboljšati.**

B. Klemenc

želimo vam predstaviti

7. marca se je pri nas zaposlila naša štipendistka, sedaj diplomirana psihologinja **Tatjana Lukič-Ivanič.** Tako smo po več kot štiriletnem premoru spet dobili psihologa. Naša nova sodelavka, ki je sedaj pripravnica, bo v okviru svojega dela spremljala rezultate, delo in delovni uspeh tako delavcev, kot tudi učencev v ICL. Njeno delo pa med drugim zajema tudi oblikovanje in usklajevanje delovnih skupin, pogovore pri sprejemu in odhodu delavcev ter pri sprejemu dijakov.

Sedaj, ko torej spet imamo psihologa, ki smo ga zelo potrebovali, upamo, da bo to delo ponovno zaživelo. Pri tem pa želimo naši novi sodelavki veliko uspehov.

SOZD ZDRUŽENA PODJETJA STROJEGRADNJE
LITOSTROJ
GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE TITOVI ZAVODI LITOSTROJ

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5500 izvodov — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Opresnik, Vukosav Živkovič, Leopold Šolc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, Ivan Elikan.

Glavni in odgovorni urednik Ivan Elikan, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva 56-021 (h. c.) interna 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna LJUBLJANA 1976

NEVARNI SEDEŽ KADILCEV

V projektivi preoblikovalne tehnike in dieselskih naprav so kadilci sprejeli sklep, da v teh prostorih iz solidarnosti do nekadilcev ne bodo kadili, kar je zelo lepo, vendar samo do tu.

Kadilci (ženske in moški), kadijo svojo priljubljeno cigareto na hodniku, kjer imajo postavljen tudi pepelnik. Da bi razgovor ob prižgani cigareti lažje in lepše tekel, večina kadilcev sede na nizko ograjo.

Prav tu pa vedno obstoja nevarnost, da kadilec, ves predan svoji cigareti, omahne nazaj in pade na cement pred stopniščem in si v najboljšem primeru zlomi vsaj kakšno okončino, če ne pride še do česa najhujšega.

Iz zgornjega razloga postavljamo vodstvu in kadilcem dokaj naivno vprašanje: »Ali naj za vašo varnost služba varstva pri delu poskrbi za primeren kadilni prostor, ali naj zvišamo ograjo, da izključimo nevarnost padca«.

Ivan Šavor, inž.

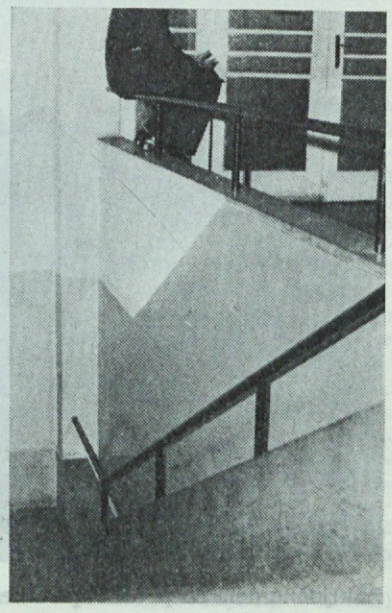

vesti iz obratov

TOZD FI

TURBINE

Za HE OHAU v Novi Zelandiji smo izdelali in odpremili četrto Francisovo turbino. Na dolgo pot s to turbino smo poslali še druge posamezne turbinske dele, in sicer: gonilnik za drugo turbino z gredjo in prvo razbremenilno zapiralo s tlačno napravo. V montažni hali proizvodnje turbin pa potekajo tlačni preizkusi na obremenilnem zapiralu za drugi agregat in se opravljajo zadnje operacije na gonilniku in gredi za tretji agregat.

Za HE Zakučac pri Splitu smo izdelali in odpremili sesalne cevi, ki jih na terenu rabijo v prvi fazi betoniranja. Za tega naročnika imamo naročeni dve veliki Francisovi turbini, ki sta še v postopku izdelave proizvodnega procesa.

Za HE Gazivode v Kosovem imamo naročeni dve Francisovi turbini, vsaka bo dajala po 18 MW električne energije. Tudi za to elektrarno smo izdelali in že odpremili sesalne cevi. Naročilo obsega poleg turbin še predturbinski loputi ⌀ 2000, avtomatsko regulacijo, drenažno napravo in rezervne dele.

Za HE Srednja Drava II je bilo dokončano grlo gonilnika, ki bo vgrajen v temelje bodoče elektrarne, kar že nakazuje vse razsežnosti velike turbine.

PREOBLIKOVALNI STROJI

Za ZSSR smo izdelali in tudi že odpremili pet preoblikovalnih strojev, in sicer enega moči 400 ton in štiri s 500 ton moči. V fazi montaže imamo trenutno preoblikovalni stroj HVC II-250 za LIV iz Postojne, HSS II-630 za SWATY iz Maribora, za JEKLOTEHNO iz Siska pa dva preoblikovalna stroja tipa HVO II-63 in HVO II-160.

Za tvrdko WOTAN montiramo stroje za tlačni liv tipa 160 in 280 iz sedme in osme serije naročil.

DIESELSKI MOTORJI

Preko ladjedelnice »3. maj« iz Reke imamo naročeni dve gradnji motorjev za Kitajsko. Vsaka gradnja obsega po tri motorje DMT 23. Trenutno smo pričeli montažo motorjev prve gradnje.

Za Vojno pošto Beograd imamo v izdelavi tri motorje istega tipa. En motor je že montiran in opravljamo na njem funkcijske preizkuse, ostala dva motorja pa sta še v fazi montaže.

Za Romunijo montiramo motorje tretje in četrte gradnje. Zaradi nujnosti naročila smo ukrenili vse, da bodo motorji dostavljeni naročniku v predvidenih dogovorjenih rokih. Celotno naročilo obsega 14 gradenj, vsaka gradnja ima po tri motorje tipa DM 620.

ČRPALKE

Dokončana je zadnja pošiljka črpalk za namakalni sistem v Egiptu. S to opremo zaključujemo veliko naročilo, ki je obsegalo 11 črpalnih postaj za različne kraje ob reki Nil.

Za Soda-so iz Tuzle imamo v izdelavi tri črpalke tipa CU8/40, večstopenjske, v nerjaveči izvedbi. Naročnik naroča te specialne črpalke za črpanje slanice iz rudnika soli do obrata za predelavo.

Preko IMP iz Maribora imamo v postopku montaže za TE Šoštanj IV dve črpalki za toplo vodo tipa CVT 9/40-VI in CVT9/20-VIII.

Za TE Šoštanj IV izdelujemo tudi kompletno plavajočo črpalno napravo s cevovodom in ostalo opremo. Črpalna postaja ima vgrajeni dve črpalki tipa VI 4/40 in bosta plavali na umetnem, tako imenovanem vgrezniškem jezeru.

TALNA TRANSPORTNA SREDSTVA

V proizvodni hali talnega transporta se je pričela montaža nakladalcev nosilnosti 3,5 tone, v fazi montaže imamo tudi nakladalce nosilnosti 7,5 ton. Na prototipu avtodvigala za 12 ton potekajo še razna izboljševalna montažna dela. Na 5-tonskem nakladalcu opravljamo poskusno montažo nove izvedbe hidravlične mokre sklopke.

ŽERJAVI

Za JE Krško demontiramo in pripravljamo za odpremo žerjav z nosilnostjo 143 Mp, ki bo obratoval nad turbinskim prostorom v elektrarni.

Začeli bomo montirati kleščno dvigalo nosilnosti 10/20 Mp za ŽBK Nikšič (za prenos ingatov v železarni).

Od skupno naročenih 64 reduktorjev za ZSSR, jih je do sedaj izdelanih 8, naslednjih 8 pa je v fazi montaže.

CEMENTARNE

Za odpremo pripravljamo zadnje pozicije od naročila za opremo mlinice cementa v Anhovem. Za mlinico cementa »DALMACIJA CEMENT« imamo v obdelavi prvi plašč mlina od skupno dveh naročenih.

L. N.

TOZD PI

LIVARNA

Modelna mizarna v začetku letošnjega leta ni izdelovala samo novih modelov, temveč je opravila tudi veliko potrebnih popravil že obstoječih modelov.

Usposobiti moramo modele za formanje za Rudnik Bor in Majdanpek. V marcu bomo izdelali vse modele za HE Mangapapa, He Sjenica, He Zakučac ter modele za žerjavarsko proizvodnjo za naročnika Energoinvest ter prvi polarni žerjav za ZSSR.

Proizvodnja ulitkov sive litine poteka že nekaj mesecev enako. Izdelali smo vse ulitke za dieselske motorje za romunskega naročnika. Potrebno bi bilo pohvaliti livarje in čistilce pri izdelavi 10 ulitkov za stiskalnice, ki smo jih v začetku marca odposlali v zvezno republiko Nemčijo. Izdelava le-teh je trajala izredno kratek čas. Ne glede na proste sobote in nedelje so delavci prihajali na delo, kot je zahteval proizvodni proces izdelave.

Ulitki iz specialne litine so v marcu namenjeni predvsem naročnikom »Slovenija ceste«, cementarni Osje iz Skopja ter Salonitu iz Anhovega. Še vedno čutimo pomanjkanje žarilnih peči za postopke kaljenja, zato bi bilo potrebno čim hitreje usposobiti žarilno peč, ki je že postavljena pri Hermanovi peči.

Jekleni ulitki so trenutno namenjeni v glavnem za našo finalno proizvodnjo.

Tako smo izdelali vse ulitke za HE Srednja Drava II, skoraj gotove pa imamo vse ulitke za HE Zakučac. Hitimo izdelovati še ulitke za HE Mangapapa in HE Sjenica.

Pri izdelavi ulitkov za naše zunanje naročnike je vsekakor potrebno omeniti novo naročilo diskov in prstanov za rotacijske mline za Minel iz Beograda in večje količine ulitkov za ITAS Kočevje.

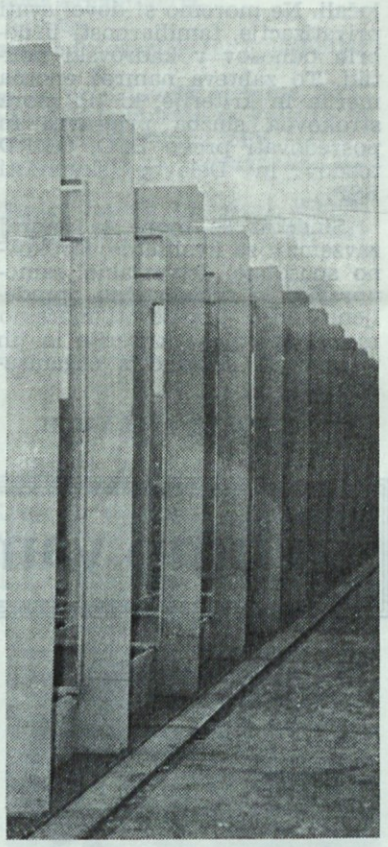

Sestavljanje škatlastega nosilca za polarni žerjav za JE Krško

PLOČEVINARNA

Obrat pločevinarne bo veliko pridobil, ko bo zgrajena zunanja ploščad velikosti 50 × 14 m, na kateri bomo lahko sestavljali zvarjence velikih dimenzij. Delo lepo napreduje in zahvaljujoč mili zimi bo ploščad narejena do začetka aprila 1977. Na njej bomo pričeli najprej izdelovati zvarjence za ogrodje mostu (6 sekcij) za prvi polarni žerjav za ZSSR. V marcu bomo predvidoma izdelovali večje število zvarjencev za HE Zakučac in HE Srednja Drava II.

Vsekakor pa moramo omeniti tudi uspešno izdelavo zvarjencev za viličarsko in dieselsko proizvodnjo. V tem mesecu bomo pričeli izdelovati tudi zvarjence za HE Sjenica in HE Mangapapa. Lepo napreduje tudi izdelava ogrodja mostu za JE Krško, ki bo končana v aprilu 1977.

V kovačnici še nadalje kujemo vilice za 5-tonske viličarje in večje število odkovkov turbinske žerjavske proizvodnje.

A. Gruden

Novi plato ob pločevinarni. Tu bomo sestavljali zvarjence velikih mer

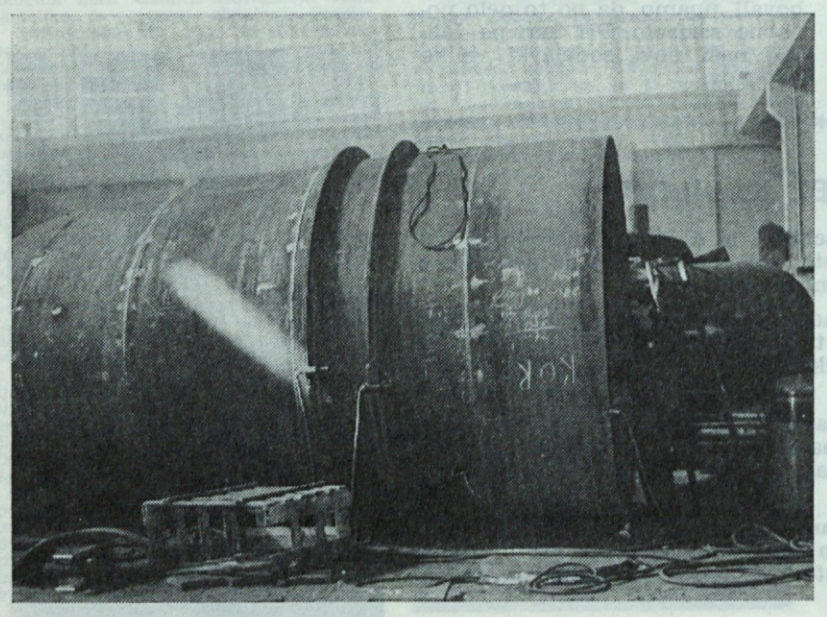

Zaključna dela na prvem spiralnem ohišju za HE Zakučac

KRATKE NOVICE

• 15. FEBRUARJA je bilo v Litostroju posvetovanje o srednjeročnih razvojnih načrtih 1976—1980 ljubljanskih delovnih organizacij s področja strojegradnje. Posvetovanje je organizirala Mestna konferenca ZK, Mestna skupščina in Mestni sindikalni svet v sodelovanju z občinskimi konferencami ZK Ljubljane. Posvetovanja so se udeležili direktorji, predsedniki delavskih svetov, predsedniki konferenc sindikata in sekretarji svetov ZK naslednjih delovnih organizacij: Litostroja, Agrostoja, Mlinostroja, Avtomontaže, IMP, SKIPA, ŽIČNICE, UNISBORG TURBOINŠTITUTA, ZAVODA ZA VARJENJE, ZAVODA ZA METALNE KONSTRUKCIJE, SMELTA, ZDRUŽENIH PODJETIJ STROJEGRADNJE, SLOVENSKIH ŽELEZARN, METALKE IN LJUBLJANSKE BANKE. Posvetovanje sta vodila: Vinko Hafner, sekretar Mestne konference ZK in dipl. ing. Tone Kovič, predsednik Mestne skupščine.

• Delavski svet podjetja je na svoji redni seji 23. FEBRUARJA obravnaval poročilo strokovne službe o analizi štipendistov v naši delovni organizaciji za leto 1976/77 in ugotovil, da je bilo na področju družbenopolitičnega izobraževanja veliko narejenega. Pri obravnavi problematike poškodb pri delu je bilo iz predloženih podatkov razvidno občutno izboljšanje v prizadevanjih za zmanjšanje izgubljenih delovnih dni zaradi nezgod, obenem pa je tudi manjša resnost poškodb kot v preteklih letih. V poročilu strokovne službe o škodi zaradi izmeta in napak za leto 1976 je bilo ugotovljeno, da se škoda na materialnih stroških ni veliko povečala, škoda na popravilih in dodelavah pa se je občutno zvišala.

• 28. FEBRUARJA je bila 40. redna seja Upravnega odbora, na katerem so obravnavali predlog politike nagrajevanja v letu 1977, ki glede na razpoložljiva sredstva zajema spremembe določil o napredovanju na istem delovnem mestu in osebni oceni.

Na seji je Upravni odbor med drugim obravnaval tudi predlog o spremembi vrednosti točke iz 20,50 na 21,50 in predlog za izlet jubilantov 25-letnikov. Ta izlet ne more vključevati izletov v tujino, lahko pa se izdela več predlogov za izlete po Jugoslaviji.

• 3. MARCA je odbor za pripravo praznovanja ob 30- letnici obravnaval predlog, da bi na pobudo KS dan ustanovitve Litostroja proglasili za krajevni praznik, ob tem pa bi se opravila tudi izmenjava slovesnih listin med Litostrojem in KS. Ob tej priložnosti bi mladinci tudi obnovili bunker iz NOB, ki je stal ob žici okupirane Ljubljane.

Ob otvoritvi vrtca v maju bo KS skupaj z Litostrojem pripravila večjo proslavo, o pomenu in vlogi Litostroja pa bomo več objavili tudi v dnevnem tisku. V praznovanje 30. obletnice se bo z razstavo, proslavo in posebno publikacijo vključil tudi naš Izobraževalni center. Konec avgusta bo izšla tudi posebna publikacija, ki bo kompleksno prikazala celotni razvoj Litostroja in posameznih proizvodnih panog.

• 5. MARCA je razširjeni kolegij Litostroja obravnaval rezultate zaključnega računa za leto 1976, aktualne naloge pri izvrševanju gospodarskega načrta za leto 1977, potek priprav investicijskih programov za izgradnjo novih obratov za TTS in preoblikovalne stroje, razširitev in modernizacijo livarn, pločevinarne in proizvodnje turbin, žerjavov, črpalk in cementarn, kakor tudi investicijskih programov na področju družbenega standarda in izgradnje stavbe instituta IRRP.

Obravnaval je tudi potek priprav za prehod na novo samoupravno organiziranost in nove družbenoekonomske odnose med tozdi in delovno skupnostjo skupnih služb.

• 10. MARCA se je sestal uredniški odbor za pripravo posebne slavnostne publikacije ob 30. obletnici Litostroja. Razpravljal je o konceptu publikacije, ki naj bi bila A4 formata, barvno opremljena v obsegu 60 do 100 strani. Vsebovala naj bi povzetek zgodovinskega razvoja Litostroja, tehnični razvoj podjetja, izvoz, kadrovsko politiko, družbeni standard, kulturo, šport in rekreacijo, pa tudi več intervjujev, reportaž in drobnih zanimivosti.

— Vojaška enota poročnika Donka (ki je istočasno tudi OO ZSMS) je imela 12. MARCA svojo redno letno konferenco, na kateri so izvolili novo predsedstvo. V okviru že tradicionalnega sodelovanja med delavsko mladino in mladimi v JLA so se te konference udeležili tudi predstavniki ZSMS Litostroj.

— Že prejšnji mesec so nam s Tolminskega vrnili štiri od petih avtomobilskih prikolic, ki smo jih poslali tja takoj po potresu. Začasno smo jih pripeljali v Fieso, drugi mesec pa se jim bo pridružila še peta prikolica, tako jih bodo lahko naši delavci uporabljali že takoj, ko bo posijalo prvo toplejše sonce.

VŽ in MH